

INTERVJU

Nataša Pirc Musar

STR. 10-14

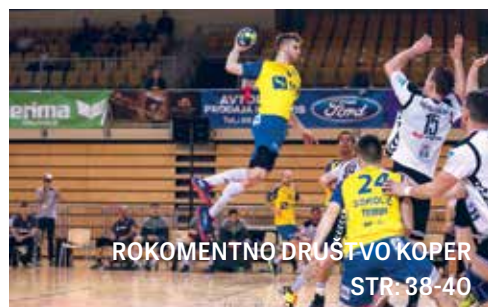
JAN PLESTENJAK
STR: 24-26

NATAŠA SEGULIN
STR: 22-23

BARBARA VOLČIČ
STR: 20-21

ROKOMETNO DRUŠTVO KOPER
STR: 38-40

COMUNITÀ AUTOGESTITA COSTIERA
DELLA NAZIONALITÀ ITALIANA

STR: 8-9

Spoštovani bralci!

Pred nekaj dnevi sem po dolgem času srečal znanca, ki me je vprašal, kako sem in kaj je novega. Nisem takoj odgovoril, ampak sem razmislil, ali je kaj novega, vrednega omembe ali pogovora o tem. Po premisleku sem odgovoril, da ni nič novega. Vprašam ga, če je pri njem kaj novega. Tudi nič. Res, da se menda v Ljubljani pripravljajo neke zelo velike reforme političnega, socialnega, zdravstvenega in gospodarskega sistema, na katerega čakamo že več kot deset let. Jaz pa zaenkrat ne znam o tem povedati prav nič novega. Aja, ni res. Ena reforma je bila sprejeta. Ponovno bomo kaznovani s 40 euri, če v trgovini ali gostilni ne bomo dobili in vzeli računa. Ali je na obali kaj novega? Tudi ne. Nekateri mi pravijo, da bo zdaj, zdaj udarilo. Da novo-stare županske skupine še snujejo velike spremembe, za katere bomo izvedeli prav kmalu. Novi vrtci in šole se ne gradijo, cestne povezave so v snovanju, novi stanovanjski bloki za mlade družine čakajo na potrditve, z novimi kulturnimi centri raje počakajmo na boljše čase, mogoče bo prišlo do zamenjav v kakšnem nadzornem svetu ali vodstvu podjetij v delno državni lasti, ampak ni nujno, mogoče bodo v Kopru še pristajale potniške ladje, ampak ni nujno (se čaka na odločitev Luke Koper). Mogoče si želimo sprememb in si želimo znancem z navdušenjem povedati o novostih. Ali pa tudi ne. Mogoče pa si velikih sprememb nihče ne želi. Na zadnjem poslovnem zajtrku si 60 direktorjev in lastnikov obalnih podjetij ni želelo od odgovornih politikov velikih sprememb. Prej bi rekel, da si tokrat želijo od njih stabilnost in stalnost, ki jim bo omogočila, da potem sami poskrbijo za svoj razvoj. Za hiter dostop do zdravnikov, pediatrov za svoje otroke, nepredragih vrtcev in osnovnih šol, novih cest, ki nam bodo omogočile hitrejšo in nestresno premikanje, ne potrebujemo velikih reform. Samo sposobne ljudi.

Tomaž Perovič

***DRŽAVA PRIPOVEDUJE ISTRANOM
PRAVLJICE O CESTAH***

***Primerne ceste v
Istro še dolgo ne bo***

ČEPRAV SO MNOGI PRIČAKOVALI, DA SE BODO PO VSTOPU HRVAŠKE V SCHENGENSKO OBMOČJE RAZMERE ZA PRIHOD NA POČITNICE V TO DRŽAVO BISTVENO SPREMENILE, SI UPAMO PO PRVEM POMLADNEM TEDNU VSAJ RAHLO PODVOMITI V TAKŠNO UPANJE. DRŽAVNI ORGANI OBEH DRŽAV NA MEJNIH PREHODIH RESDA NE BODO VEČ OPRAVLJALI FORMALNOSTI, KI SO MOČNO UPOČASNILE VSTOP V SOSEDNJO DRŽAVO, TODA CESTE OSTAJO ENAKE, PROMETA PA BO ŠE VEČ.

Prvi marčevski vikendi so že pokazali, da za gnečo pri potovanjih v Istro sploh niso bili krivi le mejni prehodi, aprila pa bo povsem jasno, kaj zares zmorejo ceste proti istrskemu morju. Najprej nekaj podatkov. Hrvaški turizem je v zadnjih 15 letih eksplodiral. Samo v Istri (ki je turistično dvakrat večja sila od Slovenije) so v 17 letih v turistično infrastrukturo investirali 7 milijard evrov. Hrvaško je v letu 2022 obiskalo skoraj 30 milijonov pretežno tujih turistov, ki so ustvarili 105 milijonov prenočitev, to je za 37 odstotkov več kot v letu 2021. Največji delež prenočitev so ustvarili v Istri - 29,5 milijona, od tega je bilo 5,5 milijona gostov. Ker prihaja večina teh gostov v štirih poletnih mesecih in skozi Slovenijo, si lahko predstavljano, kakšno obremenitev to pomeni za slovenske ceste.

VEČ KOT 50 LET OBLJUB

Slovenske ceste proti Istri se v zadnjih desetletjih niso bistveno spremenile. Še največjo spremembo je doživel slovenski avtocestni križ, ki je leta 2005 pripeljal avtocesto do Kopra. Nekaj let kasneje so slovenski del Istre povezali z italijanskim avtocestnim sistemom. V hrvaški Istri so v tistem času dogradili istrski ipilon. Slovenija pa je na obalni hitri cesti uspela leta 2015 zgraditi dobra dva kilometra dolg predor Markovec in preusmeriti medkrajevno cesto med Kopro in Izolo stran od morja, da bi zavarovali morsko obalo in namenili Slovencem približno tri do štiri kilometre obale

za rekreacijo.

Slovenija pa že več kot 50 let ni naredila veliko za obalno hitro cesto. Zanj je že leta 1970 izdal ukaz (odlok) o gradnji že tedanji predsednik države Josip Broz. Del te ceste je zgrajen, ustavil se je v Izoli, ker so predstavniki treh občin leta 2005 ugotovili, da bi načrtovana hitra cesta od Izole do Lucije in naprej proti Hrvaški, prevzela večino tranzitnega prometa v Hrvaško in povzročila hude težave prebivalcem Strunjana, Lucije, Sečovelj in okoliških krajev. Slovenija je šele julija 2004 sprejela program priprave državnega lokacijskega načrta za hitro cesto Koper -Šmarje - Dragonja kot del dodatnega programa resolucije o nacionalnem programu gradnje avtocest. Tedaj so istrski poslanci (Marko Pavliha s poslanskim vprašanjem) v državnem zboru zahtevali, da bi morala biti ta cesta do Dragonje povezana na istrski ipilon. Že nekaj prej

so zato v Dragonji začeli graditi mejni prehod, skozi katerega je stekel promet leta 2004 in je povsem upošteval vse standarde mejnih prehodov na schengenski meji. Tedaj so sprejetje DPN za tranzitno Cesto Koper - Dragonja pričakovali v letu 2010. Odtlej se je promet proti Istri močno povečal. Istrski turizem je lani kot edini na Hrvaškem za tri odstotke presegel rekord iz leta 2019. Denis Ivošević iz turističnega združenja Istarske županije je zato na naše vprašanje odgovoril, da letos v Istri ne pričakujejo takega povečanja turističnega obiska, kot so ga lani, saj se zavedajo, da so lani vsaj julija in avgusta dosegli zgornjo mejo svojih zmogljivosti. Res pa je, da se turistične zmogljivosti v Istri še naprej širijo, predvsem v notranjost Istre in v obnovo starih, pred desetletji povsem zapuščenih istrskih vasi. Navkljub strategiji umirjanja turistične rasti in navkljub pričakovani nizki rasti turističnih prihodov pa je postala Istra z vstopom Hrvaške v Schengen in s sprejetjem evra, veliko bolj vabljiva turistična regija, zato nekateri analitiki pričakujejo povečanje turističnega prometa že v mesecih pred in po glavni sezoni. To pa seveda pomeni dodatne obremenitve za slovenske ceste.

**CESTA V ISTRO - SPOMENIK SLOVENSKI
DVOLIČNOSTI**

Skozi infrastrukturna očala je odnos Slovencev do regije, ki jo najbolj množično obiskujejo, res nenavaden, pravzaprav dvoličen. Letos poleti bo namreč minilo 19 let od sprejetja programa priprave DPN za cesto, kljub temu še zmeraj nimamo jasnega odgovora, kdaj bo uredba o prostorskem načrtu sploh sprejeta. Osnutek DPN so javno razgrnili in obravnavali leta 2016, vendar so odgovore in stališča do pripomb v javnost posredovali šele lani. Po objavljenih podatkih je država upoštevala pripombo iz javne razgrnitve, da se pokrije del hitre ceste mimo Šalare. A to »nadkritje« nikakor ne zadovoljuje prebivalcev Vanganelške doline. Pri Bertokih prav tako ne bo sprva zasnovanega bencinskega servisa, saj bo zadostoval le tisti pri Bandelu v dolini Drnice. Država ni prisluhnila pobudi za spremembo poteka predora pod križiščem Šmarje, pač pa je dodala cestni priključek pri Padni. Kljub številnim ugovorom bo na celotni trasi (v treh občinah) še vedno treba rušiti kar 33 stanovanjskih in tri poslovne stavbe ter 200 enostavnih ali nezahtevnih objektov. Gradnjo ceste so nekoč ocenili na približno 300 milijonov evrov, vendar bi jo bilo mogoče graditi v več fazah. Proti gradnji takšne ceste se je v zadnjih letih uprla Civilna iniciativa Šalara, Škocjan, Triban in Bošamarin, v kateri so zbrali več kot 400 podpisov krajanov. Lani so iz pristojnega ministrstva povedali, da bodo

**BORIS
ŠULIGOJ**

na podlagi pripomb pripravili dopolnjen predlog DPN za hitro cesto, ki ga bodo spet javno razgrnili. Izdelati bo treba ponovno presajo vplivov na okolje. Z ministrstva za infrastrukturo so novinarjem Glasa Istre nedavno odgovorili, da še ni imenovana projektna skupina, ki bo ocenila potrebo o postopku presajo vplivov na okolje. Trenutno pa se spet izdeluje strokovne podlage za ta DPN.

**CESTE NE BO ŠE VSAJ 10
LET**

Sklepamo, da v državi pravzaprav ni kakšne posebne volje, da bi hitreje prišli do prostorskega načrta za cesto. Očitek lahko naslovimo vsem slovenskim vladam po letu 2000. Če k temu dodamo oceno, kako dolgo se bodo še vlekle priprave na gradnjo, ni čudno, da je nezadovoljstvo vse večje. Še posebej, če upoštevamo, da pomeni sprejetje vladne uredbe o DPN šele prvo tretjino koraka do cilja. Potem bodo moral odkupiti nepremične na trasi, pripraviti projektno dokumentacijo, pridobiti okoljevarstveno soglasje, pravno-močno gradbeno dovoljenje in zagotoviti finančne vire. Za vse je potrebno še najmanj nadaljnjih pet let. Šele zatem pride na vrsto javno naročilo z izbiro izvajalcev in gradnja, ki bo trajala spet več let. Po sprejetju uredbe bi po ocenah potrebovali še vsaj deset let do odprtja ceste. Si to Istrani lahko privoščijo? Prav zaradi takega zavlačevanja in vse večjih zastojev na cestah, tudi lokalnih, so v slovenski Istri vse glasnejše zahteve, da naj jim Dars, vsaj na obmo-

Časopis in spletni portal OBALaplus® sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. ISSN 2670-4609. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Portorož. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankaran, Koper, Izola in Piran. Število izvodov 25.500. Uredništvo: Pristaniška 14, 6000 Koper, urednistvo@obalaplus.si, 059045710, 040600700. Oglaševanje: marketing@obalaplus.si, 040771000. Odgovorni urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si. Urednik Tomaž Perovič, tomaz.perovic@obalaplus.si. Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskovar, Nataša Benčič, Dorjan Marušič, Manca Hribovšek, Sabrina Simonovich, Sašo Mejak, Maja Orel Jakič, Katja Pegan, Eva Branc, Andreja Comino, Maja Cergol, Matej Sukič in Petra Mežnarc. Oblikovanje in prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Urejanje spletnega portala Elvis Dobrilovič. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov in podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Za nepodpisane vsebine je avtor uredništvo. Komercialna sporočila so ločena od uredniških vsebin. Naročene objave so označene z oznako € - promocijsko sporočilo. Datum izida 29. marec 2023.

čju med obema mejama, ukine cestnine. Nekateri pa celo menijo, da bi morali podražiti vinjete za krajša obdobja in na ta način naložiti večje breme predvsem tujcem, ki pretirano obremenjujejo slovensko okolje, saj postajajo razmere na glavnih turističnih prometnicah nevzdržne in na različne načine problematične.

KAJ NA TAK POLOŽAJ CEST V ISTRI PRAVIJO ODGOVORNI?

Na ministrstvu za naravne vire in prostor so odgovorili, da je DARS izvedel postopek javnega naročila za pridobitev izdelovalcev strokovnih podlag, okoljskega poročila in DPN, zato se je v začetku leta 2023 začela izdelava dopolnjenih strokovnih podlag, na katerih bodo izdelali nov predlog DPN. Nanj bodo morali pridobiti mnenja nosilcev urejanja prostora in po potrebi predlog uskladiti. Kdaj bo predlog usklajen in posredovan v obravnavo ter sprejem na vlado, pa niso odgovorili.

Ministrstvo za infrastrukturo je potrdilo, da so res odgovarjali hrvaškim novinarjem Glasa Istre. Da je v postopku priprave DPN prišlo do dolgotrajnega usklajevanja projektnih rešitev z občinama Koper in Pirana. Toda: »Projektna skupna, ki bo odločala o potrebnosti ponovne izvedbe postopka celovite presoje vplivov na okolje za traso, še ni bila imenovana.« Ob tem so na ministrstvu Alenke Bratušek poudarili, da se je odzvala civilna iniciativa, ki v celoti nasprotuje poteku trase hitre ceste po ozemlju krajevne skupnosti Škocjan. Po mnenju CI in tistih, ki jo podpirajo, bi morali po 19 letih začeti celotno razpravo od začetka, in sicer od izbire najprimernejše trase. Ministrstvo za infrastrukturo je dodalo splošno znano dejstvo, da je v Istri prostor izrazito omejen, zaradi česar tukaj ni mogoče najti trase, ki ne bi imela motečega vpliva na naselja ali naravno okolje. Da bi se izognili »zatečene-mu stanju« (sklepamo, da pod tem izrazom razumejo prometne zagate v Istri), so se zdaj lotili preverjanja možnih ukrepov na obstoječih cestah. »S temi ukrepi

S Policijske uprave Koper so nam odgovorili, da je lani na petih mejnih prehodih, ki jih obravnavajo, na Hrvaško vstopilo in izstopilo 10,2 milijona vozil in 20,05 milijona potnikov. Od tega je čez tri mejne prehode v Istri (Dragonja, Sečovlje, Sočerga) potovalo 6,18 milijona avtov in 12,9 milijona potnikov.

	Potniki	Vozila
Dragonja	7.113.757	3.456.950
Sečovlje	4.395.799	2.034.015
Starod	4.161.393	2.298.857
Jelšane	3.592.066	1.735.603
Sočerga	1.389.605	693.655

bi izboljšali prometno varnost in pretočnost v času do končne rešitve.«

DRŽAVA SPET TOLAŽI S STARO PRAVLJICO O SANACIJI ŠMARSKÉ CESTE

To nam je z nekoliko drugačnimi besedami potrdil tudi koprski župan Aleš Bržan, ki je dejal, da skušajo čim prej priti do že pred več leti obljubljenih izboljšav na Šmarski cesti na območju med Slavčkom in koprskim Fordom (pred šmarskimi ovinki). »Ko bo Šmarska cesta obnovljena in bomo videli, na kakšen način je tudi vstop Hrvaške v Schengen vplival na odvijanje prometa skozi slovenski del Istre, bo na podlagi teh spoznanj lažje dolgoročno sprejeti prostorski načrt za tranzitno cesto v Istro, katerega priprave bodo potekale dalje. To ne pomeni, da smo se odpovedali prostorskemu načrtu za tranzitno cesto, ampak zgolj to, da skušamo čim prej urediti obstoječo mrežo, da bomo lažje dočakali dolgoročno rešitev,« je povedal Aleš Bržan. Pri teh »tolažilnih« besedah koprskega župana je treba dodatni, da so predstavniki infrastrukturnega ministrstva (Peter Gašperšič,) Darsa in Direkcije RS za infrastrukturo že leta 2016 bivšemu županu Borisu Popoviču obljubili hitro začasno rešitev zagat na Šmarski cesti. Za koordinatorja reševanja cestnih problemov v Istri so zadolžili Gašparja Gašparja Mišiča, tedaj še zaveznika Borisa Popoviča. Odtlej so skoraj vsako leto obljubili, da bodo projekte za začasno razširitev Šmarske ceste z vsemi priključki in nadvozi pripravili v letu dni in da posebnega gradbenega dovoljenja ta dela ne bodo zahtevala. Od tedaj je minilo pravljičnih sedem let in še zdaj nič ne kaže, da bi se Šmarske ceste lotili kaj kmalu. Pravzaprav so obljube, ki jih glede ceste zdaj omenja koprski župan, podobno pravljične kot tiste iz leta 2016 in so bile potem dane vsako leto posebej.

BUJSKI ŽUPAN NAPOVEDUJE, DA BO CESTNI KAOS PRISILIL SLOVENIJO V REŠITEV

Enako velja tudi za bertoško vpadnico in srminski priključek z avtoceste do ankaranske vpadnice, to je vzhodne vpadnice v mesto Koper. Tudi za bertoško vpadnico vsak leto ponavljajo, da so s projekti že povsem blizu in da manjka le še nekaj formalnosti. O tem, da bi že zdavnaj morali ukiniti vinjete na odseku hitre ceste med

Italijo in Hrvaško v Istri, ali pa da bi uvedli kakšne druge ukrepe, ki bi blažili hitro naraščajoči tranzit v Istro, pa razen posameznih pobud posameznih primorskih poslancev, ki zvenijo kot glas vpijočega v puščavi, ni konkretnjših rešitev.

Medtem postajajo vse bolj glasni v hrvaški Istri. Informacija, da naj bi v Bujah ustanovili civilno iniciativo, ki bi protestirala proti počasni gradnji primernih cest do hrvaške Istre, se je izkazala kot napačna, nam je zagotovil bujski župan Fabrizio Vižintin. So pa istrski novinarji začeli spraševati odgovorne v Ljubljani, kaj pravzaprav nameravajo s cesto proti Istri. Za razliko od tistih, ki so prepričani, da bo vse prometne težave rešil vstop Hrvaške v schengensko območje, pa je tudi bujski župan prepričan, da bo prometa v resnici še več in da bomo to občutili že naslednje dni in tedne:

»V Bujah smo v vse večjih težavah, saj je lani potovalo skozi mejne prehode v naši občini kar 18 milijonov potnikov. Podatki istrskega turističnega združenja o turističnem obisku niso najbolj natančni, saj številnih potnikov statistika ne zajema. Zavedamo se, da je pri umeščanju cestne trase v prostor vedno veliko težav, saj se ljudje upirajo cesti. Vemo tudi, da hrvaški Istrani ne moremo vplivati na sosede. Skoraj prepričan pa sem, da bo do spremembe prišlo najkasneje tedaj, ko bodo zastoji na cestah dokončno razjezili ljudi, ki živijo v Luciji, Sečovljah, Portorožu, Izoli in Kopru. Prometa bo naslednja leta še veliko več, zastoji bodo predvsem v krajih slovenske Istre in tik ob meji. Ko bo prebivalcem ob meji teh razmer dovolj, se bomo obmejne občine povezale in skupaj zahtevale od odgovornih hitrejšo rešitev,« je povedal Fabrizio Vižintin.

Stacionarni radarji le v Izoli in Kopru

Izolska občina je januarja s podjetjem Intermatic sklenila štiriletno pogodbo za najem merilnika hitrosti in dveh ohišij (tretje ohišje za merilnik hitrosti pri Osnovni šoli Vojke Šmuc je v lasti občine). Vsa tri ohišja bodo še naprej postavljena na vseh treh lokacijah: pri OŠ Vojke Šmuc, v bližini OŠ Livade ter ob cesti proti Belvederju, v njih bodo po potrebi selili merilnik hitrosti. Trije stacionarni radarji so tudi v Mestni občini Koper, medtem ko imajo v ankaranski in piranski občini le merilnike hitrosti, ki voznike opozarjajo na morebitno prekoračitev.

“Dosedanje meritve so pokazale, da se hitrost vozil od pričetka merjenja do danes niža. Zaradi varnosti v cestnem prometu je zato primerno nadaljevati z merjenjem hitrosti s stacionarnim merilnikom hitrosti na več lokacijah,” ugotavljajo na izolski občini.

V Izoli so v letu 2022 zaznali 1091 prekrškov prekoračitve hitrosti, izdali so za 92.352 evrov glob. Meritve so lani izvajali na dveh lokacijah, in sicer januarja ter od 26. 8. 2022 do 31. 12. 2022 na Prešernovi cesti pri osnovni šoli Vojke Šmuc in v obdobju od 1. 2. 2022 do 24. 8. 2022 na Prešernovi cesti na Belvederju.

Na Prešernovi cesti pri osnovni šoli Vojke Šmuc, kjer je omejitev hitrosti 40 kilometrov na uro, je bila povprečna hitrost vozil v prekršku približno 44 kilometrov na uro, povprečna

hitrost vseh vozil približno 34, najvišja hitrost vozil v prekršku pa je znašala 120 km/h. Na Prešernovi cesti na Belvederju, kjer je omejitev hitrosti 50 kilometrov na uro, je bila povprečna hitrost vozil v prekršku približno 54 km/h, povprečna hitrost vseh vozil približno 41 km/h, najvišja hitrost vozil v prekršku pa je znašala 130 km/h. Tudi na območju Mestne občine Koper so trenutno ohišja za radarje postavljena na treh lokacijah, in sicer v Tribanu, na Gažonu in na Cesti Zore Perello - Godina pred Osnovno šolo Koper. Te lokacije so ocenili kot posebej izpostavljene ali nevarne, na njih pa z meritvami hitrosti želeli urediti prometne razmere ter tako zagotoviti večjo varnost vseh udeležencev prometa. V Tribanu so lani izdali 24 glob v višini 40 evrov. “Na Gažonu pa se je radar v kombinaciji z drugimi ukrepi za umirjanje hitrosti (hitrostna ovira) izkazal za zelo učinkovitega, saj Medobčinska uprava Istre na tej lo-

EVA BRANC

kaciji še ni izdala nobene globe zaradi prehitre vožnje,” razlagajo na koprski občini. V piranski in ankaranski občini stacionarnih radarjev nimajo, imajo pa preventivne merilce hitrosti z napisom “Vi vozite”. Na območju občine Piran jih je deset, in sicer v centru Dragonje, na cesti v OC v Luciji, na Liminjanski cesti v Luciji, v Novi vasi in Padni, nad garažno hišo v Piranu, pod Turistico v Portorožu, v centru Strunjana in na Belem križu.

“Za vse lokacije se zbirajo statistike hitrosti. Z dostopom prek spletnega portala generiramo poročila o hitrostih in podatke analiziramo za namen sprejemanja dodatnih ukrepov za umiritev hitrosti. Na primer dodatni prometni znaki, ležeči poliaciji in podobno,” naštevajo v občini Piran. Pod Turistico, kjer je omejitev hitrosti 50 kilometrov na uro, so denimo v obdobju 17.03.2022 do 17.03.2023 zabeležili 4.738.839 meritev oziroma 1.478.438 prevozov. Povprečna hitrost vozil je bila tam v tem časovnem obdobju 42 kilometrov na uro, najvišja izmerjena pa kar 140 km/h. 85 odstotkov je vozilo do hitrosti največ 50 km/h, 50 odstotkov do hitrosti 43 km/h in 30 odstotkov do hitrosti 39 km/h. Tudi v občini Ankaran niso postavljeni stacionarni radarji oziroma ohišja zanje, imajo pa postavljene merilnike hitrosti, katerih namen je, pravijo na občini, obvestilno/preventivne narave, da dosežejo spoštovanje hitrostnih omejitev in s tem tudi večjo varnost v prometu.

V Občini Ankaran so taki prikazovalniki hitrosti trije. Dva sta na Jadranski cesti, in sicer je eden pri Sončnem parku, drugi pa pred Valdoltro. Tretji merilnik hitrosti je na Srebrničevi ulici. “Lokacije so bile izbrane glede na postavljene hitrostne omejitve in dejstvo, da gre za začetke strnjene pozidave oziroma drugače bolj prometno občutljive točke,” še pojasnjujejo na tamkajšnji občini.

POSLOVNI ZAJTRK

Matevž Frangež: »Slovenska Istra ima enormne potenciale.«

ČASNIK IN SPLETNI PORTAL OBALAPLUS NADALJUJE S TRADICIJO ORGANIZACIJE POGOVORNIH VEČEROV Z ZANIMIVIMI SOGOVORNIKI. LETOS SE BO DEL POGOVORNIH VEČEROV ODVIJAL – DOPOLDAN. PRVI POSLOVNI ZAJTRK JE POTEKAL V SREDO, 15. MARCA, V SOORGANIZACIJI Z RESTAVRACIJO MARINA PORTOROŽ. PRVI GOST PA JE BIL DRŽAVNI SEKRETAR MINISTRSTVA ZA GOSPODARSTVO, TURIZEM IN ŠPORT G. MATEVŽ FRANGEŽ, KI JE PRISTOJEN ZA INTERNACIONALIZACIJO, PODJETNIŠTVO, RAZVOJNA SREDSTVA IN TURIZEM. POGOVOR, KATEREGA RDEČO NIT JE TUDI TOKRAT VLEKEL GLAVNI UREDNIK ČASNIKA OBALAPLUS TOMAŽ PEROVIČ, JE TEKEL O TURIZMU KOT PANOGI IN NJEGOVEM POMENU ZA RAZVOJ SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA.

Gospod **Matevž Frangež** je na začetku poudaril, da ima slovenska Istra enormne potenciale. »Vemo, da je v zgodovini bilo storjenih kar nekaj napak. Moramo graditi na prednostih, ki jih to okolje ponuja. Glavnina vrhunske turistične ponudbe se je pokazala v zaledju. Geslo časa je gotovo povezovanje. Slovenska turistič-

Dogodek so omogočili:

Villa Bellevue Portorož je ena izmed najbolj priljubljenih nastanitev na slovenski obali. Odlična lega nudi spektakularen razgled na Piranski zaliv. Gostje se lahko sprehodijo do osrednje plaže, saj je oddaljena le 200m. Luksuzna vila nudi notranji bazen in savni za nepozabne trenutke razvajanja. Prijetno utrujeni se lahko predate soncu na naših udobnih ležalnikih s pogledom na morje. Vsaka butično opremljena soba ima svoj balkon, kjer lahko uživate ob pijači in občudujete romantične sončne zahode. Ljubitelji kolesarjenja lahko kolesa shranijo v hotelu. V avli boste našli zanimive knjige za branje, otroci pa se lahko zabavajo z družabnimi igrami.

na strategija je dober dokument. Ampak zaenkrat je samo dokument. Kako bo zaživel, je odvisno od lokalnih oblasti, od sposobnosti povezovanja. Tukaj so fantastične danosti, da se ustvari nekaj več. Ne potrebujemo samo dobrih postelj, prijaznega hotelskega osebja, dobre kulinarične ponudbe, potrebujemo tudi vrsto aktivnosti, ki bodo gostom ponujale doživetja. Zato je pomembna gradnja ekosistemov, kjer dva ponudnika drug na drugega ne bosta gledala kot na konkurenta, ampak kot partnerja.«

Sekretar je v nadaljevanju pogovora še poudaril, da so hoteli v Portorožu utrjeni in potrebujejo osvežitev. »Potrebujemo vlaganja v prenovalne nepremičnin in nova javna najemna stanovanja, ki spadajo v varne naložbe, kot so to tudi domovi za starejše. Če bomo živeli v prepričanju, da smo najboljše čase te regije že živeli, potem bomo težko našli motivacijo, da bomo nekaj naredili drugače in boljše.« Pobude države so namenjene temu, da država nadoknadi ugotovljene tržne vrzeli. »Kot Mariborčan, ki rad prihajam na Obalo vam povem: prosim, odločite se, da turizem potrebujete. Vsi Slovenci ta košček morja čutimo kot svoj, je pa v vaših rokah, kako ga bomo razvijali. Oblikovana skupna vizija, koraki, kako to vizijo uresničiti, izgrajen ekosistem vseh, ki morate pri tem sodelovati je pa nujen predpogoj, da skupaj nekaj naredimo.«

OBALAPlus v sodelovanju z restavracijo Marina Portorož bo nadaljevala s poslovnimi zajtrki in pred mikrofonom vabila zanimive goste.

V objemu hotelskega parka ob portoroški aveniiji in blizu centra Portoroža se nahaja **Hotel Marko** s prostornimi sobami in izjemno teraso iz katere lahko občudujete pogled na morje. Lahko se sprehodite ali zapeljete v staro mesto Piran ali Krajinski park Sečoveljske soline. Ob promeni so vam na voljo kavarne, restavracije, trgovine ali večerno dogajanje in zabava. Nudijo varovano garažno hišo, brezplačen dostop do centralne plaže in plaže Meduza, slednja se nahaja le nekaj korakov od hotela. Brezplačen brezžični internet.

K ugledu in pomenu dogodka so s svojo prisotnostjo prispevali tudi predstavniki podjetij:

- Aerodrom Portorož d.o.o.
- Antigona d.o.o.
- Apartmaji La bella vista
- Atlas Express d.o.o.
- Belvedere d.o.o.
- Bent excellent d.o.o.
- Bold AM agencija d.o.o.
- Boncafe d.o.o.
- Denis Goja s.p.
- Dorko Alič s.p.
- e komunikacija, Rok Bezljaj, s.p.
- Elmarkt d.o.o.
- Emigma d.o.o.
- Exportnet d.o.o.
- Franco Veznaver s.p.
- Hartis d.o.o.
- Hoa Projekt d.o.o.
- Holding kobilarna Lipica d.o.o.
- Hotel Marko d.o.o.
- Hotel Tomi, Mate Matjaž s.p.
- Hoteli Metropol d.o.o.
- Istrabenz turizem d.d.
- Istrapoint d.o.o.
- Jaz in Božo d.o.o.
- Kamp Fiesa d.o.o.
- Lepa Štorija d.o.o.
- Maestral d.o.o.
- Maona d.o.o.
- Matjaž Kastelic s.p.
- MBM Media d.o.o.
- Mestna Občina Koper
- Movida Arh d.o.o.
- Občina Piran
- Okolje Piran d.o.o.
- P&P skupina
- Porton Logistics d.o.o.
- Primorska gospodarska zbornica
- SID Banka d.d.
- Studio18, Jure Butorac s.p.
- Surf Group
- TZP Portorož g.i.z.

LE ATTIVITÀ DELLA CAN COSTIERA

ALBERTO SCHERIANI RICONFERMATO PRESIDENTE DELLA CAN COSTIERA

Il Consiglio della CAN Costiera durante la sua seduta costitutiva ha riconfermato per i prossimi quattro anni Alberto Scheriani alla guida della massima organizzazione della Comunità nazionale italiana in Slovenia. Ad esprimergli appoggio sono stati tutti e 10 i consiglieri votanti. Ha deciso di non partecipare al voto la consigliere di Pirano, Nadia Zigante che ha sollevato riserve sulla legittimità della riunione, poichè non in armonia, a suo avviso, con il regolamento di procedura e lo statuto. Ha rilevato in particolare che alla sua CAN Comunale non sarebbe stato garantito il diritto di rotazione e quindi la carica di presidente in questo mandato. Nelle repliche è stato posto in rilievo che lo statuto indica per la rotazione alla presidenza tra le CAN soltanto un principio di massima, non rispettato nemmeno in passato e come le norme utilizzate consentano la libera candidatura a tutti i consiglieri e un alto grado

INCONTRO CON IL MINISTRO MATEJ ARČON

Il Ministro per gli Sloveni all'Estero e nel Mondo, Matej Arčon, ha incontrato a Lubiana i rappresentanti delle Comunità nazionali slovena in Italia e italiana in Slovenia. Come ha rilevato, l'incontro era principalmente finalizzato a trovare sinergie e contenuti che collegassero le comunità. A suo avviso, una di queste è sicuramente la Capitale Europea della Cultura. «All'incontro abbiamo concordato di concentrarci maggiormente su alcuni progetti che ci collegherebbero», ha detto Arčon, aggiungendo che si intendevano sia progetti economici sia progetti per lo sviluppo del turismo. In futuro concluderanno un accordo a tal fine, sotto forma di contratto o di memorandum. Tra i progetti che, secondo il ministro, sono importanti e condivisibili, ha individuato la Capitale europea della cultura (ECC) Nova

di democrazia. L'elezione avviene con almeno 9 voti su 11 complessivi ed è, quindi, impossibile non tener conto del parere di tutte le CAN Comunali. Proseguendo la CAN Costiera ha eletto ancora i suoi vicepresidenti accogliendo le candidature di Linda Rotter (Ancarani), Evelin Zonta (Isola) e Kristijan Knez (Pirano). Per quest'ultimo il presidente Scheriani ha spiegato che si è voluto fugare in partenza qualsiasi dubbio su presunti conflitti d'interesse, essendo anche direttore del Centro culturale Carlo Combi. La Commissione anticorruzione, interpellata a proposito, non ha sollevato obiezioni alla nomina. Concluse le elezioni, il Consiglio ha svolto la prima riunione straordinaria per eleggere la Commissione di controllo. Ne faranno parte ancora Alfred Štok, Giorgio Rosso ed Enzo Scotto Di Minico. Gli eletti sono stati salutati dal deputato Felice Žiža che ha espresso soddisfazione per i numerosi volti

Gorica - Gorizia nel 2025. Come ha anche rilevato è stato anche deciso che i rappresentanti delle due Comunità si sarebbero incontrati più volte e si sarebbero accordati sui contenuti, che sarebbero poi stati finanziati o dalla Slovenia, dall'Italia o dalla Regione Friuli-Venezia Giulia. «Penso decisamente che sia importante rafforzare questo spazio transfrontaliero. Questo è anche lo scopo dell'Unione Europea, e questo spazio ha un grande potenziale, che è arricchito da entrambe le minoranze», ha affermato il ministro. Felice Žiža, deputato della Comunità nazionale italiana al Parlamento sloveno, ha sottolineato che la Slovenia si prende molto cura delle sue minoranze. Ha ricordato che durante l'ultima riunione della Commissione parlamentare per le Comunità nazionali è stato concordato che le risorse finanziarie per lo sviluppo economico delle minoranze aumenteranno negli anni successivi. Questa iniziativa è stata sostenuta anche dal Ministero dell'Economia sloveno. Žiža ha aggiunto che l'incontro con l'Ufficio per gli sloveni all'estero e nel mondo tende a raggiungere un accordo bilaterale per il finanziamento permanente di entrambe le Comunità da parte dei loro paesi d'origine. All'incontro

nuovi alla CAN Costiera, ha espresso l'auspicio che lavorino tanto e bene, evitando sterili polemiche che danneggiano la CNI. In particolare tra i compiti futuri da curare in stretta collaborazione, ha citato la riforma del sistema scolastico, d'importanza strategica per la nostra Comunità nazionale. Dopo l'elezione il presidente Scheriani ha posto in rilievo i compiti più importanti che attendono la CAN Costiera nei prossimi anni. Ha annunciato una costante attenzione per l'attuazione del bilinguismo e per l'approvazione del Decreto su questa materia, al vaglio in testo unico, di tutti i Consigli comunali costieri. Altri punti saranno la riforma scolastica, la base economica della CNI, l'attività culturale e nel contesto il trasferimento della sede a Palazzo Tarsia, importante monumento storico-culturale e in centro a Capodistria.

hanno partecipato, tra gli altri, il presidente dell'Associazione culturale ed economica slovena (SKGZ) Ksenija Dobrila, il presidente del Consiglio delle organizzazioni slovene (SSO) Walter Bandelj e il presidente della CAN Costiera, Alberto Scheriani. Nel suo intervento ha espresso appoggio a tutte le proposte formulate che vanno verso una collaborazione tra le Comunità nazionali e che questa sia la strada giusta per lo sviluppo di ambedue le Comunità. Era accompagnato da Vita Valenti, presidente della CAN di Isola e dal segretario della CAN di Capodistria, Marko Loredan.

BANDI DI CONCORSO PER LA BASE ECONOMICA CNI

Alla fine di febbraio sono stati pubblicati sulla Gazzetta Ufficiale e sul sito della CAN Costiera i bandi di concorso per le sovvenzioni degli imprenditori. Questi possono partecipare con i loro progetti sino al 31 di marzo e sono a disposizione 100 mila euro. Per ogni iniziativa potranno essere assegnati al massimo 10 mila euro, a fondo perduto, che coprano l'85 per cento del progetto, ossia è richiesta la partecipazione del soggetto economico prescelto nell'ordine del 15 per cento. «Calcoliamo di poter sostenere una decina di progetti, un numero importante se si considera che lo scorso anno avevano potuto mettere a bando meno della metà dei fondi 2023. Dal 2018 sono stati cofinanziate 20 idee imprenditoriali e quindi manteniamo qu-

TAJANI IN SLOVENIA: PIENO APPOGGIO ALLA CNI

Nell'ambito della visita ufficiale in Slovenia, il Ministro degli Esteri Italiano, on. Antonio Tajani, ha conferito con la propria omologa slovena, Tanja Fajon. Nel corso dei colloqui sono emerse identità di vedute sull'importante ruolo delle rispettive minoranze nazionali, che rappresentano un arricchimento e non devono essere viste come un problema. Circa la Comunità nazionale italiana in Slovenia e Croazia, il Capo della Farnesina ha assicurato che si sta lavorando per garantire i sostegni necessari che le consentano di essere rappresentata adeguatamente nella Nazione Madre e di poter continuare ad operare nel rispetto delle proprie tradizioni, lingua e cultura. Tajani in tal modo ha di fatto accolto quelle che sono state le richieste che gli sono giunte, durante il colloquio con il deputato della CNI a Lubiana, dott. Felice Žiža. Il parlamentare ha rilevato la necessità di intensificare i contatti tra la Comunità nazionale italiana in Slovenia e Croazia con Roma con nuove forme di rappresentatività, di trovare le sinergie giuste per risolvere i pro-

esto trend positivo" ha rilevato il segretario generale della CAN Costiera, Andrea Bartole. Il bando è aperto a tutti gli imprenditori che hanno la loro sede legale nei quattro comuni costieri. Entro la fine del mese sarà pubblicato ancora il bando numero due, riservato alle istituzioni della CNI, quindi le CAN Comunali, l'Unione Italiana, il Centro Carlo Combi e l'Associazione dei giovani. Qui sono disponibili 230 mila euro per varie iniziative, manutenzione delle sedi, acquisto di mezzi tecnici e altro. Il vaglio

blemi, ma anche per formalizzare la collaborazione in corso. È stato ricordata la mancata implementazione dell'Accordo trilaterale del 1992 tra Italia, Croazia e Slovenia, che prevedeva intese bilaterali separate. Zagabria e Roma l'hanno sottoscritta nel 1996, ma manca quella tra Italia e Slovenia. Il deputato Žiža ha rilanciato le proposte per giungere ad un fondo italo-sloveno che favorisca lo sviluppo economico delle Comunità nazionali, già impostato tempo fa. Il dott. Žiža è tornato ancora sull'importanza dell'unitarietà della Comunità nazionale italiana e sul ruolo di rilievo che devono svolgere in questo campo Radio e Tv Capodistria. Serve, però, un sostegno finanziario per migliorare la ricezione dei segnali delle due emittenti in Croazia, per consolidare gli organici e la produzione dei programmi. Il Ministro Tajani ha assicurato la massima disponibilità del suo governo ad affrontare queste tematiche. Oltre a Lubiana ha soggiornato ancora a Zagabria per colloqui con il governo croato e per un incontro con il deputato di nazionalità italiana al Sabor, nonché con il presidente di Unione Italiana.

dei progetti sarà reiterato sino a giugno, nel caso in aprile e maggio non siano stati accordati tutti i finanziamenti previsti. Sia per il primo che per il secondo bando resta inteso che i progetti devono concludersi entro l'anno in corso. Fine ultimo delle iniziative in campo economico è portare valore aggiunto al territorio dove vive la CNI, a valorizzarlo, mantenendo in vita la nostra cultura e identità. Un occhio di riguardo andrà allo sviluppo del turismo, quindi l'apertura delle nostre istituzioni nei confronti dei visitatori delle nostre città.

PROGETTO PRIMIS- VIAGGIO MULTI- CULTURALE

Palazzo Gravisi Buttorai ha ospitato la conferenza stampa sui risultati del progetto Interreg "Primis"- Viaggio multiculturale tra Italia e Slovenia attraverso il prisma delle minoranze. Coordinato dall'Unione Italiana, ha visto la partecipazione come partner della CAN Costiera, delle Regioni Veneto e Friuli Venezia Giulia e di altri soggetti italiani e sloveni. Con i mezzi messi a disposizione, circa 2 milioni e 400 mila euro, saranno aperti quattro centri multimediali a Capodistria, Bibione, Santo Stefano di Cadore e al Narodni Dom di Trieste, per illustrare meglio storia e posizione delle Comunità nazionali sul territorio. Saranno pubblicati un dizionario plurilingue, dedicato al turismo, itinerari turistici e una piattaforma multimediale. Il progetto comprende anche la ristrutturazione dell'ala di palazzo Gravisi, rimasta per lunghi anni abbandonata e in stato di totale rovina. Sarà sede del Museo multimediale capodistriano. Al centro del progetto rimane la promozione del turismo, abbinato al ruolo delle minoranze linguistiche e delle comunità locali per attrarre l'attenzione dei visitatori. Andrea Bartole, Segretario della CAN Costiera ha sottolineato che il centro multimediale con le sue moderne attrezzature, sarà un punto di riferimento importantissimo per chi visita Capodistria, senza contare il supporto pedagogico che può offrire per le nostre scuole. Il Museo sarà inaugurato tra breve.

Nataša Pirc Musar

OD LANSKEGA DECEMBRA JE PREDSEDNICA DRŽAVE. PRVA PREDSEDNICA. PRAVNICA PO IZOBRAZBI, KI JE ZAČELA SVOJO POKLICNO POT KOT NOVINARKA, VODITELJICA NA TVS IN POTEM NA POP TV. KO SE JE POSLOVILA OD NOVINARSTVA, JE NAJPREJ ZAČELA DELATI V GOSPODARSTVU, V AKTIVA GROUP JE VODILA KORPORATIVNO KOMUNICIRANJE. LETA 2003 JE PREVZELA CENTER ZA IZOBRAŽEVANJE IN INFORMIRANJE VRHOVNEGA SODIŠČA, OD 2005 PA JE OPRAVLJALA FUNKCIJO INFORMACIJSKE POOBLAŠČENKE DO LET 2014. TAKRAT JE USTANOVILA SVOJO PRAVNO PISARNO, ZAPRISEGLA KOT ODVETNICA IN NASLEDNJE LETO DOKTORIRALA NA DUNAJSKI PRAVNI FAKULTETI.

Je strokovnjakinja za varstvo osebnih podatkov in dostop do informacij javnega značaja pri Svetu Evrope. Najprej je bila podpredsednica Skupnega nadzornega organa za EUROPOL in marca 2013 predsednica. Člani tega nadzornega organa so predstavniki nacionalnih organov za varstvo osebnih podatkov vseh držav članic EU. Leta 2013 jo je kot eno od petih strokovnjakinj za varstvo osebnih podatkov Evropska komisija imenovala v delegacijo EU, ki se je pogajala z ZDA po razkritju Edwarda Snowdna o zlorabah podatkov državljanov EU. Piše na njeni uradni spletni strani. Njen šport je bowling, njena strast pa motorji.

Tri mesece ste predsednica države. Kakšne so vaša prve izkušnje, kakšno presenečenje?

Veliko sem vedela o pravnem ustroju predsedniške funkcije, seveda poznam ustavo, Zakon o opravljanju predsedniške funkcije. Veš, kaj je tvoja dolžnost, da daš sebe v to funkcijo, pa je v polju, ki ni zapisano v zakonu. Moč besede, biti dejaven v družbi, na mednarodnem področju. Nič me ni posebej presenetilo, je bilo pa v prvih dveh mesecih in pol veliko dela na zunanje-političnem področju s promocijo kandidature za nestalno članstvo v varnostnem svetu. Številni bilateralni pogovori s predsedniki držav sveta na dveh velikih konferencah, tudi s tem razlogom, da naredim za Slovenijo to, kar čutim, da je moja dolžnost. Da predstavim Slovenijo, da povem, za kaj se bo Slovenija zavzemala, če postane nestalna članica varnostnega sveta. V Münchenu je bila svetovna varnostna konferenca in v Dohi zasedanje OZN o manj razvitih državah. Spoz-

nanje, s kakšnimi težavami se spopadajo države izven našega »balončka« Evropske unije, mi je dalo misliti, kje smo mi in kje so druge države. Pogovor s predsedniki in predsednicami, kar nekaj jih je, teh držav, pomeni dobiti informacije iz prve roke, to niso več samo članki, ki jih prebiraš. Tudi na tem, zunanje-političnem področju, ima predsednik/ica kot head of state, vodja države, svoje naloge. Predstavlja državo in te naloge sem se lotila resno in odgovorno. Še enkrat pa moram poudariti, kako zelo pomembno je, da vsi trije, ki delajo na zunanje-političnem področju, državni zbor, zunanje ministrstvo in predsednica države delujejo usklajeno. Zelo dobro sodelujejo in opravili smo številne razgovore.

Je sodelovanje predsednice bolj učinkovito?

Seveda, pogovarjaš se s svojim rangom, ministrica za zunanje zadeve z ministri za zunanje zadeve, jaz pa s predsedniki držav in vlad.

Ali lahko predvidevate, kaj se bo zgodilo?

Optimistična sem tudi, ker je Slovenija malce drugačna od drugih držav članic EU. Veliko predsednikov afriških držav mi je povedalo o zameri bivšim kolonialnim evropskim državam in ker Slovenija nikoli ni bila kolonialna država, je to njena prednost.

Z referendumom o vodi je civilna družba preprečila plenjenje in komercialno eksploatacijo vod. To je primer, kako lahko civilna družba popravlja smer, v katero gre država s pogoltnosjo kapitala. Civilna družba se je aktivirala v zadnjih treh letih, je bistveno bolj dovzetna, vse to pa je podobno vrenju v devetdesetih.

In zakaj je tako?

Povejte!

Mladi so postali občutljivejši na to, kaj se v družbi dogaja, predvsem jih skrbijo klimatske spremembe. Ves svet gleda, kako ravnamo z vodo. Smo edina država, ki ima pravico do vode zapisano v ustavi, Slovenija je bila ena od pobudnic v OZN, da pravica do čistega okolja postane univerzalna človekova pravica in je postala. Mladi so moj veliki up.

Koga imate v mislih z mladi-mi?

Mladi od 15 do 40 let. Referendumska kampanja je bila lep primer, kako se mladi najprej s to temo poistovetijo in civilno-družbeno kampanjo speljejo do konca. To pozdravljam, ker so mladi tisti, ki nam morajo odpirati oči, ker se včasih politiki, med katerimi sem zadnje tri mesece tudi jaz, izgubljam v temah, ki niso strateške. Zato s položaja predsednice želim govoriti o temah, ki se jih ne da obdelati v enem mandatu. Pri strateških temah pa mora desna in leva politika delati skupaj. Kdaj bomo to ozavestili, pa je vprašanje za milijon dolarjev. Nimam magične palice, obljubljam pa, da bom delala na tem področju.

Kdo so vaši svetovalci? Kako ste sestavili kabinet?

Moje osnovno vodilo v življenju je, da moram imeti okoli sebe ljudi, ki vedo več kot jaz. Izbirala sem jih po znanju, seveda sem večino tudi osebno poznala. Pomembno je, da ekipa deluje, skupaj diha. Z novimi ljudmi se je urad predsednika prebudil, tukaj je stalno zaposlenih 32 ljudi, ki so pred mojim prihodom deset let delali z bivšimi

BOJANA LESKOVAR

predsedniki. Imeli so svoj način dela in malo me je bilo strah, kako bo, ker sem vendarle drugačna. Nič več, urad deluje in ljudje so predani svojemu delu.

Je med njimi kakšen sociolog, filozof?

Ne, ampak predsedniška palača je polna ljudi, ki prihajajo k meni. Vem, da s svetovalci ne morem pokriti vseh segmentov, zato se veliko pogovarjamo z ljudmi, ki niso iz politike in področje zelo dobro in dolgo poznajo. Ne bom se pogovarjala z ljudmi, ki se z nekim področjem domnevno ukvarjajo dva meseca. Recimo s problematiko upokoencev.

V svetovalnih timih, vsaj taka je bila moja izkušnja, praviloma manjka nekdo, ki ima veliko sliko, ki lahko predvidi posledice posamičnih odločitev za celotno družbo. Ste to vi?

Razumem, kaj mi hočete povedati in vem, da je strateg vedno potreben. Recimo, da sem to tukaj jaz, ne delam pa si utvar, da vse vem, sem pravnica in ne sociologinja ali filozofinja. Če znanja in vedenja, ki ga potrebujemo v uradu ni, ga poiščemo zunaj. Sicer pa, ja, ideja o strategu je vredna razmisleka.

Zaposlitev Tatjane Bobnar, bivše ministrice za notranje zadeve, je bila na določen način presenečenje glede na spor s predsednikom vlade. Obenem pa je bilo to dokaz, da boste v svojih odločitvah samostojni in se ne boste šli politične korektnosti, tako kot bivši predsednik. Kakšni so bili odmevi na vašo odločitev? Tisti, ki niso bili zapisani v medijih?

Tatjano Bobnar poznam 20 let, bila je večna namestnica vseh generalnih direktorjev policije, dokler ni sama prebila tega steklenega stropa. Ko sem bila informacijska pooblaščenka, sem se za vso policijsko zakonodajo pogajala z njo.

So pogajanja težka?

Zelo. Zato, ker ogromno ve, jaz pa tudi, a sva na koncu vedno našli rešitev. S sestanka nikoli nisva šli sprti in naslednjič sva si vedno lahko pogledali v oči in to pri njej neizmerno cenim. Po tem, ko je bilo jasno, da ne bo več opravljala funkcije ministrice za notranje zadeve, sem začela razmišljati, da lahko pri nas bistveno prispeva s svojim delom. Dve stvari sta, o katerih ona res veliko ve; izbrisani in smrtnost žensk zaradi nasilja v družini. O tem moramo govoriti in preventivno, ne samo kurativno ukrepati. Predsednica države ima več časa za razmislek kot vlada, ki se mora ukvarjati z dnevno politiko in zagotovo lahko pomagamo s kakšnimi predlogi rešitev. Oba s predsednikom vlade si ekipi sestavljava po lastnih merilih in za to tudi odgovarjava. Spor med Tatjano Bobnar in predsednikom vlade ni moj spor, s tem nisem imela ničesar. V uradu želim imeti vrhunske strokovnjake, ljudi, ki znajo skomunicirati vsebine, in gospa Bobnar to nedvomno je. To je bil moj edini kriterij.

Za vsako družbo je zelo pomembno, kakšna so razmerja/odnosi med štirimi vejami oblasti: parlamentom, vlado, predsednikom/ico države in ustavnim sodiščem. Kakšni so med vami?

Dobri. Zelo dobro se razumem s predsednico državnega zbora, pred tremi leti sem jo zastopala v disciplinskem postopku pred Sodnim svetom, takrat sva se spoznali in gojiva to prijateljstvo. Odnosi z vlado, posebej na področju zunanje politike, so odlični, s predsednikom vlade se dobivava enkrat mesečno, greva čez tekoče zadeve, redno se sestajam z ministricami in ministri. Ustavno sodišče, vrh sodne oblasti, čeprav ne smemo pozabiti na sodstvo, kot eno od vej oblasti, spoštujem kot pravničca, bila sem na Sodnem svetu, ministrica za pravosodje pride k meni na pogovor ... vsem povem, da bom dober pomočnik, če bom lahko kaj naredila, bom. Zavedam se, da je ustavno sodišče najvišji branik ustave in človekovih pravic poleg mene, ki moram na to opozarjati. Opozorila bi na prihajajoče ustavne spremembe. Po 32 letih je čas, da pogledamo, kje določene stvari šepajo. Omenila bom tri. Volilni sistem, ki je netransparenten, nepregleden, ne veš, koga boš na koncu izvolil, ni dober. Ko smo dobili prvo ustavo, smo govorili, da je ta sistem začasen, a traja že 32 let. Po po-

govoru z vsemi parlamentarnimi strankami, vodi poslanskih skupin in predsedniki strank smo ugotovili, da bi konsenz lahko našli v proporcionalnem sistemu s preferenčnim glasom. Korak v smer, da bomo volili človeka, ne politične liste.

Obe kot pravnici veva, kaj pomeni ustavno sodišče, mnenje in odločitve moramo spoštovati, to pa ne pomeni, da jih ne smemo kritizirati. Še posebej, če gre za ločena mnenja posameznih sodnikov, ki so sprta z ustavo in veljavnimi zakoni. Zdi se, kot da so pravo študirali ob delu, pa še to mimogrede.

Strašljivo se mi zdi, da eden od ustavnih sodnikov reče, saj vem, da človekove pravice obstajajo, ampak so šle predaleč. Seveda se potem sprašujemo, ali je za državo dobro, da takšne argumentacije poslušamo od ustavnega sodnika. Odgovornost nas vseh je, da to kritiziramo, a s kulturnim dialogom. Ne bom dovolila in se bom vedno oglasila, če bo kdo še kdaj tako pljuval po Ustavnem sodišču, kot se je to dogajalo v času Janševe vlade. Po njihovi interpretaciji smo bili Ustavno sodišče in jaz krivi za razraščanje epidemije, ker je ustavno sodišče odločilo na podlagi zahteve moje pisarne v imenu policijskega sindikata, da gre v sprejetem vladnem ukrepu za prikrito obveznost cepljenja. Prepričana sem bila, da bo ta odlok padel in tudi je. Kritika ni bila kritika pravne argumentacije, ampak škodljiva politična demagogija in zaničevanje ustavnega sodišča, ki si ga ne bi smel privoščiti noben politik.

Ustavno sodišče je po mojem mnenju sprejelo najbolj sporno odločitev zadržanje zakona o RTV. Obe sva delali na TVS, veliko stvari je bilo od nekdaj narobe, ampak to, kar se dogaja zdaj, je popolnoma nespametno. Vas to kaj skrbi?

Zelo. Ko gledam in poslušam, kaj se dogaja, sem res zaskrbljena. Ko se pogovarjam z nekdanjimi kolegi, mi je res težko, ko poslušam, v kakšnih razmerah delajo. To je odgovornost politike, ene in druge. To, kar si je uzurpirala desna politična opcija v javnem televizijskem servisu, je nedopustno, pa ne vem, če je to dovolj močna beseda. Je nesprejemljivo, je grozljivo.

Da se leva opcija ni odzvala, pa je še huje! To je odgovornost te vlade. Še enkrat bom ponovila, kje sem videla možnost, da

se »naredi red«, da se stvari postavijo na zdrave temelje, da se znotraj programskega sveta ne bo politiziralo ustroja javne televizije. Vsi se najbrž spomnimo vložene tožbe o odločitvi za novega generalnega direktorja. Tožba je bila upravičena. Gospod Whatmough ni izpolnjeval pogojev za zasedbo tega delovnega mesta. Tega so se na desnem polu očitno zavedali, manever, ki so ga izvedli, je ostal nekaznovan. Manever pa je bil naslednji - nov razpis po letu in pol mandata po vloženi tožbi. Ko nekdo torej že sedi na poziciji generalnega direktorja, a programski svet vseeno, popolnoma brez potrebe, objavi razpis. Upam si trditi, da je takšna poteza nezakonita. Razpis so nato tudi izvedli, Whatmough se je ponovno prijavil, čeprav je že bil direktor. Kakšno je bilo ozadje? Tako so mu za drugi mandat pokrili manko vodenja velikih sistemov, ker ga je že vodil leto in pol in ta gospod danes ne bo imel štiletnega mandata, temveč petletnega in pol. Vsi programski svetniki, ki so glasovali za ta nezakonit sklep, bi morali biti razrešeni v državnem zboru, kar bi bila mnogo hitrejša in učinkovitejša rešitev, pa je niso zmogli, hoteli... Lahko se le sprašujeva, kaj je bilo zadaj.

Pravkar sem prebrala podatke, ki jih je objavil Marko Milosavljevič, FDV. Gledanost TVS 1 je v začetku leta v primerjavi z istim obdobjem lani padla od 10 do 15 %, v osrednjem večernem terminu med 19. in 20. uro pa za 19 %.

Same katastrofe!

Če to ni razlog za razrešitev odgovornih, potem ne vem, kaj bi lahko bil. Evgenija Carl je v intervjuju za Obalo plus opozorila, da imajo desni naštudirano pet, deset potez vnaprej in ostali mislijo, da bodo lahko to preprečili preprosto že s tem, da obstajajo.

Reform, ki se jih loteva ta vlada, in prav je, da se jih, se ne smejo lotiti preveč na hitro samo za to, da se o tem govori v javnosti. Ker če bo to edino vodilo, potem se bojim, da konec ne bo dober. Če se dotakneva samo zdravstvene reforme. Imeli smo jo leta 92 in potem nič več in danes smo tu, kjer smo. Stanje zagotovo ni dobro. Celovite in učinkovite zdravstvene reforme ne moreš narediti v enem mandatu, v proces priprave pa je nujno treba vključiti tudi opozicijo. Potem so tukaj še šolska refor-

ma, pa prenova davčnega sistema, pokojninska reforma, prenova sistema plač v javnem sektorju. Vse to izvesti v letu 2023 je vsekakor ambiciozen cilj, ne vem pa, če tudi dovolj skrbno preišljen.

Predlog zdravstvene reforme je bil pripravljen v času ministrovanja dr. Dušana Kebra. Bela knjiga je bila napisana, a so se LDS-ovske glave odločile, da pol leta pred volitvami ni čas za reforme, ustavil jo je predsednik in finančni minister. Vedeti moramo, da je med lobiji zdravniški najmočnejši in bili so proti. To, kar se dogaja na področju zdravstva zdaj, je pa resnično nevzdržno.

Pred leti sem neke rekla, da zdravstveni minister ne bi smel biti zdravnik ... To ne leti na aktualnega ministra, gre zgolj za subjektivno prepričanje. Prav tako ne podpiram tega, da se sedaj zdravnike kar vsepovprek demonizira. Sama jih izjemno spoštujem, bo pa treba v okviru priprave zdravstvene reforme narediti tudi kakšen osnovni etični razmislek, ker zgodbe, ki v zadnjih dneh prihajajo npr. iz UKC Ljubljana, cehu zagotovo ne morejo biti v ponos.

Pritrjuje vam tudi ekonomist Maks Tajnikar. Dve stvari sta, za katere bi morala poskrbeti država, ki se deklarira kot socialna. Zdravje in izobrazba sta človekovi temeljni pravici. Tako lahko, ampak zelo previdno in z oklepaji, rečemo, da ljudje, ne glede od kod so, tudi uspejo. Moja stara mama je imela osem otrok ... Moja pa trinajst!

Vsi otroci so se šolali, štirje so diplomirali na univerzi. Danes je to nemogoče.

Že večkrat sem rekla in bom spet; želim si, da bi bilo v politiki več ljudi, ki bi delali za naslednje generacije, ne pa za naslednje volitve. Tega si res želim in s tem namenom sem tudi prišla sem. Ukvarjala se bom s strateškimi temami, kako jih bodo ljudje sprejeli, ne vem. Odziv je zaenkrat dober, lepo me sprejmejo povsod, tudi vsi tisti, ki jih povabim na pogovor, pridejo. Iz vseh teh pogovorov vidim, da je še vedno velika kritična masa ljudi, ki verjamejo v Slovenijo, vedo, da imamo lepo deželo, da je življenjski standard zaradi okolja in infrastrukture res dober, imajo pa ljudje dovolj prepirov v politiki. Za to spremembo pa potrebuješ zrele ljudi na desni in na levi.

Država živi tako dobro, kot živijo najranljivejše skupine.

So lakmusov papir družbe.

Po zadnjih podatkih ima 78 000 upokojencev pokojnino do 500 eur, 45 000 med 500 in 600, 124 000 med 600 in 700, do osemsto eurov ima več kot polovica upokojencev, vseh pa je 600 000. 300 000 ljudi živi na meji revščine. Po zadnjih podatkih je prag revščine 827 eur. To je 12 % ljudi v Sloveniji, od tega je 40 000 otrok. Ko sem bivšega predsednika vprašala, ali je kdaj opozoril koga na otroke reveže in kaj bo naredil zanje, se je seveda odgovoru izognil in začel govoriti o drugih temah. Zdaj isto sprašujem tudi vas. Kako torej? Ko je bil kovid in

so bile šole zaprte, so otroci ostali brez dnevnega toplega obroka, za mnoge edinega.

Glede otrok ima Slovenija v okviru socialnih transferjev to zelo dobro urejeno. Ob tem podatek, ki je premalo znan, Slovenija je po najmanjšem številu mrtvorojenih otrok na prvem mestu. Zdravstveni sistem, patronaža, oskrba na tem področju je dobro urejena.

Dediščina preteklosti.

Upam, da jo bomo ohranili. Za otroke je poskrbljeno v šolah, v šolah otroci niso lačni. Država se premalo zaveda, koliko na tem področju naredijo nevladne organizacije, kar bi sicer morala storiti država. Ta odnos z nevladnimi organizacijami bom gojila naprej. Za to, kar me sprašujete, nimam čarobne rešitve, bom pa povedala, morda blasfemično stvar, ki bi jo želela večkrat slišati iz ust predsednika vlade. Dobro gospodarstvo, povečana vrednost, dodana vrednost na zaposlenega in posledica je boljša socialna država. Danes smo na 53.000 eur dodane vrednosti na zaposlenega, predsednik vlade je na začetku dejal, da bi jo morali dvigniti na šestdeset tisoč. O tem sem se pogovarjala z ministrom za gospodarstvo, ki pravi, da bi moral biti cilj še bolj ambiciozen, sto tisoč. Močnejše je gospodarstvo, večji so prilivi v proračun, bolj kakovostno državo imamo. To je krog, v katerega verjamem in je edini možen. Veliko delam z društvom Humanitarček. Na seznamu imajo 3200 Vid-žensk, ki so same, nad 65 let, revne, večina z najnižjimi pokojninami. Zanje je treba sistemsko poskrbeti. Na koncu se vedno ustavimo pri proračunski malhi, kdaj je pa treba tudi pogledati, kaj so prioritete. Če se dodaknemo pokojninske reforme, upam, da bo šla v smeri skrbi za najranljivejše, ampak moramo več delati na gospodarskem področju.

S katerimi gospodarstveniki ste se že pogovarjali?

Ravno včeraj sem se pogovarjala s predsednikom in generalno direktorico gospodarske zbornice, res da o davčni reformi. Veliko se pogovarjam z gospodarstveniki, bila sem na otvoritvi novega inovacijskega centra Hisense Gorenje v Velenju, kjer sem se pogovarjala z mladimi, ki ustvarjajo gospodinjske aparate prihodnosti. V bližnji prihodnosti grem tudi v podjetji

Carthago Odranci in MIK Celje, odpirata namreč dodatne proizvodne prostore in s tem visokokakovostna delovna mesta. Bila sem na Združenju Manager, na podelitvi naslova manager leta. Z Ivom Boscarolom se pozna že leta, ga zelo spoštujem ter tudi njegovo gesto, ko je znaten del denarja od prodaje podjetja vrnil v lokalno okolje. Veliko je takih, za katere niti ne vemo, da pomagajo. Mikropolo, podjetje v Mariboru, ki dela laboratorijski tehniko. V njihovih prostorih domuje nevladna organizacija Upornik, z njimi dnevno sodelujejo, njihova kuhinja socialno šibkim kuha brezplačne obroke. To so dobre zgodbe, ki jih moramo izpostavljati.

Omenili ste že veliko ljudi, s katerimi ste se srečali. Po kakšnem kriteriju sprejmete ljudi? Za bivšega predsednika vemo, da je sprejemal vse povprek, tudi vardiste. Ne vem, o čem se je pogovarjal z njimi. O tem, da je njihova dejavnost nezakonita? Bi jih vi sprejeli?

Ne, nikoli. Sem prva predsednica v zgodovini, ki je napisala svoj program, objavljen je na spletni strani. V njem so navedene moje prednostne teme, tisti, ki se bodo posvečali tem temam, bodo imeli odprta vrata. Osnovni kriterij za šole na primer, da pridem na obisk ali pa pridejo k meni je, da bodo nekaj delali na zeleni agendi ali na medgeneracijskem sodelovanju. Pri meni so pomembne vsebine in še enkrat vsebine in ljudje, ki prihajajo v hišo, morajo imeti vsebino.

Lestvice priljubljenosti so pokazatelj tega, koliko kdo dela. Manj delaš, višje na lestvici si. Recimo evropski poslanci, za katere res ne vemo, kaj počnejo, so zelo visoko. Izjema je bil bivši predsednik, ki se je podil po Sloveniji, kosil travo, kopal jarke, friziral glave, bil mesar, itd. itd in ljudje so rekli, tale je pa naš, počne tisto, kar mi.

Vi ste na drugem mestu po priljubljenosti. To si razlagam s tem, da niste delali velikih napak, pa tudi ljudje veliko pričakujejo od vas. Zatorej pazljivo, pogledjte s kakšno prednostjo je začel premier, zdaj pa ga ne podpira že vsak peti vprašani v anketi. Hitro je izgubil prednost. Boste bili plat zvona, če boste padli na lestvici in s sodelavci oblikovali kampanje za dvig priljubljenosti? Nihče me ne bo prepričal, da bi šla frizirat ali kopat jarke, delala bom po programu, ki

smo ga zastavili, naprej. Da priljubljenost pade, mora biti nek vzrok, takrat je treba pogledati, kaj se dela narobe. Priljubljenost se gradi na vsebinah, ne na demagogiji na različnih družbenih omrežjih. Če se ljudje ne bodo poistovetili s tem, kar delam, bo to moja bolečina, vendarle pa mislim, da znam in zmorem ljudi prepričati, da delam stvari, ki so dobre za Slovenijo. Nisem prišla sem zaradi svojega videza. V življenju sem naredila že marsikaj in imam vse, kar potrebujem. Slišalo se bo populistično, ampak prišla sem trdo delati za Slovenijo. Predvsem pa nikoli ne moreš biti všeč vsem. To sem se naučila že takrat, ko sem prišla na televizijo. Obenem se naučiš tudi, da moraš delati nekaj, kar čutiš in v kar verjameš in da tega istega ne čutijo tudi vsi drugi. Polarizacija, ki smo ji priča, nam kaže na to, da skoraj polovica ljudi nikoli ne bo zadovoljna s tem, kar dela zdaj ta liberalna opcija. Tako pač je.

Taka desna opcija in retorika Janeza Janše, ki jo spremljamo že trideset let, je nekaj ...

... kar zastruplja našo družbo bolj, kot bi si to zaslužili.

Kako se borimo proti temu?

Če karikiram, z več Anžetov Logarjev. Desnica mora obstajati. Demokracija pomeni veliko različnih mnenj, si pa želim in bom vedno opozarjala na kulturo dialoga in tega je na desnih političnih vrhovih manj kot na levi. Ko smo na družbenih omrežjih, se skrajna desnica in skrajna levica srečata na isti ravni, naša odgovornost pa je kultura dialoga. Upam, da bo gospod Janša enkrat spoznal, da to, kar dela, ni dobro za Slovenijo, polarizacija družbe pomeni gojenje sovraštva do drugače mislečih.

Sta se z Janšo že srečala?

Sem. Prišla sta skupaj z Jelko Godec, zelo dober pogovor je bil. Gospod Janša ima zgodovinski spomin, veliko stvari mi je povedal. Je dober politični strateg, ne vem pa, zakaj ga ta njegova bolečina in jeza vedno odnese v cinično grobo retoriko: meni to ni všeč.

Je čas, da se upokoji?

Ne bom ga jaz pošiljala v pokoj, to je njegova odločitev. Volilci so tisti, ki bodo povedali, ali še sprejemajo njegov način političnega udejstvovanja. Morda je že v tistem zrelem obdobju, ko bo spoznal, da to, kar počne, ni dobro. Mislim, da bi znotraj stranke moralo obstajati zdravo jedro in dolžnost posameznikov bi bila, da bi ga opozarjali na to, kar večina v SDS ve, da ni dobro. Morda sem malo naivna in malo idealistična.

A je bila vaša vzornica Angela Merkel?

Mary Robinson, nekdanja irska predsednica, mi je bližje, ker je pravnica in se vzema za človekove pravice tako kot jaz. Mi je pa Merklova bila všeč kot modra in pragmatična političarka. Žal mi je, da je kar zginila s političnega zemljevida. Mislim si, da ima o trenutnem dogajanju v svetu povedati veliko pametnih misli.

Zakaj pa je ne povabite na obisk? Predsednik Kučan je veliko sodeloval z Václavom Havlom tudi potem, ko ni bil več predsednik.

Ja, dobra ideja.

foto>: Matjaž Klemenc / UPRS

VLASTA NUSSDORFER JE IZDALA DVANAJSTO KNJIGO

Prelepi spomini na odraščanje v Kopru

NEKDANJA DRŽAVNA TOŽILKA, PREDSEDNICA BELEGA OBROČA SLOVENIJE, VARUHNJA ČLOVEKOVIH PRAVIC IN SVETOVALKA NEKDANJEGA PREDSEDNIKA BORUTA PAHORJA, VLASTA NUSSDORFER JE ŽE NEKAJ LET UPOKOJENA, VENDAR JE VES ČAS AKTIVNA. TRUDI SE POMAGATI VSEM, KI JIM JE ŽIVLJENJE OBRNILO HRBET IN KER SE JI JE V DOLGIH DESETLETJIH NABRALO VELIKO SPOMINOV, OBENEM PA IMA ZELO KRITIČEN POGLED NA SVET, VSE TO RADA ZAPISUJE. ZATO JE, KOT SE ZDI MIMOGREDE, IZDALA DVANAJST KNJIG, ZADNJO Z NASLOVOM MOJ POGLED, OSMEGA MARCA. LETOS BOSTA IZŠLI ŠE DVE NJENI KNJIGI. LE REDKI PA VEDO, DA JE VLASTA SVOJE OTROŠTVO PREŽIVELA V SLOVENSKI ISTRI.

To vedo predvsem njeni mladostni in dolgoletni prijatelji ter tisti, ki so prebrali njeno avtobiografijo Nekaj vam želim povedati, ki je izšla leta 2020. V njej je popisala svojo izjemno življenjsko zgodbo, pa tudi sicer slovi kot kot iskrena, sočutna in srčna sogovornica. Veliko je znanega o njenih dosežkih, v knjigi pa je razkrila mnoge podrobnosti iz svojega življenja, ki so jo zaznamovale in oblikovale. Pri še ne dveh letih je namreč zbolela za oslovskim kašljem, v tistih časih hudo nalezljivo otroško boleznijo. Zdravniki so njeni mami, ki je imela doma le dober mesec starega dojenčka, odkrito povedali, da zna biti to zanj usodno, zato sta jo v Koper odpeljala očetova sestra in njen mož, ki nista imela otrok.

»Tako sta se navezala name, da me nista več želela vrniti staršem. Dala sta mi čudovit dom. Prav za nič nisem bila prikrajšana. Imela sem starše, ki so me imeli zelo radi, in dobila še ene, ki so mi dali izjemno veliko ljubezni, podpore in krasno popotnico za življenje. Teta in stric sta bila stroga, a zelo pravična. Naučila sta me vsega lepega,

damskega vedenja, bontona, obnašanja pri mizi in v družbi, vpisala k baletu, poskrbela, da mi je šlo odlično v šoli. Seveda smo tu in tam obiskovali tudi moje starše. Nikoli pa nisem bila jezna ne na teto, ki me je vzgojila, ne na mamo, ki me je rodila, saj sta mi obe želeli le najboljše, mi dali korenine in krila, da sem skozi življenje hodila trdno, zmogla kljubovati prav vsem preizkušnjam, ki mi jih je prineslo.

Le-teh ni bilo malo, nikakor pa ne bi mogla početi vsega tega, če ne bi imela tako take trdnosti,« pravi Vlasta, ki je bila od malega damica in so jo imeli vsi radi. Ker je bil njen stric sodnik in ker ji je včasih dovolil

ANDREJA COMINO

vstopiti v sodno dvorano, se je odločila za študij prava. Zelo hitro pa si je tudi ustvarila družino. Starejšo hčerko Andrejo je rodila pri 23 letih in študij prava dokončala v treh letih in pol. Opravila pa je še pravosodni izpit in se zaposlila.

ZARADI ORGANIZIRANOSTI JE ZLAHKA USKLAJEVALA SLUŽBO IN DRUŽINO

Na začetku službovanja se je poleg službe močno posvečala družini. Ko pa sta bila otroka večja in povsem samostojna, se je začela ukvarjati tudi s kariero in dobrodelnostjo. Z veseljem je sprejela marsikatero novo zadolžitev in ne le delala, pač pa trdo delala. Vse to je lahko počela, ker je imela podporo mnogih, varno službo in je več kot odlično organizirana. Takšna je še danes, ko je že nekaj let upokojena. Vsak mesec si na steno nalepi velik koledar, v katerega vpisuje vse svoje obveznosti. Potem premika proste ure kot pri šahu. Nikoli ničesar ne pozabi. Petke zvečer in sobote posveti delu za dom: zgodaj vstane, vse nakupi, skuha, celo zmrzne hrano, si pripravi obleke za ves teden vnaprej. V delu neizmerno uživa.

Navdihuje jo, kako se zmorejo nekateri pobrati po najhujših preizkušnjah, ki jih doživijo v življenju, zato ne mara, da ljudje, ki jim nič ne manjka in so zdravi, imajo službo in najbližje, tarnajo in se na veliko pritožujejo. »Srečen moraš biti sleherni trenutek in iskati najboljše rešitve. Moj življenjski moto je, da je za nekaj dobro, kar koli se zgodi. Če mi kakšna stvar ali celo zaposlitev v preteklosti ni takoj uspela, sem se vedno potolažila, da prihaja boljša priložnost,« se spominja Vlasta, ki se je upokojila po 41 letih delovne dobe. Potem si je vzela simboličnih 41 dni dopusta, za vsako leto službe enega, nato pa je postala svetovalka nekdanjemu predsedniku Borutu Pahorju, vendar tudi zdaj, ko ga je nasledila Nataša Pirc Musar, neutrudni Vlasti ne zmanjka dela. Pridno piše in hodi naokoli, saj ljudi, ki jim je treba pomagati, nikoli ne zmanjka.

KATJA PEGAN

IGRALSKA
NALOGA

Nikoli nisem prav dobro razumela, zakaj se tako zmrdujemo nad podelitvijo oskarjev, ko pa sami nimamo ponuditi nič boljšega? Na veliko pišemo o groznih oblekah hollywoodskih ter drugih zvezdnic in zvezd, ki po rdeči preprogi paradirajo v različnih kostumih. V kostumih, ki so jih oblikovali za zvezde, dive! V kostumih, ki bodo polnili časopise in družbena omrežja in tako omogočili, da tovarna sanj pridela še kakšno drobtinico za ubogega modnega oblikovalca. To je pač del nastopa na šovu, kot tudi vsa besedila, ki jih zvezdnice in zvezdniki izrečejo. Javno, seveda.

Mi pa bi radi, da bi govorili neka povsem druga besedila. Recimo o okoljski krizi, vojni z naravo, vojni različnih kultur, o socialni razliki med družbenimi sloji in krivičnosti kastnega sistema, o vojni geostrateških ciljev, energetskih težavah in prehranski katastrofi. Zakaj bi to radi slišali od igralcev in prav na podelitvi oskarjev? In zakaj naj bi bilo bizarno, če tega ne govorijo?

Igralci pripovedujejo zgodbe, ki jih tako zelo potrebujemo za svoje življenje. Z njimi smo si razložili naravne pojave pa veselje in bogove pa človeška razmerja pa strahove in bolečine, zaradi zgodb (filmskih) razumemo, od kod prihajamo in kam gremo. Zaradi zgodb razumemo svobodo. In prav zato potrebujemo igralce! Ti so lahko dobri ali manj dobri. Nekateri lahko s svojo osebnostjo in nadarjenostjo ustvarijo življenje lika, ki je fascinantno in dih jemajoče, nekateri zgolj povedo svoje besedilo, so šibki in prozorni. Nekateri, res dobri, snemajo v več jezikih, ker se jih naučijo. Spomnim se, da je Sebastijan Cavazza snemal v petnajstih različnih jezikih, tudi v albanščini oz. enem od albanskih dialektov. Igrati v tujem jeziku je izredno naporno opravilo in zahteva predanega in učečega se človeka, seveda če razumemo tudi to, da igra nastaja v nekem drugem prostoru, ki je pred jezikom, in da v enem izrečenem stavku povemo še mnogo drugega podteksta.

Igralce potrebujemo, da s svojim znanjem in izkušnjami ustvarijo iluzijo, brez katere ne bi mogli živeti. Predstavljajte si, da ni več nobenega igralca. Da ni več človeka, ki bi znal na odru ali pred kamero prepričljivo izgovoriti dve besedi; recimo: »Kdo ste?«. Da ni več filmov in gledaliških predstav z resničnimi igralci? Igralci imajo nalogo, ki jo je zelo natančno opisala nobelovka Toni Morrison: »Svojim študentom govorim: ko boste dobili službe, za katere so vas tako briljantno izučili, si zapomnite, kaj je vaša resnična naloga – če ste svobodni, morate osvoboditi še nekoga drugega. Če imate kaj moči, je vaša naloga, da opolnomočite koga drugega. To ni igra, v kateri si vsak nagrabi čim več bombonov.«

Torej podeljevanje oskarjev res ni prostor, kjer bi to svojo nalogo opravljali.

Tam so zaradi pogodbe, ki so jo podpisali. Tam so zaradi kostuma. V filmu pa zaradi svoje naloge, ki jo lahko dobro, odlično ali izjemno opravijo zaradi svoje osebnosti. In to nalogo imajo zaradi nas. Zaradi naših življenj. Mogoče bi bilo dobro, da to dvojje ločimo in razumemo.

LEON MAGDALENC

POGLED
LJUBLJAN-
ČANA NA
OBALO

Za nas, zaprisežene urbane živali, je obala metafora. Nič definiranega, brez vonja in okusa. Ne gre za noben konkreten kraj, cesto, zaliv ali gostilno, temveč za generičen pojem. Pojem, ki obljublja veliko več, kot je na koncu izplenjeno. Obala s seboj nosi kopico pomenov, ki gredo v smer romantičnega, toplega, pristnega, sončnega in brezskrbnega. Ko urban osebek izjavi, da gre na obalo, to v bistvu pomeni, da se umika iz kaosa, gneče, betona, pločevine in polnega stresa. Tja gre iskat svojo nirvano.

V tujini te začudeno gledajo, ko jim poveš, da prihajaš iz države, ki ima dva milijona prebivalcev. Še bolj začudeno strmijo vate, ko jim poveš, da imamo vse. Mesta, vasi, gore, reke, jezera, doline in morje. Na vprašanje, kako veliko je to morje, pa malo zardimo, povemo, da ga imamo za vzorec, in da je dolžina obale primerljiva s kakšnimi Sant Tropejem z okolico ali Monakom. In sledi ključno vprašanje: pa je to res Sant Tropez oziroma Monte Carlo?

Skratka, zakaj naše obale nismo spremenili v luksuzen raj na zemlji? Ali celo brezcarinsko cono, da bi lahko resno tekmovali s sosednjo Hrvaško in Italijo? Ali pa kakšno eko zeleno samooskrbno trajnostno destinacijo, ki bi jo kot vzorčen primer hodili gledat s celega sveta?

Moja izkušnja turista, tujca, ki pride na obisk k prijateljem in občasnega najemnika kakšne nepremičnine na obali, je že nekaj let enaka. Ne, da bi kdo te besede izrekel na glas, oziroma bi jih kdo kje zapisal, vseeno nekako pridejo do mene. Po zraku plava zelo preprosta misel. Prosim, pustite nas na miru. Ne potrebujemo vas. Tistih nekaj mesecev, ko nas dobesedno okupirate, pa nekako pretrpimo. Mi se imamo tu čisto fajn, imamo štiri občine, absolutno preveč politikov, še več pametnjakovičev in ne potrebujemo vas, iz Ljubljane in še od kod, da nam solite pamet. Soli imamo več kot dovolj na solinah.

V zadnjih treh letih sem bil na obali več časa kot prej v vsem življenju. In vse, kar sem kot laik opazil, da se je zgodilo novega, je bil drastičen skok cen nepremičnin. Vsak kvadratni meter in vsak kamen imata tu vrednost zlate palice in vsaka špelunka je v očeh prodajalca prestižna vila na Azurni obali. In ugotovil, da so vse mestne predstave o idiličnosti obale zgrešene. Ne gre za nikakršen pobeg, temveč za mini sadomazohistično seanso.

Najprej te ubije primorska avtocesta, ki se zabaše iz čistega mira. Potem te znervira iskanje parkirca v okolici Pirana ali celo kar v njem, kar je čista tombola. Ob vikendih prej zadeneš sedmico, kot najdeš sedem prostih parkirnih mest. Cene rib in storitev so posebna zgodba. Zgodba, ki je še najbližja Monte Carlu. Ne razumem pa, zakaj morajo biti natakari v večini primerov neprijazni in prodajalke mrke. Zakaj ti vsi dajejo jasno vedeti, da nisi dobrodošel in si totalen idiot, če narobe naglašuješ malvazijo?

Ta zima je bila na obali nekaj posebnega. Meglena puščava. Kot da se je za kazen vsa megla iz Ljubljane preselila na obalo. To je bila prava metafora. Metafora raja na zemlji, ki to noče biti. Skriti se hoče in malo potuhniti. Skratka, če bomo v megli, nas ne boste našli in tudi kakšne posebne želje po obisku ne boste imeli. Ostanite raje v Ljubljani.

ANDREJ MREVLJE

NAMIŠLJENI
BALON

Zamislite si, da so v balonu, ki da je Kitajcem ušel iz rok, veter pa ga je nato zanesel preko kontinentov, vse do Amerike, kjer je dolgo lebdel nad tamkajšnjimi raketnimi oporišči, sedeli trije možje. Da, moški, ne pa trije šolski avtobusi ameriške izdelave, saj veste, busi, ki so jih Američani namenili prevažanju vojske, a so jih po drugi vojni prepleskali v rumeno in v njih začeli prevažati šolarje, najprej v šolo in nato domov. Kajti tukaj, pri nas, med vojaki in šolarji ni velikih razlik zlasti zdaj, ko celo prvošolci vedo, kako streči orožju in segati po življenjih njihovih učiteljev. Skratka avtobusi; ne znam si razložiti, kdo med 350 milijoni Američanov je bil tako pameten, da je za mero velikosti belega, s prostimi očmi opaznega kitajskega vohunskega balona, uporabil avtobus. Namreč, ko se je prvega februarja nad Montano pojavilo veliko plovilo jajčaste oblike, je moral nekdo blekniti, da je balon velik za tri šolske avtobuse. Kot da se na Ameriko pripravlja invazija tujih šolarjev, je deželo popadla panika, vnela se je polemika o tem, ali naj Američani balon prepiknejo ali kaj? Kaj pa, če je tisto o velikosti balona in avtobusih resnica in so v avtobusih ameriški otroci? To je seveda bedarija, a nič manjša od tiste, ki je prva zatrdila, da je balon velik za tri šolske avtobuse, in ki jo je dežela, očitno brez vsakega občutka za mero, tri dni ponavljala kot svojo mantro. Vse dokler balona nad Atlantikom ni sestrelilo vojaško letalo in se je še enkrat potrdilo, da je strah prazen, notri ga pa nič ni. In ker nas danes nosi prazen veter, je povsem legitimno, da dodamo še našo inačico te bizarne zgodbe, posledica katere je, da zdaj Američani klatijo z neba vse, kar je na daleč podobno balonu ali avtobusu – kar vam je pač bolj všeč. Meni bi zelo godilo, da bi v balonu dejansko sedeli trije možje. Ne seveda katerikoli. Ker je bil balon kitajski, je vanj prvi sedel Xi Jinping, kitajski diktator, in sicer v Xinjangu, kjer je bil na krajšem poslovnem obisku v taboriščih za Uigure. Medtem ko ga je močan vzhodni veter nosil proti Zahodu, se je na kratko ustavil na Uralu, kamor je moral na drn in strn iz Moskve pobegniti Vladimir Putin, krvoločni ruski predsednik. Ameriški obveščevalni viri trdijo, da je balon, ki je, če prav pomislimo, še najbolj spominjal na veliko mozzarella, predno se je pojavil nad Montano preletel Aljasko, kjer je v tistem času Donald Trump začel volilno kampanjo za predsedniške volitve naslednje leto. Da, ta najbolj absurdni ameriški predsednik vseh časov, ki so mu za petami preiskovalci in sodišča, bo čeprav je dnevno kršil ustavo, 6. januarja 2020 pa s pomočjo njegovih klatežev hotel prisilliti kongresnike, da ga, čeprav poraženega na volitvah, ponovno razglasijo za predsednika. Seveda se to ni zgodilo, a Trump ima v kongresu še vedno toliko podpore, da mu demokratični sistem ne more do živega, zato bo Al Capone ameriške politike v prihodnje ponovno lahko naskakoval Belo hišo. Ker je ta možnost verjetna, se zna zgoditi, da bodo multipolarnemu od mediokritete ponorelemu svetu dejansko poveljevali trije diktatorji iz našega namišljenega potovanja z balonom. Mislim, da je brez predmetno razmišljati o tem, kako bo novi hrabri svet zgledal z balona. Mene je groza. Pa vendar, obstaja majhna možnost, da se bodo trije špičakarji zgrizli med sabo ali pa da bo nekdo dejansko prepiknil njihov balon.

DORJAN MARUŠIČ

PRVI
APRIL

Aktivno sledim dogajanjem v zdravstvenem sistemu, pripravi zakonodaje, prenovi plačnega sistema za zdravstvo in vključitvi vseh izvajalcev (vključno z zasebnimi) k odpravljanju čakalnih dob v našem zdravstvenem sistemu v skladu s časovnico zdravstvene reforme. Ključni datum je 1. april. Morda gre pri izbiri datuma za golo naključje, upam, da ni bil izbran namenoma.

1. april je (kot neuradni praznik) leta 1713 razglasil francoski sončni kralj Ludvik XIV. Na ta dan naj bi si dvorni norček privoščil šalo na njegov račun, zaradi česar bi bil kralj skoraj ob krono. Nekateri strokovnjaki so prepričani, da začetki 1. aprila segajo še dlje v zgodovino, in sicer v 16. stoletje, ko naj bi do tega prišlo po zamenjavi julijanskega koledarja z gregorijanskim in praznovanjem novega leta 1. januarja. Pred tem so namreč praznovali novo leto od 25. marca pa vse do 2. aprila.

Prvi april danes poimenujejo dan norčavosti oziroma norcev! Na ta dan so v navadi norčije, potegavščine in posmehovanje drugim, od najmanjših skupin do celotne družbe z objavo v medijih, na radiu, televiziji in časopisih s pozivi k razkritju potegavščin.

Ljudje si lahko vsak dan privoščimo šale na tuj račun, na dan norčavosti pa naj potegavščina osebe, ki ji je bila namenjena, ne bi spravila v zadrego, če je seveda ne spregleda že prej. V nekaterih državah so dan omejili celo samo na del dneva, nedopustno pa ga je bilo zlorabljati v zelo resnih temah. Tako je resnično neslana tista šala: »Ljubljena oseba je izgubila življenje pri padcu z drugega nadstropja, v resnici ga je po padcu s tretjega nadstropja.«

Skratka, potegavščine brez meja lahko pri posamezniku ali skupini sprožijo težko obvladljiv odziv. Tako lahko tudi čustva presežejo razum. Prav tu je morda stična točka z uvodom: šala ne tiči v časovnici, ampak v vsebini pričakovanih sprememb v zdravstvenem sistemu. Pričakovanih vseh uporabnikov zdravstvenih storitev, ki vsakodnevno trčijo ob vse slabšo dostopnost do zdravstvene oskrbe. Samo pravočasno izvedena visoko kakovostna in varna oskrba namreč zagotovi izboljšanje zdravja. V zadnjih štirih letih se je število bolnikov, ki so čakali nad strokovno dopustno čakalno dobo, početerilo, dva od petih čakajočih sta na seznamih dlje, kot je strokovno dopustno, pred desetimi leti je bil tak le eden od desetih. Doklej tako? Ali moramo res vse globlje seči v žep za potrebne storitve? Zato naj se čimprej zbudimo drugega aprila ob prodornih ukrepih za umiritev strasti v zdravstvenem sistemu, razjasnitvi obljub odločevalcev, racionalnih finančnih zahtevah izvajalcev ter odpravi groženj pacientov.

P.s. Na dan oddaje kolumne ni 1. april: po Vladnem zamiku pogajanj bo 2. aprila Fides stavkal!

UNIVERZALNI TEMELJNI DOHODEK, PRVI DEL:

Čas je, da se kot družba dogovorimo, kakšno obliko UTD bomo uvedli

KRIZE, KI VSAKIH NEKAJ LET PRETRESAJO SVET, SO PRILOŽNOSTI ZA RAZMISLEK. ZA RAZMISLEK O TEM, KAJ LAHKO DELAMO DRUGAČE. SO UČNA URA, NA KATERI LAHKO UVIDIMO VSE NAŠE NEUMNO POČETJE IN NJEGOVE POSLEDICE. KLASIČNO UČENJE NA NAPAKAH, KI PA JE PRAVILOMA DRAGO, A TA STROŠEK JE V RESNICI NIZEK V PRIMERJAVI S ŠKODO, KI NASTANE PRI PONAVLJANJU ENIH IN ISTIH NAPAK. TU PA SE POJAVIJO TEŽAVE. ZDI SE NAMREČ, DA SE JE ČLOVEŠTVO IZ LASTNIH NEUMNOSTI NAUČILO BOLJ MALO. TAKO SMO FINANČNO KRIZO LETA 2008 REŠEVALI S KUPI POCENI DENARJA IN ISTIMI MONETARNIMI MEHANIZMI, KI SO TO KRIZO USTVARILI. EKOLOŠKO KRIZO REŠUJEMO TAKO, DA VOZIMO AVTOMOBILE NA ELEKTRIČNO ENERGIJO, KI PA JE POVEČINI PRIDOBljena IZ PREMOGA. NENAZADNJE ŽELIMO VOJNO V UKRAJINI REŠITI S POŠILJKAMI VEDNO VEČJE KOLIČINE OROŽJA IN MUNICIJE NA BOJIŠČA. OČITNI NESMISLI, KI PA SO SE PONAVLJALI SKOZI VES ZGODOVININSKI TOK. TAKŠNO »OBVLADOVANJE« KRIZ JE NEUČINKOVITO IN KRATKOROČNO TER KMALU PRIVEDE DO NOVIH PODOBNIH ALI ŠE HUJŠIH RAZMER, ZATO JE POTREBNO ISKATI IN PREVERJATI ALTERNATIVE IN DRUGAČNE REŠITVE, ENA OD TEH JE UVEDBA UNIVERZALNEGA TEMELJNEGA DOHODKA.

Predstavljajte si, da bi vsak mesec prejeli na svoj račun sredstva v višini minimalnih življenjskih stroškov. Ti podatkih Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve iz oktobra 2022 znašajo 669,83 evrov. **Torej, kaj bi naredili oz. kako bi živeli, če bi imeli vsak mesec brezpogojno zagotovljenih nekaj manj kot 700 evrov?** Ne glede na to, ali bi delali ali ne, bi od rojstva do smrti prejeli mesečno rento. Za kakšno urno postavko bi bili pripravljeni delati? Bi se sploh zaposlili ali bi raje delali projektno? Bi več časa posvetili umetnosti? Se izpopolnjevali in osvajali nove veščine? Bi več potovali, prej naredili družino, lažje skrbeli za starejše sorodnike in prijatelje? Kako bi razmišljali, če bi bili osvobodjeni skrbi, kako boste mesečno nabrali dovolj denarja za hrano, obleke in topel dom? Bi bili prijaznejši do drugih? Bi več časa namenjali prostovoljstvu? Bi bili pripravljeni več tvegati za odlično poslovno idejo, ki se vam je utrnila pod tušem? Ali bi se samo udobno namestili v naslanjač in do konca svojih dni brezskrbno brali filozofska dela? Si sploh lahko predstavljate, da bi lažje sprejemali odločitve in živeli svobodneje? Morda se bodo ta vprašanja komu zdela nesmiselna, a kot bomo videli v nadaljevanju ideja o zajamčenem dohodku, ki ga država nepogojeno izplačuje svojim prebivalcem, ni nikakršna novost. Da bi lažje razumeli njegovo logiko, se bomo najprej podali na popotovanje skozi čas in spoznali, kako so različni posamezniki in združbe razvijali to močno idejo.

KAJ JE UNIVERZALNI TEMELJNI DOHODEK?
V osnovi je univerzalni temeljni dohodek (UTD) nepogojen dohodek, ki ga upravičenec prejema v nekem ča-

sovnem intervalu in zadostuje za pokritje najosnovnejših življenjskih stroškov. Po definiciji sodeč je UTD socialni transfer. V resnici pa je mnogo več kot to. UTD je lahko učinkovita makroekonomska orodje s pomembnimi učinki na gospodarstvo, družbo in državo. Zaradi svoje prilagodljivosti omogoča vrsto variacij in s tem doseganje različnih ciljev.

KRATEK PREGLED ZGODOVINE UTD
Nekateri vidijo zametke UTD že v antični Grčiji. V Atenah so leta 461 pr. n. št. uvedli misthon oziroma univerzalno (moško) volilno pravico z nekakšnim zadovoljivim plačilom. S tem je bila tudi revnejšemu sloju omogočena politična participacija. A upoštevati moramo, da je bila demokracija v antični Grčiji ekskluzivistična; izključevala je ženske, tujce in sužnje. Zato misthon še z daleč ni bil univerzalen dohodek. Prvi se je z idejo o zajamčenem minimalnem dohodku začel poigravati humanist Thomas More, ki ga je v svoji humanistično-renesnančni uspešnici Utopija videl kot rešitev proti naraščanju števila tatov. Kazen z obešanjem se mu je zdela prestroga, pa tudi neučinkovita, še posebej, če je kraja edini način, da nekdo pride do hrane. Predlagal je, naj se v obliki javne pomoči vsem zagotovi nekaj sredstev za preživetje. Še konkretnější obrisi zamisli UTD so se pojavili leta 1796, ko je Thomas Pain objavil Agrarian Justice. Izhajal je

iz prepričanja, da je zemlja last vsega človeštva in da morajo lastniki zemljiških površin družbi izplačevati rento. Za vsakega posameznika – revnega ali bogatega – je ob dopolnjenih 21. letih predvideval izplačilo 15 angleških funtov v enkratnem znesku ter dodatnih 10 angleških funtov na leto za vsakega starejšega od 50 let (Pričakovana življenjska doba v Angliji je bila v tistem obdobju sicer okoli 40 let.) Svojo socialno shemo je pojmoval kot pravico in ne miloščino. V 19. in 20. stoletjem so argumenti filozofov za uvedbo UTD kar deževali, ker je ljudem odvzeta pravica do lovljenja, nabiranja in vzgoje živine, je družba dolžna to nadomestiti s streho nad glavo in tremi obroki na dan, pri delitvi družbenega proizvoda naj se vsakemu članu družbe najprej dodeli neki minimum za preživetje, ostanek proizvoda pa naj se razdeli med delo, kapital in podjetništvo, državna dividenda (ena od različic UTD), naj pomaga zvišati kupno moč prebivalstva in s tem omogoči nadaljnji vzpon ekonomije. Razprava v ZDA je šla tako daleč, da so leta 1968 James Tobin, Paul Samuelson (oba tudi prejemnika Nobelove nagrade za ekonomijo), Ken Galbraith in še več kot 1000 drugih priznanih ekonomistov podpisali peticijo v podporo zajamčenemu dohodku in jo predložili kongresu ZDA. Po stoletjih razprav je UTD postal stvarnost leta 1976. Aljaški guverner J. Hammond je bil zaskrbljen, da bodo dobrobiti od

bogastva, ki ga država ustvarja s črpanje nafte, nosile samo trenutne generacije, zato so ustanovili poseben sklad, iz katerega so prebivalcem na podlagi njihovega časa bivanja na Aljaski, letno izplačevali dividendo. Tako je svet dobil prvi pravi UTD, Aljaska pa je postala ena izmed najbolj enakopravnih držav v ZDA. Ideje o UTD so trenutno močne v Kanadi, Novi Zelandiji, Avstraliji, pa tudi na Škotskem in Nizozemskem, poskusni projekti uvedbe UTD so potekali tudi v Indiji, Namibiji, Braziliji, na Finskem, v Švici so o njem odločali na referendumu. Naša zahodna sosedra Italija je v boju proti revščini in nezaposlenosti leta 2019 uvedla temeljni dohodek (reddito di cittadinanza-za). Z orisom nekaterih zgodovinskih dejstev o zajamčenem dohodku smo dokazali, da ideja nikakor ni nova in da se je nekoč zdela veliko bolj samoumevna kot danes. Že humanisti in razsvetljenci so se ukvarjali z vprašanjem, kako pravičnejše razdeliti proizvod, ki izhaja iz narave. Njihovi nasledniki so zajamčeni dohodek videli kot možnost za bolj enakopravno obravnavo dela v primerjavi s kapitalom.

STE ZA IN PROTI »BREZPLAČNEMU KOSILU«?
Začeli bomo s protargumenti, ki jih na grobo lahko strnemo v vprašanje, kako razumeti, da so do »brezplačnega kosila« (besedna zveza, ki se povezuje s prejemanjem UTD) upravičeni vsi člani družbe, ne da bi pri tem morali izpolniti kakršenkoli pogoj (na primer o zaposlitvi), oziroma ne da bi nujno tudi sami prispevali? Marsikdo ideje, da bi nekdo dobil nekaj za nič, medtem ko si morajo ostali to zaslužiti, enostavno ne bo podprl. Nasprotniki uvedbe UTD prav tako menijo, da bi UTD prebivalstvo spodbudil, da se preda brezdelju in hkrati znižal pripravljenost na proizvodnjo ter plačevanje davkov med tistimi, ki se jim bo zdelo za malo, da morajo prejemnike UTD financirati. Nenazadnje se delodajalci bojijo, da bodo delavci ob zajamčenem dohodku sprejeli službo le, če se jim bo zdela dovolj privlačna. Nekateri sindikate pa je strah, da bi zagotovljeni UTD znižal minimalno plačo in omogočal lažje odpuščanje. Medtem ko se nasprotniki sprašujejo, ali je pravično, da so čisto vsi ljudje upravičeni do državnega transferja, se zagovorniki ukvarjajo s pravičnostjo obstoječega ekonomskega sistema, družbene ureditve in delitve ustvarjenega. Eden ključnih argumentov za uvedbo UTD je skupna lastnina nad naravnimi viri. Ti ustvarjajo vrednost ne glede na prisotnost človeka, zato ni ne logično ne pravično, da si nekateri lastijo monopolno pravico do njihovega upravljanja. Obstoječi sistem socialnega varstva ljudi spodbuja h goljufanju, ko morajo dokazovati, da so upravičeni do določenega transferja, dodatka ali olajšave. Brezpogojni UTD to odpravlja. Izničil bi tudi birokracijo in ponižujoče dokazovanje ljudi, kako revni so. Poleg tega zaposlenim omogoča, da skrajšajo delovni čas ali celo prenehajo delati in tako poskrbijo za svoje otroke ali starejše sorodnike, tako bi država prihranila pri stroških za bolnišnice in oskrbo starejših, prišlo pa bi tudi

do izboljšanja človeškega kapitala naslednje generacije. Posledica krajšega delovnega časa je lahko tudi večja in enakomernejša zaposlenost prebivalstva (Koliko ljudi zbolijo, ker preveč dela in koliko, ker dela ne najde?). Nekateri posamezniki bi UTD spodbudil k večji podjetnosti, saj bo strah pred najhujšim pomanjkanjem in negotovostjo glede eksistenčnih sredstev nižji. Prav tako bi pripomogel k razvoju socialnega podjetništva, saj bi težje zaposljivim skupinam ljudi in prostovoljcem zagotovil materialno osnovo bivanja. Med argumente za uvedbo UTD zagovorniki uvrščajo še izboljšanje položaja žensk v družbi, povečanje avtonomnosti mladih in manjšanje energetske revščine.

KAJ O UTD PRAVIMO SLOVENKE IN SLOVENC?
Na področju UTD smo presenetljivo zgovorni. Tudi v mednarodnem merilu. Morda niti ne tako presenetljivo, če podrobneje pogledamo nekatere lastnosti naših družbe in države. Prva je ta, da je Slovenija država ljudi. V začetku 90. so se običajni ljudje – prebivalci takratne Socialistične republike Slovenije – odločili za samostojno pot in z močno voljo ter s pogumom razglasili neodvisnost od Socialistične federativne republike Jugoslavije. Slovenija je torej država njenih prebivalcev, in kot taka, ne bi smela pustiti na cedilu tistih, zaradi katerih volje je nastala. Poleg tega je z leti prišlo do temeljite privatizacije družbeno ustvarjene lastnine, od katere pa državljanke in državljani niso imeli veliko. Tosta pomembna argumenta za razmislek o prerazdelitvi ustvarjenega. Drugi člen Ustave narekuje, da je Slovenija (pravna in) socialna država. Sistem, ki naj bi to zagotavljal, je zapleten, brez natančnih premoženjskih statistik, omogoča kopičenje pravic zaradi hitrega spreminjanja ekonomskega okolja pa postaja tudi nestrezen in neučinkovit. Tudi sistem socialnega varstva je zrel za reformo. Tretja lastnost naše države oziroma družbe je, da smo kljub drugačnemu trendu še vedno zelo egalitarna oz. enakopravna družba. To pomeni, da je pri nas socialna enakost vrednota in da smo Slovenci veliko bolj odprti in dojemljivi za ukrepe, ki jo utrjujejo, in nedojemljivi za ukrepe, ki jo rušijo. Gre za pomembno utež pri politični sprejemljivosti ideje UTD. Četrta lastnost Slovenije je njena majhnost po površini in številu prebivalcev, kar ji omogoča, da deluje hitro, prilagodljivo in učinkovito. S prehodom z dinarja na tolar in kasneje na evro smo to že dokazali, zamenjava treh monetar-

nih sistemov v relativno kratkem obdobju je potekala gladko, brez večjih šokov in nevšečnosti. Sistemске reforme so v naši državi teoretično precej lažje izvedljive v primerjavi z nekaterimi večjimi, kompleksnejšimi družbami. Za uvedbo UTD imamo torej tudi primerne ekonomsko – tehnične pogoje: prilagodljivost, vzpostavljene institucionalne okvirje, ekonomsko in politično voljo, ko gre za pomembne spremembe in določitve. Ni čudno, da smo Slovenke in Slovenci prednjačili pri zbiranju podpisov v vseevropski civilni pobudi, da bi Evropska komisija pripravila predlog uvedbe univerzalnega temeljnega dohodka za celotno območje EU. Pohvalimo se lahko tudi z odlično pripravljenim, razdelanim in izvedljivim dokumentom z naslovom Predlog UTD v Sloveniji, ki ga je leta 2010 izdal Urad za makroekonomske analize in razvoj Republike Slovenije, pod njim pa je podpisana dr. Valerija Korošec, ki velja za eno večjih strokovnjakov s področja univerzalnega temeljnega dohodka na svetu. Kasneje je dr. Korošec svoj predlog zelo spremenila in bolj kot o državnem, denarnem UTD je začela razmišljati o uvedbi univerzalnih temeljnih dobrin: lokalni UTD, univerzalni otroški dodatek, energetski UTD. Pred lanskimi volitvami je pripravljenost na UTD med slovenskimi strankami preveril časnik Večer. O UTD so tako ali drugače razmišljale vse parlamentarne stranke, ki so kasneje prišle v parlament ali sodelujejo v vladi (tudi stopljeni LMŠ in SAB) razen SDS. Zdi se, da je argumentov za UTD več kot argumentov proti, a hkrati je z njegovo uvedbo povezanih več vprašanj kot odgovorov. Odgovori na ta vprašanja bodo določili obliko UTD, ki jo želimo imeti. V naslednji številki bomo odgovorili na najpomembnejše med njimi: kdo bo vse to plačal? Matej Sukič

Barbara Volčič

Umetnica življenja

Barbara Volčič je bila dolga leta novinarka in urednica na RTV, nato pa si je izzive poiskala še v gospodarstvu, povsem nepričakovano pa jo je potegnilo še v pisanje. Bila je članica scenaristične ekipe Ene žlahtne štorije, napisala je gledališko predstavo Gola in še erotične zgodbe. Zadnji dve leti je upokojena, vendar to ne pomeni, da ima kaj več časa, saj neprestano nekaj počne in ustvarja, rada pa je tudi babica.

Kje smo vas ujeli, Barbara?

Sem v pričakovanju pomladi. Nekaj si jo poskušam pričarati tudi z rožnatimi oblaci. Sicer pa sem že dve leti srečna upokojenka, občasno pa še kaj napišem. Službe prav nič ne pogrešam, čeprav sem bila zadovoljna, sem pa tudi zdaj. Hitro se prilagodim situaciji, pa tudi kraju bivanja. Ko grem na dopust v hotel, se tam hitro počutim doma. Upokojitev je prijetna, ker nimaš nobenih službenih skrbi, sicer pa je vedno kaj, kar moraš reševati. Na svetu smo zato, da rešujemo probleme. Zdaj imam samo sladke probleme – da kaj finega spečem. Prišla sem v življenjsko obdobje, ko je pomembno zdravje, pa tudi bližina ljudi, s katerimi se razumeš in te imajo radi. Da ti je, če se le da, prijetno. Vsi nimajo te sreče, dandanes pa sploh, saj vemo, v kakem svetu živimo. Če imaš nimaš ekonomskih skrbi, ti zdravje kolikor toliko služi in so taki tudi ljudje v tvoji bližini, si zadovoljen in srečen.

Ali kaj pogrešate službo?

Upokojitev se je zgodila ob pravem času. Nisem je čutila kot breme, ni me bilo strah, mi, optimisti vedno najdemo lepšo plat zgodbe. Nisem šla na kako potovanje, saj nisem mogla. Bila sem vpeta v pisanje. Ravno sem končevala scenarij Ene žlahtne štorije, pa začejala pisati predstavo Gola, kmalu zatem pa še erotične zgodbe ... Nastalo je že nadaljevanje Gole, ki pa zaradi kovida in drugih okoliščin še ni zaživelo na odru. Igra je politično nekorektna (smeh).

Zdaj pišem neko daljše besedilo, če mi bo uspelo. Če sem sploh sposobna pisati kaj daljšega kot kratke zgodbe, saj sproti pozabim, kaj sem napisala. Pri pisanju je tako, da se moraš vsak dan usesti in pisati, jaz pa tega ne počnem. Vedno se kaj zgodi, prednost dam izletu v naravo ali skrbi za mamo. Rada tudi berem, predvsem italijansko in špansko, slovensko pa kar izdajo znanci.

Od kod ljubezen do pisanja?

V osnovni šoli nisem bila najboljša pri spisih. Imela sem sošolce in sošoke, ki so dobro pisali. Sama sem pisala že takrat. Ravno pred dnevi sem našla prijateljčina stara pisma iz osmega razreda, ki me je

po vrnitvi s počitnic spraševala, kako gre moja zgodba naprej. V modrem debelem zvezku sem imela zgodbo, roman, ki sem ga pisala na roko. Potem sem ga brala njej. Nikoli pa si nisem predstavljala, da bom pisala kaj drugega razen novinarskih tekstov. Vse je prišlo nepričakovano.

Kako ste potem nadaljevali s pisanjem?

Saj nisem (smeh). Ne, na fakulteti sem imela še z dvema prijateljicama literarni večer, pisale smo poezijo. Mladina je celo objavila recenzijo, v kateri so me skritizirali. Ni me prizadelo, saj sem vedela, da nisem za te reči niti nisem imela teh ambicij. Potem pa je prišlo. Maja Blagovič me je prosila, naj ji napišem besedilo. Želela je monokomedijo, igro. Odvrnila sem ji, da tega ne znam, da ne vem, nisem nikoli pisala, naj mi da motiv, o čem naj pišem. Pa mi je rekla, ti kar piši. Sedla sem in si rekla, glavna vloga bo ženska, moram ji dati ime. Ko sem se spomnila na Greto, so se zgodbe začele same odvijati, pa spomini in scene na čas odraščanja v Kopru, pripovedovanje prijateljic in mame, kako je bilo. Zgodbe so se prepletle v štorijo, v kateri je pomembno vlogo odigrala glasba. Z Majo sva se povezali s Tinkaro Kovač in nastala je predstava, ki je požela dobre kritike.

Redki vedo, da ste pisali scenarij za Eno žlahtno štorijo. Kako je prišlo do tega?

Ustvarjalci nanizanke so iskali nekoga za to delo. Maja, ki je igrala v njej, me je predlagala. Spomnim se, kakšno tremo sem

imela. Tu sem se veliko naučila, kar mi je potem koristilo pri predstavi. Bilo je naporno, a tudi zelo lepo obdobje. Z užikom sem delala. Vsak teden sem morala sestaviti eno zgodbo, dorekli smo jo timsko, ko pa si jo moral ubesediti, si ostal sam. Pisala sem ob večerih po službi, koncih tedna. Na srečo so bili otroci že odrasli, pa se mi ni bilo treba toliko ukvarjati z gospodinjskimi stvarmi.

Napisali ste tudi odmevno erotično knjigo. Kakšni moški vas lahko osvojijo in kako?

Všeč so mi taki, da se imam z njimi kaj pomeniti – da se lahko pogovarjam. Vedno so mi bili všeč ljudje, od katerih sem se lahko kaj naučila. To velja tudi za ženske. Nikoli nisem rekla, ah, ta igralec mi je všeč. Nimam tega - idealnega.

Česa pa pri moškem ne prenesete?

Da je nezvest (smeh)! Da ni iskren. Vedno sem govorila, resnica te lahko zelo prizadene in boli, ampak ne izgubiš zaupanja v človeka. Če ti pove kaj bolečega v tistem trenutku, ne podre nečesa, kar je bilo. Ne podre ne sebe in tudi ne tebe. Če pa nekdo ni iskren, te užali tudi v odnosu moški- ženska. Partnerska prevara je boleča kot taka, vendar pa tisti seks ne boli toliko kot laganje, prevara. Neiskrenost uniči vse. Zame je to konec, nezvestoba je najhujši greh, ki ga nikoli ne oprostim, če ni povedano po pravici. Saj se zgodi, da se lahko zaljubiš v nekoga drugega, vendar to povej ... Ali pa še dodaj, ne maram te več zaradi tega in tega, minilo je, pomembno je, bodi iskren, povej. Seveda bo bolelo, ni to najhuje ... Zelo hudo in boleče je, da te nekdo prevara kot človeka. Tu pa ni poti nazaj.

Katere modrosti ste si nabrali z leti?

Že od mladih nog sem se zave-

dala, da se vse spreminja. Da pridejo tudi slabe stvari, pa tudi gredo. Kakšen problem, ki se ti danes zdi hud, bo morda čez čas, čez dan, mesec, leto, drugačen ali pa bo moj odnos do tega problema drugačen. Tudi če boli, boli zdaj. Čez en teden ob tem času me zagotovo ne bo. Karkoli bo, bo mimo. Včasih mi kdo reče, kako lahko gledaš tako pozitivno. Tako gledam. Drugače bi se mi že zmašalo. Kot vsak človek, sem tudi jaz pri skoraj 66 doživela kar nekaj zelo težkih, črnih trenutkov, ko nisi vedel, kako in kaj. Vse je minilo. Tako ali drugače. Tudi lepe stvari minejo, zato nisem nikoli pesimistična, temveč živim za trenutek in sem hvaležna za to, da mi je lepo, da smo zdravi, dobro jemo ... Mogoče se z leti še bolj zavedam tega. Da je ta trenutek vreden, če je lep. Razveseli me že, če si za kosilo skuham nekaj novega. To so male sreče, ki so pravzaprav velike. Ni male ali velike sreče. Je samo zadovoljstvo.

Za kaj vam ni žal ne časa ne denarja?

Da sem v družbi z ljudmi, ki so mi blizu, četudi le za nekaj trenutkov. To me spravi v dobro voljo, to je lahko kava z nekom, ni potrebno, da so velike stvari. Niti nimam toliko denarja, da bi to lahko rekla, niti ne takih želja. Moje želje so majhne, vesolja tudi, veliko jih je in si jih izpolnim sproti.

Ste tudi že babica. Koliko časa preživljate z vnuki?

Imam dve zlati vnukinji. Zadnjič me je ganilo do solz, ko sem eno pospremila v vrtec in me je vprašala, če jo pridem iskat. Rekla sem, da veselim. Potem je nanese, da je šel sin ponjo. Deklica je nato tri četrt ure jokala, ker je nisem prišla iskat. Obljubila sem ji, da jo bom naslednji dan. Ko sem prišla, sva bili skupaj nekaj ur, nekajkrat

ANDREJA
COMINO

se je stisnila k meni in rekla, veš, kako te imam rada ... Z vnuki sem, kadar me starši potrebujejo, moj sin in snaha zelo veliko časa preživita s svojima deklicama, zavedata se, da sta si želela otroke in sta z njimi. Smo pa tudi veliko skupaj. Vnuki imajo veliko energije, imamo se zelo radi, tudi stanujemo blizu. Sladko je imeti vnuke, ker nimaš odgovornosti.

Koliko pa ste kot Koprčanka v Ljubljani še doma? Kako vam je prirastla k srcu?

Že skoraj trideset let sem v Ljubljani, a imam tukaj še veliko prijateljev in prijateljic. Veliko se družimo, čedalje več. Nihče od nas nima več odgovornosti z otroki, pa je več časa za druženje. Velikokrat grem tudi na italijansko stran, na Kras pa tudi na Štajersko, kjer imam prijatelje.

NATAŠA SEGULIN - Koprčanka, novinarka, fotografinja

FOTOGRAFIJA ME OSREČUJE

NATAŠO SEM SPOZNAVALA PREKO TELEVIZIJSKEGA EKRANA IN OBČUDOVALA NJENE DOBRE IN LEPO NAREJENE PRISPEVKE TER ODDAJE O KULTURI V ODLIČNI ITALIJANŠČINI IN SLOVENŠČINI. KASNEJE SVA NA TELEVIZIJI KOPER POSTALI TUDI SODELAVKI. BLIZU MI JE NJEN OBČUTEK ZA ESTETIKO, ODNOS DO KULTURE IN SOČLOVEKA. PRAV S TAKŠNO MIRNOSTJO, ELEGANCO IN ZNANJEM, KOT JE NA EKRANU GRADILA TELEVIZIJSKE ZGODBE, GRADI TUDI MEDČLOVEŠKE ODNOSE. NAJPREJ DOLGA LETA V ITALIJANSKEM, KASNEJE PA KAR TRI MANDATE KOT UREDNICA SLOVENSKEGA PROGRAMA TV KOPER. PUSTILA JE SLED, ZNALA JE POHVALITI, SPODBUJATI USTVARJALNOST. KLJUB LETOM, KI SO HITRO TEKLA OD UPOKOJITVE V JANUARJU 2011 PA JE ZNALA OSTATI MLADA. ZAGOTOVO JE TAKŠNO NJENO STANJE DUHA. LJUBEZEN DO FOTOGRAFIJE, KI JO JE VZPODBUDIL NJEN PARTNER DR. SLAVKO CIGLENEČKI IN NAKUP PRVEGA FOTOAPARATA OB UPOKOJITVI PA STA PRIMAKNILA SVOJE K DRUGI MLADOSTI IN NOVEM, USPEŠNEM KARIERNEM POGLAVJU.

PRVI FOTOAPARAT - NOVA ŽIVLJENJSKA ZGODBA

»Nikoli prej nisem fotografirala. Morda bom s svojo zgodbo lahko nekemu vzpodbuda, da nikoli ni prepozno!« pove Nataša in nadaljuje pripoved o tem, kako sta s Slavkom, ki je arheolog in raziskuje Rimsko obdobje oziroma pozno antiko, po njeni upokojitvi odpotovala v Turčijo, kjer je nastala njena prva, kasneje tudi razstavljena fotografija. S Slavkom veliko potujeta, pogosto mu pomaga pri fotografiranju za znanstvene članke, knjige, predavanja za njegove študente pri raziskovanju odkritih skritih najdišč rimskega imperija na treh celinah. Njena ljubezen do fotografije ima korenine v ljubezni do Lepega in jo je kot vse zvrsti umetnosti zanimala več kot

NATAŠA SEGULIN IN SLAVKO CIGLENEČKI

30 let, ko je spremljala področje kulture na tv Koper, pa tudi diplomirala je iz umetnostne zgodovine. A zacvetela je šele po upokojitvi in to brez šolanja za fotografijo, Nataša tudi nikoli ni obiskovala nobenih tečajev. Le enega, odločilnega: »Leta 2013 je Galerija Fotografija v Ljubljani, ki me danes tudi zastopa, povabila mednarodno priznana fotografinjo in umetnico Diano Lui. Naslov tečaja je bil: Tvoja fotografska identiteta. Vsi prijavljeni tečajniki smo prinesli svoje fotografije, Diana si jih je ogledovala, zlagala, razporejala, ocenjevala ... na koncu mi je čestitala in svetovala, naj takoj naredim svojo spletno stran, razstavljam in objavim fotoknjigo. Ubogala sem jo! Vse sem uspešno izpeljala in zdaj sem tu, kjer sem. Imela sem srečo, da je moje nekoliko drugačne podobe fotografije prepoznal in cenil tudi Andrej Medved, filozof, pesnik, nekdanji kustos Obalnih galerij, ki strokovno in s teksti še danes podpira moje ustvarjanje. Sledile so skupinske in samostojne razstave.«

NJENA SVETLOBA, NJENE RAZSTAVE

Ljubi moč in lepoto dnevne svetlobe, ki tiho prodira skozi priprta vrata, polkna, okna, igra svetlobe pa ustvarja čarobnost sanj. Nataša ne izbira med barvo in nebarvo. Njene fotografije so minimalistične intimne pripovedi, rojevajo se spontano, samo na potovanjih in izletih: »Ne hodim vsak dan po mestu – po Ljubljani ali Kopru z aparatom okrog vratu. Pa tudi ne posnamem nešteto fotografij, kar mi digitalni aparat sicer omogoča. Vedno posnamem le motiv ali dva, tudi uro in več lahko hodim naokrog in ne naredim nobenega posnetka. Naredim ga le, ko začutim, da je to – to! In ob tem vsakič, ko pogledam skozi objektiv, začutim mir, slišim tihoto, glasbo, ki je več kot tišina v neskončnosti univerzuma. Fotografiranje me osrečuje in radosti. Zelo sem vesela, da se moje fotografije dotaknejo ljudi. Razstave in povabila vedno prihajajo spontano.« Ustvarja z digitalnim fotoaparatom, fotografije na računalniku le minimalno obdelava.

V PRISTANU (LUKA KOPER)

Seveda uspeh ni izostal. Natašina ljubezen do lepega v vseh plasteh ljudi in življenja je njena osebnostna lastnost, vztrajnost prav tako: »Srečna in zadovoljna sem, da mi je v tem kratkem času uspelo nanizati kar 16 samostojnih in 30 skupinskih razstava: v Kopru, Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Dunaju, Bratislavi, Budimpešti, v Benetkah, Rimu, Parizu ... Vse mi veliko pomenijo. Kot najpomembnejši pa bi le omenila dve seriji: V PRISTANU (posneta v koprskem pristanišču-Luki Koper) in LUMEN (posneta v Servitskem samostanu, nekdanji porodnišnici v Kopru). Obe seriji sta posvečeni mojemu rojstnemu kraju – Kopru. Ponosna sem.« Seveda pa se veseli novih projektov in prva je zdaj na vrsti razstava v

BREZ NASLOVA (PARIZ, MONTMARTRE, FRANCIJA 2022)

Nemčiji: »11. maja bom imela svojo samostojno razstavo Lumen v kulturnem centru Pasinger Fabrik v Münchnu. Oktobra pa sem povabljen na XIV. Bienale sodobne umetnosti v Firence.« Nekaj pomembnih nagrad je zaznamovalo njeno fotografsko pot. Leta 2015 je prejela priznanje za kvaliteto v fotografski umetnosti na 4. Mednarodnem festivalu likovne umetnosti v Kranju, leta 2022 pa svetovno nagrado WAA - Woman Art Award 2022 v Parizu. Nataša je tudi članica Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov. Kako razmišlja o fotografiji kot pomembni umetniški zvrsti? »V časih, ko vsi fotografiramo z mobilnimi telefoni, je umetniška fotografija še vedno podcenjena, predvsem pri nas v Sloveniji. Ljudje se za nakup in okrasitev doma prej odločijo za grafiko kot za fotografijo. Žal premočno prevladuje mnenje, da si fotografijo lahko vsakdo naredi sam. Zato mislim, da je potrebno ozaveščanje, kaj je umetniška fotografija, kje je njeno mesto v umetnosti in kakšno izraznost nam lahko nudi.«

LJUBEZEN ZRELIH LET

... jo je iz Kopra odpeljala v Ljubljano, a se s Slavkom vsaj za kakšen dan ali dva vsak teden vračata k morju. Skupaj uživata v potovanjih, se dopolnjujeta, njuno zrelo ljubezen krasi veliko medsebojno spoštovanje. V Ljubljani je Nataši sicer lepo, vedno se kaj dogaja, a pravi dom je še vedno Koper, kjer se naužije pogleda na morje in mediteranskih vonjav. Njena estetika se je zapisala tudi v gene obeh sinov. Oba sta arhitekta in tudi njuni soprogi sta arhitektki. Mlajši sin Jure Melon z družino živi v Ljubljani, starejši sin Luka Melon pa je z

LUMEN (SERVITSKI SAMOSTAN)

družino v Londonu. Njenim štirim vnukom – dvema fantoma in dvema dekletoma, ki so stari od 10 do 13 let, se je pred kratkim pridružil še vnukec, sin Slavkove hčerke in tako jima podmladka – blizu in na daljavo res ne manjka. Nataša Segulin v sebi nosi radost, ta jo ohranja mlado in lepo in to je, tako se mi zdi, njen recept za mladost. Ni pa ji vseeno, ko gleda nacionalno televizijo. Kot dolgoletna televizijska novinarka in urednica je žalostna: »Predolgo traja to cepetanje na mestu. Žal so številni odlični novinarji in uredniki odšli. Da si RTV ponovno pridobi nekdanji ugled, verodostojnost in gledalce, bo, žal, potrebno še veliko časa.«

foto: Nataša Segulin

BREZ NASLOVA (NÜRNBERG, NEMČIJA 2022)

JAN PLESTENJAK V NIZKEM STARTU

Abraham, dober dan

Čeprav ima veliko energije in se z navdušenjem loteva novih projektov, piše uspešnice in polni velike slovenske dvorane, je bil sedemindvajseti marec za Jana Plestenjaka poseben dan. Na ta pomladni datum ga je pozdravil Abraham. Ujeli smo ga nekaj dni prej in dejal je, da okrogla številka ni nič posebnega, da je to prelomnica, ki doleti vsakega. Želel si jo je preživeti z ljudmi, ki mu največ pomenijo – mamo, bandom in ekipo. Spomnil se je svojih začetkov in trdega dela, da se je lahko povzpел na prestol slovenske (zabavne) glasbe.

Jan, kako si želite praznovati svoj rojstni dan?

Nič posebnega. Nič zabave, samo kakšno kosilo z mamo, z bandom in ekipo ... Da ga zažuramo. Z njimi mi je fino, ker smo že na koncertih tako navajeni. Med sabo imamo pristne odnose, nobene igre, vse je neposredno, poznamo se do obisti in kosti drug drugega. S temi sedmimi ljudmi si na odru delimo najgloblje emocije, to je višek intimitete ...

Običajno ob okroglih obletnicah ljudi je pogledajo nazaj, kaj so storili (ali ne) v življenju. Zadovoljni so ali pa tudi ne. Kako je s tem pri vas?

Abraham zame ni prelomnica. Večja se mi je zdela pri štiridesetih. Takrat sem se začel spraševati, a sem dovolj naredil v življenju. Ko si v karieri nekje na vrhu, je vedno prisoten strah pred izgubo le-tega. Vsi strahovi na poti do vrha so veliko manjši od tistega večnega glodanja, kako dobro bo občinstvo sprejelo vsako naslednjo pesem, bodo prišli na koncerte ... V tem nisem edini. Če ne bi bil največje borbe s samim seboj, se tudi ne bi razvijal. To hoče čisto vsak, ne glede na poklic. Kmet si naslednje leto želi čim boljše letino, jaz pa vedno boljši koncert.

Koliko ste se morali truditi, da ste zasedli prestol slovenske glasbe in postali blagovna znamka »Jan Plestenjak«?

Trdo sem se moral boriti, da sem dosegel, kar je zdaj videti lepo, enostavno, bleščeče – polne dvorane in uspešnice. Meni ni bilo težko v smislu, da bi bil lačen in bolan. Nasprotno, nič takega se mi ni zgodilo, kar bi me priklenilo v bolnišnico, vendar pa je bilo treba za vse uspehe pošteno delati. Seveda se kdaj tudi upeham in zbiram moč za naprej. Ko pride trenutek, da se začnem malo smiliti samemu sebi, si dam klofuto z besedami, pomisli na ljudi, ki imajo res težke situacije!

Kakšne pa so bile za vas težke situacije?

Tu je treba biti objektiven. Nekomu je težko, da si mora namesto iphona kupiti »navadnega«, a to je problem »polnih riti«. Kdor spremlja ameriške medije, ugotavlja, da so skoraj vsi problemi, o katerih se razpravlja, prav ti, saj sem za določene stvari tudi sam razvajen, sem pa tudi skromen. Razvajen sem v smislu, da si želim izživeti lepe trenutke. Ko se mi ponudi priložnost, jo izkoristim, se pa s »slavo« navadiš nekaterih mini protekcij. Da dobiš mizo v restoraciji, kjer je vse zasedeno, da v trgovini, ki so jo že zaprli, potrkáš, pa ti odprejo vrata ... To so mini privilegiji.

Ali obstaja tudi temnejša plat slave?

Seveda, po drugi strani pa so tudi slabosti. Ko denimo, živiš tu, pa se ne moreš niti v miru skopati na plaži ali ko nerodno parkiraš in bo to takoj kdo fotografiral ter objavil, kako aroganten je Plestenjak.

Kakšen pa je recept za uspeh?

Vedno sem najbolj nepopustljiv do sebe, kar je najtežje, in do ljudi, s katerimi delam. Do njih sem vseeno bolj popustljiv kot do sebe. Vedno čutim velikansko odgovornost. Do občinstva, ki pride na koncerte. Pesmi, ki jih dajem ljudem. Vedno jim ponudim najboljše, kar znam in zmorem. To pričakujem pri vseh. Če si intenziven človek, če imaš do nečesa žar in ti ni vseeno, imaš tudi ljubezen. Če ljubiš, prevzemaš odgovornost. Šlamparija je nespoštovanje našega dela in publike.

Kakšno ceno pa ste morali plačati za vaš uspeh?

Na svoji poti nisem nikomur škodoval in nikogar nisem pohodil. Uspeti se da na pošten način. Plačujem pa visoko ceno uspeha. Avtonomno živčevje pleše svoj ples. Včasih brez razloga dobim vročino, me bolijo mišice in se počutim tesnobsnega. Vem, da je to posledica nenehnih, zelo velikih stresov zadnjih tridesetih let.

Vam kdaj niso naklonjeni?

Seveda, že leta imamo z bandom zelo uspešne turnee in ljudje radi pridejo, pojejo z nami, obstaja pa uredniška in »poznavalska« srenja, ki sicer ne more pljuniti vame, a so tiho, kot da se ni nič zgodilo.

ANDREJA
COMINO

Od nekdaj ste zelo povezani z mamo. Kakšen je vajn odnos?

Lepo je, da imava tako lep odnos. Privilegij je imeti sogovornika, ki je toliko preživel, je poln ljubezni in izkušenj. Dala mi je res veliko. Tudi zavedanje, da če v življenju nimaš discipline, ne moreš razviti odgovornosti. Če ne razviješ odgovornosti, ne moreš razviti spoštovanja. Spoštovanje pa je najvišja stvar med dvema človekoma. Pa naj gre za zaljubljenca, prijatelja, sorodnika, poslovna partnerja. Ljudi sem v teh letih prepričal z iskrenostjo in kakovostjo.

Kako pa ste se z leti spreminjali? Ste postajali trši, mehkejši?

Z leti postajam mehkejši. Naučil sem se tudi odpuščati, predvsem čustvene stvari, racionalnih ne bom odpustil nikoli. Ko me nekdo preišlje in načrtno prinese okoli, ga takoj pospravim v drug predal. Če pa me prizadane čustveno, je treba opravičilo sprejeti. Ljudje poskušajo vse sorte, so tudi hudobni in nagajajo. Veliko vsega tega je v ljudeh.

Decembra je nenadoma umrl vaš brat Domen, cenjen slovenski umetnik. Kako ste to prestali?

Po vsem tem nisem najboljši in vsak dan poskušam živeti sproti. Ko se ti nenadoma zgodi toliko vsega, res ne gre drugače. Še dobro, da sem vzgojen v zavedanju, da je življenje borba od rojstva do smrti. Vedno ti prinese prepreke. To je treba sprejeti. Lahko rečeš, da je življenje krivično, se usedeš pod drevo in omagaš. Ali pa rečeš, boril se bom in na tej poti ujel tudi nekaj lepih balonov sreče.

Kakšen je bil vajin odnos? Sta bila močno povezana? Kaj vse sta počela skupaj?

Z Domnom sva bila čisto različna človeka. Razen umetnosti in ljubezni sva bila popolnoma različna, a ravno to naju je držalo skupaj. Oba sva zelo srčna, nesebična, brez preračunljivosti, imela sva se res rada, spoštovala drug drugega, cenila delo ... Dajal sem mu poslušati pesmi. Bil sem srečen, če mu pesem ni bila všeč, to je bilo moje merilo, da bo zagotovo postala uspešnica, (ha ha). On mi je dajal pogledati svoje slike, še preden jih je pokazal mami. Hecno je bilo, da sta mama in brat, izvrstna slikarja, najprej meni kazala svoja dela. Domen je bil šest let starejši in do mojega dvajsetega leta sem bil zanj brezvezzen mulček. Živela sva vsak v svojem svetu. Kasneje pa sva se zelo zblížala. Najprej so naju povezale punce, nato pa glasba, kultura, ustvarjanje. Bil je izjemen, športnik, vse je znal. Vse popraviti od stolov, nožev, naredil mi je mizo ...

In potem se je nenadoma poslovil ...

Tistega 25. decembra lani sem imel razprodan koncert v Cankarjevem domu. Dobro sem ga izpeljal, naslednjega dne pa

me je čakal še na Kongresnem trgu. Ko mi je še med spanjem zvonil telefon, sem vedel, da nekaj ni v redu. Zadnje tri mesece je bil Domen hudo bolan. Ko sem izvedel novico, mi je spodneslo tla pod nogami. V naslednjem hipu sem pomislil na Domna. Vem, da bi mi rekel: »Moraš igrati!« Bil sem med nebesi in peklom. Najprej me je zlomilo, potem sem se nekako zložil skupaj.

Kako ste zmogli izpeljati tako zahteven podvig, kot je koncert na Kongresnem trgu, ko je na tisoče razposajenih ljudi prišlo uživati prednovoletno vzdušje?

Potrebna je bila izjemna stabilnost in moja močna odgovornost do publike. Ne vem, od kod sem to potegnil, da sem šel pred ljudi in bilo je noro! Enajst tisoč ljudi in jaz smo peli za mojega brata! Neverjetno! Potem me je zlomilo še dvakrat. Poskušal sem se dvigniti tudi tako, da sem razmišljal, da je od mene odvisno najmanj 25 ljudi, ki tudi zaradi tega, ker sodelujejo z mano, vsak mesec prehranijo svoje družine. Sebično bi bilo gledati samo nase in reči, da ne morem.

Kmalu zatem se je končala še vaša večletno ljubezensko razmerje. Kako pa si zdaj želite naprej?

Seveda si želim družine, vendar je za otroke potrebno imeti sopotnico. To pa se mi (za zdaj) še ni poklopilo. Lahko se mi zgodi jutri, lahko se pa ne. Tega ne moreš načrtovati. Če pa kaj nočem, nočem družine delati kot d.o.o. To bi bilo krivično do vesolja, do absolutnega.

foto: Neo Visuals in Rok Hribar

Umetnost dobrega okusa

V ponudbi »Foodium« vrhunska izbira prestižnih mesnin.

Imamo pester izbor: govedine angus in wagyu, teletino, jagnjetino, rastlinske burgerje in olivna olja različnih okusov.

Oskrbujemo trgovske verige, restavracije, gostilne in cateringe po vsej Sloveniji. Za ponudbo nas pokličite na telefonsko številko 040 716 310 ali nam pišite na info@foodium.eu.

Fizične osebe lahko svoj kos mesa naročijo v spletni trgovini Foodium, več na www.foodium.eu.

<https://www.facebook.com/foodiumeu>
<https://www.instagram.com/foodium.eu/>

foodium.

FOODIUM, d. o. o.
 Mirka Vadnova 19
 4000 Kranj
 Slovenija

www.foodium.eu
info@foodium.eu
 040 716 310

Kaj pa ti pravkar poslušáš?

79.000 x Hvala!

Radio
Capris

POPOLN ZAJTRK

Beljakovine so ena izmed makrohranil, ki jih telo nujno potrebuje. Njihov vnos je v prehrani zelo pomemben, saj je del »gradnikov« (aminokislin), ki jih sestavljajo, »esencialne« vrste; to pomeni, da jih telo samo ne more proizvesti v zadostnih količinah, zato jih mora dobiti s hrano. Običajno se potrebi po beljakovinah zlahka zadosti z običajno prehrano, vendar pa količina beljakovin ni enaka za vse; osebe v fazi rasti, starejši, športniki in nekateri bolniki potrebujejo več beljakovin kot odrasli in osebe, ki veliko sedijo. Res je, da so beljakovine prisotne v skoraj vseh živilih, vendar je prav tako res, da niso vse »popolne«; ta »popolnost« se imenuje biološka vrednost. Najboljše in najpopolnejše beljakovine imajo veliko biološko vrednost in jih vsebujejo jajca, mleko in mlečni izdelki, meso in ribe. Zmotno je prepričanje, da je rešitev za povečane potrebe po beljakovinah uživanje čim več beljakovin; dejansko se preveliki odmerki teh hranil (> 30 g) v črevesju ne presnavljajo dobro, zato se deloma izločijo z blatom. Skrivnost dobre presnove beljakovin je torej v tem, da jih zaužijemo v več obrokih, vendar v manjših porcijah.

ZAJTRK

Namen zajtrka je regenerirati telo po postu, ki je trajal od konca prejšnjega obroka. Če ga ukinemo, vtegamo, da se bo pri naslednjih obrokih nakopičil apetit in bomo posledično zaužili prevelike porcije; v praksi se ta energija, ki je v

ČESA NAS JE STRAH V PARTNERSKIH ODNOSIH?

Po odnosih hrepenimo vse življenje, hkrati pa se jih tudi bojimo, še posebej, če imamo z njimi neprijetne izkušnje. Težko je biti sam oziroma osamljen, vendar se včasih zaradi strahu zavarujemo pred bolečino zapuščenosti tako, da nikogar več ne spustimo k sebi.

Priložnostna »instant« razmerja – izogibanje ranljivosti
Danes ima lahko človek obilo materialnega bogastva, dosežkov, status, a hkrati nima ničesar globljega, kar daje občutek varnosti, čustvene topline in pomirjenosti, kar je moč doživeti v partnerskem odnosu. V priložnostnih razmerjih je človek večino časa v resnici osamljen, saj nestabilni odnosi povečujejo nemir, tesnobo in predvsem strah, ali bo sploh našel nekoga, ki ga bo imel iskreno rad. Strah pred intimo se navadno pokaže takrat, ko začne v partnerski zvezi postajati resno in moramo pokazati tudi bolj ranljive dele svoje osebnosti. Ranljivost pa je vedno povezana tudi z določenim tveganjem. Zmoči čustveno in telesno bližino ni nekaj samoumevnega, sploh pa ne pri tistih posameznikih, ki imajo za seboj odnosne travme, povezane z zavrnjenostjo/zavrženostjo v najzgodnejših letih, ko starša tega nista zmogla prepoznati in se odzvati na otrokove čustvene potrebe.

SABRINA SIMONOVICH

Prof. športne vzgoje, trener fitnesa, učitelj joge, učitelj in trener alpskega smučanja, prehranski svetovalec • www.sabrinafit.eu

tem primeru ne zaužijemo pri zajtrku, doda h kosilu ali večerji, kar poveča maščobne zaloge zaradi kaloričnega presežka, zato je zajtrk zelo pomemben.

In kako naj bo zajtrk sestavljen? Inzulin je hormon, ki je glavni anabolni posrednik v telesu, vendar je zaradi lažjega vstopa določenih molekul v tkiva odgovoren tudi za skladiščenje maščob. Boljša zmožnost presnove hranil zjutraj ustreza tudi manjši nagnjenosti k odlaganju maščob, zato je običajno, da se najslajša živila osredotočijo na zajtrk in ne na druge dnevne obroke (sladkorji so glavna hranila, odgovorna za izločanje inzulina); poleg tega ne pozabite, da možgani delujejo na glukozo (sladkor), zato ogljikovih hidratov nikoli ne sme manjkati v jutranjem obroku (zlasti če upoštevamo dolg post pred zajtrkom). Prehranske potrebe ljudi pa niso enake in zlasti v določenih, zgoraj omenjenih situacijah, postane zajtrk ključen čas za doseganje kvote drugih prehranskih sestavin, kot so beljakovine, pa tudi vlaknine, vitamini in minerali. Razumno je torej uživanje mleka in jogurta

zjutraj, saj so ta živila odličен vir beljakovin, riboflavina (vit. B2), kalcija in (v jogurtu) probiotikov. Z beljakovinami bogata hrana je raznolika, a medtem ko nekateri ljudje brez težav zaužijejo narezke, jajca, tuno v konzervi ali belo meso takoj, ko se zbudijo, drugi tega niso zmožni. Fermentirana živila, kot so jogurt, kefir, grški jogurt, pinjenec itn. vsebujejo tudi manj laktoze in jih zato več ljudi, ki imajo z njo težave, bolje prenaša. Skratka, jogurt s polnozrnatimi žiti, medom, svežim sadjem in semeni predstavlja okusen zajtrk, ki pokriva potrebe po beljakovinah, sladkorjih, maščobah, mineralih, vitaminih in prehranskih vlakninah za večino splošne populacije.

DR. KATJA KOZLOVICH

Zakonska in družinska terapevtka, izvajalka igralne terapije ter kadrovska svetovalka • www.lanimaj.si

Tiste, ki se nočejo vezati v odnosu, je strah bolečine

Vsak si želi odnosa, v katerem bi bil sprejet točno takšen, kot je v svojem bistvu. Toda osebe, ki imajo težke izkušnje v najzgodnejših odnosih s pomembnimi drugimi, povezujejo intimnost z negativnim doživljanjem. V sebi imajo močno vpet način razmišljanja, npr.: »Najbližjim ljudem ne morem zaupati. Če bom pokazal čustva, bom prizadet.« Ker so bili odnosi s starši na nek način prekinjeni z nesprejetostjo, nerazumevanjem ali celo zlorabo, so prepričani, da jih bodo tudi sedaj ljudje prizadeli, izkoristili in jim škodovali. Tu sta prisotna dva ključna strahova: strah pred zavrženostjo in strah pred tem, da bi izgubili sebe. Pri prvem je posameznika strah, da ga bo ljubljena oseba zapustila, ko bo najbolj ranljiv. Pri drugem pa se oseba boji, da bo izgubila svojo identiteto ali zmožnost odločanja o sebi. Ti dve bojazni pogosto soobstajata in delujeta v paru, kar vodi v nestanovitno vedenje, ki se kaže v nihanju med iskanjem bližine in hkrati bežanjem iz odnosa.

Kako to pozdraviti?

Najprej se je treba zavedati, da v otroštvu takšnim odnosom nismo mogli ubežati in se jih rešiti, ampak kot odrasli imamo vso moč, da takšne odnose zapustimo oz. jih prekinemo. Zavedanje, da navezanost ni nekaj slabega, ampak nekaj, kar nam zdaj omogoča pozdraviti te otroške rane. Predanost drugemu nam lahko v življenju prinese veliko zaupanja in globljega smisla, ki ga v samosti ne bi nikoli dosegli. Včasih pa so bolečine iz preteklosti zelo težke, zato posameznik potrebuje pomoč strokovnjaka, da bo lahko prenehal »bežati« pred temi ranami, jih zmogel uvideti, sprejeti in zaceliti v varnem odnosu.

ČAKANJA NA ZDRAVNIKA JE KONEC

Zavarovalnica Generali predstavlja zavarovanje Specialisti z asistenco in storitev Halo Doktor, s katerima so svojim zavarovancem zagotovili zavarovanje po njihovi meri in poskrbeli za zdravje cele družine. Še več. Dostop do zdravnika imajo vsak dan v letu, tudi med vikendi in prazniki.

“NIHČE NI TAK KOT VI, ZATO PRAV VAM PRILAGODIMO NAŠE REŠITVE,” PRAVIJO PRI ZAVAROVALNICI GENERALI.

SPECIALISTI Z ASISTENCO je zavarovanje, s katerim ste **hitro in enostavno naročeni na specialistične zdravstvene storitve in prejmete točen termin pri zdravniku specialistu**, zavarovalnica pa poskrbi za plačilo vseh storitev, ki vam jih zagotavlja vaše zavarovanje. Zavarovanje vam omogoča:

- telefonski ali video dostop do zdravnika splošne ali družinske medicine s **storitvijo Halo Doktor** vse dni v letu med 6. in 22.uro (tudi med vikendi in prazniki); video posvet z zdravnikom je na voljo takoj (običajno že v 15 minutah),
- specialistične obravnave in zahtevne diagnostične preiskave,
- hitrejši začetek zdravljenja bolezni ali poškodbe,
- drugo zdravniško mnenje in
- kakovostne asistenčne storitve.

Zavarujete se lahko do 85. leta, izbirate pa lahko **med različnimi paketi kritij** – na voljo so tudi že sestavljeni paketi. Če si želite oblikovati zdravstveno zavarovanje po svoji meri, lahko začnete pri osnovnem paketu in ga poljubno razširite s kritiji, ki jih potrebujete. Zavarovanje vam omogoča tudi plačilo zdravil na beli recept, rehabilitacije, operacij ter preventivnih pregledov in preiskav.

“REGISTRIRAJTE SE V STORITEV HALO DOKTOR, DA BOSTE IMELI OSEBNEGA ZDRAVNIKA TAKRAT, KO GA POTREBUJETE,” SPOROČAJO PRI GENERALIJU. Z NJIHOVIM ZAVAROVANJEM BOSTE IMELI DOSTOP DO OSEBNEGA ZDRAVNIKA VSAK DAN MED 6.00 IN 22.00 OD KJERKOLI, TUDI IZ TUJINE.

Si želite tudi vi zagotoviti možnost za posvet z zdravnikom vse dni v letu in hiter dostop do zdravnikov specialistov? Preglejte možnosti sklepanja zavarovanja in poiščite tisto, ki vam najbolj ustreza:

- pri zavarovalnem **zastopniku**,
- na spletnem mestu **www.g24.si** ali **www.wiz.si**,
- **po telefonu** na številki 080 70 77 vsak delovni dan od 8. do 18. ure,
- v vseh poslovalnicah GENERALI – celoten seznam si lahko ogledate na **www.general.si/poslovalnice**.

Nenazadnje gre poudariti, da lahko za svoje zdravje veliko storimo tudi sami. Med pomembnimi dejavniki je zdrava prehrana, zato so pri Generaliju za vas pripravili **tedenski jedilnik z zanimivimi in zdravimi recepti**.

Hiša ali stanovanje?

KAKO SE ODLOČITI? VČASIH JE ODLOČITEV ZELO PREPROSTA, SAJ SO HIŠE POVEČINI DRAŽJE, KUPCI PA SI JIH NE MOREJO PRIVOŠČITI TUDI, ČE BI SI JIH ŽELELI. PRVO VPRAŠANJE, NA KATEREGA SI MORATE ODGOVORITI JE, KAJ SI LAHKO PRIVOŠČIM. KO SI BOSTE ODGOVORILI NA TO VPRAŠANJE, BO ODLOČITEV LAŽJA. TUDI ČE SI NAKUP LAHKO PRIVOŠČITE, MORATE UPOŠTEVATI TUDI NJENO VDRŽEVANJE, SAJ BO ZAČELA PROPADATI, ČE VANJO NE BOSTE VLAGALI.

Potrebno se je vprašati tudi, koliko časa ste pripravljene vložiti v hišo, predvsem drobna dela, ki jih v hiši nikoli ne zmanjka, in delo na vrtu. Pri odgovorih je nujno, da ste stvarni in sledite svojemu življenjskemu slogu. Če za vdrževanje objekta nimate časa, je bivanje v stanovanju enostavnejše, saj za vzdrževanje objekta (za ogrevanje, čiščenje skupnih prostorov, razdeljevanje stroškov, sklepanje zavarovanj, košnje zelenic, pozimi čiščenje snega in preostalega) skrbi upravnik. Še pomembnejše je, da na lokaciji, kjer je nepremičnina, resnično želite živeti in če o čemerkoli dvomite, si priznajete. Tudi če je nepremičnina še tako sanjska in ni na željeni lokaciji, vam ne bo prinesla pravega zadovoljstva in sreče.

Nenazadje je pomembna tudi vaša starost. Mlajšim, ki so bolj dinamični in aktivni, vsakdanja vožnja z avtomobilom ne predstavlja težav, prav tako lahko sami opravijo marsikatero delo pri hiši. Starejši kot smo, težje bomo opravili hišna opravila, opravilna sposobnost pa vpliva tudi na vožnjo z avtomobilom.

Obstajajo tako prednosti kot slabosti življenja v stanovanju in hiši. Prednosti so predvsem, da je manj hišnih opravil, imamo upravnika, porazdelitev večjih investicij (streha, fasada ...), boljše lokacije blizu mestnih središč (blizu javnega prevoza, trgovin, bank ...). Prednost hiše pa je predvsem njena velikost ter možnost ureditve vrta in okolice.

Pri odločitvi nikar ne hitite, saj je nakup ponavadi samo enkrat v življenju. Odgovorite si na vsa zastavljena vprašanja in se odločite po tehtnem razmisleku.

Za morebitna dodatna vprašanja ali pojašnila nas prosim poišcite.

BRANKO
LONČAR

Obala nepremičnine d.o.o.

Obala 16, 6320 Portorož

Tel : 05 674 10 30

Mob: 041 35 22 00

E: info@obala-nepremicnine.si

W: www.obala-nepremicnine.si

€ - PROMOCIJSKO SPOROČILO

FAKULTETA S PARTNERJI RAZVIJA DIGITALNO PLATFORMO, KI BO POVEČALA OKOLJSKO ZAVEDANJE

FAKULTETA ZA POMORSTVO IN PROMET, UNIVERZA V LJUBLJANI, JE VPETA V ŠTEVILNE MEDNARODNE RAZISKOVALNE PROJEKTE IN EDEN TAKŠNIH JE TUDI HORIZON-CL5-2022-D6-02, KJER BODO RAZVILI T.I. DIGITALNO MULTIMODALNO TRŽNICO Z NIZKIMI EMISIJAMI »PROJECT MARKETPLACE«, SESTAVLJENE IZ RAZLIČNIH APLIKACIJ, KI BODO OMOGOČILE ZAGOTAVLJANJE RAZLIČNIH STORITEV IN DELITEV INFORMACIJ MED UPORABNIKI PLATFORME.

»Logistika in transport sta odgovorna za približno 15 % svetovnih emisij CO2. Ker obseg tovora ves čas narašča, se v bližnji prihodnosti pričakuje še povečanje omenjenega deleža emisij. Logistična industrija se sooča s problemom usklajevanja in preglednosti emisij med akterji oskrbovalne verige. Logistiko in transport se v podjetjih pogosto še vedno obravnavata kot obvezen strošek. Kljub znatnemu deležu emisij, ki jih le-ta povzroča, pa pobude za okoljsko trajnost logistike pogosto niso prednostna naloga podjetij,« je povedala doc. dr. Patricija Bajec iz Fakultete za pomorstvo in promet.

Dvaindvajset partnerjev iz devetih članice Evropske Skupnosti (Finska, Italija, Grčija, Španija, Portugalska, Litva, Hrvaška, Slovenija) je združilo moči, prijavilo ter prejelo financiranje HORIZON projekta HORIZON-CL5-2022-D6-02, s katerim želijo spremeniti miselnost logistične in transportne industrije ter ji s pomočjo digitalne platforme omogočiti zmanjševati emisije ter se uspešno odzivati na pritisk potrošnikov in družbe. Eden izmed partnerjev konzorcija je tudi Univerza v Ljubljani, Fakulteta za pomorstvo in projekt (FPP), ki ima veliko izkušenj in znanja s področja zagotavljanja trajnostnih rešitev v logistični industriji.

Po besedah Patricije Bajec, bo tržnica imela dve ključni skupini uporabnikov: »Prvič bodo to različni ponudniki logističnih storitev (pristanišča, špediterji, logisti, prevozna podjetja, železniški operaterji, agenti v pomorskem in letalskem prometu ipd.), v drugi skupini pa bodo kupci logističnih storitev, kot so lastniki in prejemniki tovora,« še dodaja.

S povezovanjem omenjenih dveh skupin uporabnikov bo tržnica

tudi upravljala infrastrukturo logističnih omrežij različnih članic EU ter povzročene emisije. Posledično bo s tem olajšala sodelovanje in izmenjavo informacij med uporabniki tržnice, omogočila optimalno uporabo logistične in transportne infrastrukture ne le na nacionalni, temveč na ravni celotne Evropske skupnosti. Z določenimi aplikacijami bo tržnica nekaterim dejavnikom (npr. pristaniščem, upravljalcem logistično distribucijskih centrov ipd.) omogočila tudi optimalnejše izvajanje storitev. Poudarja pa, da bo najpomembnejši rezultat tržnice izboljšati preglednosti emisij ponudnikov logističnih storitev ter s tem omogočiti lastniku tovora izbrati tistega ponudnika, ki je glede na stopnjo emisij bolj okolju prijazen in bo učinkoviteje izpolnjeval zahteve prihajajočih uredb Evropske skupnosti.

Patricija Bajec je razložila tudi, kako se bodo rešitve in orodja, razvita med projektom, testirala: »Na štirih pilotih: portugalsko-španski, slovensko-hrvaški, litovski in finski pilot. Namen vsakega pilota je testirati razvite poslovne modele in rešitve tako individualno kot tudi s pomočjo tržnice. Cilj slovensko-hrvaškega pilota je sinhronizirati aktivnosti dveh ločenih logističnih omrežij pošte na Hrvaškem in v Sloveniji s ciljem zmanjšanja emisij, stroškov in izboljšanja izkoriščenosti voznega parka. Naša fakulteta bo ne le nadzirala aktivnosti slovensko-hrvaškega pilota, izvajala testiranja raz-

PETRA
MEŽNARC

vitih poslovnih modelov, evalvacije trajnosti razvitih rešitev in vseh potrebnih analiz, temveč bo imela precejšnjo vlogo tudi pri razvoju referenčnih ključnih kazalnikov uspešnosti, s pomočjo katerih bo mogoče v pilotih izmeriti učinkovitost vsake dimenzije trajnosti, ki bo usklajena z digitalnimi, zelenimi in intermodalnimi/multimodalnimi cilji ter morebitnih novih praks sodelovalnega upravljanja in poslovnih modelov ter potrebnih kompetenc tako za sodelovanje kot tudi funkcionalnosti tistih elementov tržnice, ki so povezane z umetno inteligenco.

»Fakulteta za pomorstvo in promet bo pridobljeno znanje in izkušnje uporabila za podporo regionalnim podjetjem (logistična podjetja in razvijalci programske opreme) pri uporabi rezultatov projekta v njihovem okolju. Prav tako bo aktivno sodelovanje pri oblikovanju novih politik in poslovnih modelov, ki sledijo najnovejšim trendom in tehnološkemu razvoju, fakulteti omogočilo svetovanje in sodelovanje z regionalnimi institucijami in ostalimi organi pri implementaciji novih politik in poslovnih modelov. Skupina raziskovalcev na fakulteti, ki bo sodelovala pri projektu, si obeta tudi nekaj objav rezultatov v visoko rangiranih znanstvenih revijah. Pri zadevajo pa si tudi za uporabo rezultatov projekta za prijave novih projektov, povezanih z optimizacijo tovarnih tokov za spodbujanje klimatske nevtralnosti logistike,« je še zaključila.

€ - PROMOCIJSKO SPOROČILO

Naj vas ogreje
pooblaščen monter

PROTERM.IC
INŠTALACIJE & SERVIS

Čurin Igor s.p.
041/637-727
www.protermic.si

MideaGroup
humanizing technology

CLIVET
Home

Sphera EVO 2.0

SUBVENCIJE
EKO SKLADA

TOP SYSTEM EFFICIENCY
ErP 55°C A++ L A+

Ustvarite si
svoje podnebje
s toplotnimi
črpalkami **Clivet**.

- ✓ Split toplotne črpalke z integriranim bojlerjem sanitarne vode
- ✓ Split toplotne črpalke s stensko enoto
- ✓ Monoblock toplotne črpalke

Sobote za otroke in večer improvizacij za vse

V GLEDALIŠČU KOPER SO ZNOVA POKAZALI, DA NAJMLAJŠEMU OBČINSTVU NAMENJAJO POSEBNO POZORNOST. V MESECU MARCU SO POSTREGLI S KAR DVEMA PREMIERAMA ZA OTROKE, KI BOSTA DOŽIVELI PONOVI TVI TUDI V APRILU. Z NOVIM LETOM SO V KULTURNEM HRAMU SLOVENSKE ISTRE ZAČELI S KAMPANJO SOBOTE ZA OTROKE, V SKLOPU KATERE VSAKO SOBOTNO DOPOLDNE PRIPRAVLJAJO PREDSTAVO, PRIMERNO ZA DRUŽINSKI OBISK GLEDALIŠČA. ZANIMANJE JE VELIKO, PRIREDITVE SO RAZPRODANE. NEKOLIKO STAREJŠI – MLADI IN MLADI PO POČUTJU – PA SO, KOT KAŽE, NAVDUŠENI NAD VEČERI IMPROVIZACIJ, KI JIH V GLEDALIŠČU ORGANIZIRAJO V SODELOVANJU S ŠTUDENTSKO ORGANIZACIJO UNIVERZE NA PRIMORSKEM. UDELEŽIJO SE JIH LAHKO VSI: TISTI, KI SE ŽELIJO PREIZKUSITI V IMPROVIZIRANJU NA ODRU, IN TISTI, KI BI RADI LE UDOBNO OPAZOVALI DOGAJANJE TER SE SMEJALI. SODEČ PO PRVI IZVEDBI JE ZABAVA ZAGOTOVLJENA ZA VSE.

Najprej je novo epizodo doživel gledališka nanizanka Z Igor-jem po svetu. Ta se je odlično prišla med otroke, starejšimi od treh let. Po Angliji in Franciji sta se popotnik Igor in njegov nečak Mak tokrat odpravila v Italijo, kjer sta jima družbo delala tudi Ostržek in gospa Pomodora. Ponovitev bo v soboto, 22. aprila, ob 10.30.

PIERINO E IL LUPO – PREDSTAVA V ITALIJANSKEM JEZIKU

Uspešna je bila tudi premiera predstave Peter in volk / Pierino e il lupo (Sergej S. Prokofjev) v italijanščini. Ponovitev glasbene pravljice, pri kateri so združili moči režiser Jaka Ivanc, dramski igravec Francesco Borchini in trije vrhunski glasbeniki, bo v soboto, 8. aprila, ob 10.30.

VEČERI IMPROVIZACIJ SO VEČERI SMEHA

Gledališki trening Gledališča Koper tudi v tej sezoni obiskujejo študenti Univerze na Primorskem, ki se bodo predstavili na Večeru improvizacij; ti si za izhodišče jemljejo smešne, humorne pa tudi bridke življenjske situacije, ker pa je Večer zasnovan interaktivno, bo pri improvizacijah lahko sodelovalo tudi občinstvo. Vsi, ki se želijo sprostiti in se po možnosti naučiti novih veščin, se jim lahko pridružijo v torek, 25. aprila, ob 19.00.

Matej Sukič

AVDITORIJ
PORTOROŽ - PORTOROSE

www.avditorij.si · T: 05 676 67 77
@avditorij · @avditorijportoroz

Gledališče Tartini Piran
Piranski glasbeni oder - koncert
JANI KOVAČIČ IN MIRAN KOŠUTA
»GIORGIO GABER(ŠČIK)«

Gledališče Tartini Piran
Glasba/Ples
ŽIGAN KRAJNČAN & FUSION REACTOR

LOVE ISTRIA SE JE PREDSTAVILA V MILANU

Love Istria, blagovna znamka, pod katero se promovirajo štiri istrske destinacije, se je 22. marca predstavila v središču Milana. Predstavniki turističnih organizacij so novinarje povabili k odkrivanju bogate naravne in kulturne dediščine slovenske Istre, edinstvene wellness ponudbe, kulinarike, aktivnosti na prostem in edinstvenih doživetij.

NOVINARSKA KONFERENCA LOVE ISTRIA V MILANU

DOGODEK JE USPEL Z ZDRUŽENIMI MOČMI EKIPE LOVE ISTRIA, SLOVENSKE TURISTIČNE ORGANIZACIJE IN AGENCIJE AT COMUNICAZIONE

Glavni namen dogodka v elitni restavraciji Identità Golose, kjer se je zbralo več kot 35 predstavnikov medijev, kot so Il Giornale, Corriere della sera, Mediaset, Dove, Femminile F in drugi, je bil krepitev promocije destinacije slovenska Istra – Love Istria – na italijanskem trgu. Po upadu prenoči-

tev italijanskih gostov v času pandemije se z letošnjim letom kažejo znaki okrevanja tega, za slovensko Istro, ključnega tržišča. »Italijanski trg je leto 2022 zaključil na drugem mestu po prenočitvah, a je še vedno zaostajal v primerjavi z letom 2019. V prvih mesecih letošnjega leta smo opa-

zili veliko zanimanje za Slovenijo, ki se bo zagotovo nadaljevalo tudi v poletnih mesecih. Verjamemo, da je predstavitev pod enotno blagovno znamko Love Istria izjemna pozitivna novost za italijanske medije. S fokusiranimi promocijskimi aktivnostmi na trgu želimo doprinesiti veliko zanimanja za Slovenijo in slovensko Istro z željo, da bi Italija postala spet ključni trg za celotno destinacijo,« je po novinarski konferenci povedal **Aljoša Ota**, vodja predstavništva Slovenske turistične organizacije v Italiji. Na dogodku, ki je bil organiziran v sodelovanju s Slovensko turistično organizacijo, sta **mag. Patricija Gržinič** iz Turističnega združenja Portorož in **Peter Žudič** iz Zavoda za mladino, kulturo in turizem Koper medijem predstavila ponudbo destinacije s poudarkom na doživetjih, ki so jih v zadnjem letu razvijale tako turistične destinacije kot tudi turistično gospodarstvo. Manjkale niso niti istrske jedi izpod rok chefa **Dušana Brkića** iz Gostilne Sonja in vina Posestva Brič, ki so poskrbeli za izbran kulinarčni zaključek srečanja. Predstavitev je že obrodila sadove, saj je več predstavnikov medijev izrazilo interes za sodelovanje in že napovedalo obisk destinacije. foto: Love Istria

Metka Magdalena Šori

Potrošništvo nas bo ugonobilo!

METKA MAGDALENA ŠORI SE ŽE OD MALEGA ZAVEDA, DA IMAMO SAMO EN PLANET, KI GA MORAMO SKRBNNO ČUVATI, ČE ŽELIMO NA NJEM (PRE)ŽIVETI. NA SVOJI KOŽI JE DODOBRA IZKUSILA, KAM NAS PELJE POTROŠNIŠTVO, ZATO JE SVOJE POSLANSTVO POSVETILA PONOVI UPORABI. V IZOLI VODI CUP, CENTER UPORABNIH PREDMETOV, KI DELUJE NA PRINCIPIU PONOVI UPORABE IN IZMENJAVE. »PREDMETI, KI SO NEKOMU ODVEČ IN V NAPOTO, LAHKO PRIDEJO KOMU DRUGEMU ŠE PRAV. POMEMBNO JE, DA SO UPORABNI IN PRIMERNO OHRANJENI,« PRAVI METKA, KI JE Z VSEM SRCEM PREDANA BITKI PROTI NESMISELNEMU POTROŠNIŠTVU.

»Rojena sem v Kopru, a imam štajerske korenine, saj sta oba starša prišla zelo mlada v Istro in se tu spoznala. Odraščala sem v mirni Semedeli, obiskovala italijansko šolo v središču Kopra in spominjam se, da je bilo takrat mesto bolj sivo, predvsem pa, da je po tretji uri popoldan in ob koncih tedna postalo mesto duhov,« se spominja Metka, ki se je kot deklica za ure in ure lahko potopila v svoj svet in risala, predvsem oblačila. Mama ji je vsa oblačila šivala sama in pogosto sta skupaj ustvarjali obleke za njene igrače. Sanjala je o tem, da bo postala modna oblikovalka, a je med šolanjem njena ustvarjalnost povsem zamrla in se je odločila za študij ekonomije v sosednjem Trstu. »Oblčila so pa nekako vedno ostajala v moji bližini, saj sem ob študiju delala v trgovinah z oblačili (in to v času, ko smo vsi hodili po nakupih v Trst, saj pri nas ni bilo ponudbe) in pomagala mami, ki je imela podjetje za distribucijo italijanskih modnih znamk. Izučila sem se tudi aranžerstva in »visual merchandising-a«, kjer sem odkrila veselje do ustvarjanja lepote v prostoru,« pravi sogovornica, ki si ni želela v svet, temveč živeti in delovati v Istri.

PREKLESTVO HITRE MODE

Svojo pot je začela v tekstilni stroki, sprva kot trgovka in asistentka v podjetju, ki se je ukvarjalo z distribucijo italijanskih tekstilnih blagovnih znamk, kasneje pa tudi kot aranžerka. V tistem obdobju je bila proizvodnja lokalna, trgovine so bile v lasti malih podjetnikov, izdelali so dve kolekciji na leto. Vsak trgovec je naročil, kar je menil, da bo prodal in toliko, kot je bilo naročenega - toliko se je proizvedlo. Ko se je proizvodnja začela seliti - sprva na sosednjo Hrvaško in postopoma vedno dlje, sta se z nekdanjim partnerjem lotila ustvarjalnega podviga. Odprla sta studio za »rethink design« z idejo prestižne nakupovalne darilne embalaže. Cilj je bil še povišati dodano vrednost proizvodov. Skozi njuno pot sta razvila še različne multimedijske veščine od video produkcije do fotografije, grafičnega oblikovanja in izdelavo spletnih strani. Prvotna ide-

ja luksuzne nakupovalne darilne torbice (iz izjemno lepega - a zelo malo ekološkega papirja, ki se je topil kot plastika ob zažigu) ju je popeljala na izjemno pot učenja, spoznavanja različnih panog in pristopov v komuniciranju. To ni rodilo pričakovanega uspeha, za kar je danes zelo hvaležna, saj bi ji to oblikovalo popolnoma drugačne vrednote, s katerimi ne bi mogla dolgo delovati, saj so se v kratkem časovnem obdobju zvrstile ekonomska kriza, študij monetarne ekonomije in rojstvo hitre mode s proizvodnjo na drugem koncu sveta. Sočasno je odkrila jogo in svobodni ples, s katerima je začela razumeti svoje pristne potrebe in srečala veliko navdihujočih ljudi.

OBRAT V DRUGO SMER

»Svet potrošništva je dobival povsem nov obraz in zame je postajal vse manj utemeljen. Decembra 2008 sem v domači dnevni sobi organizirala prve kreativne delavnice za prijatelje, da bi izdelali novoletna darilca in z redno prakso se je moja kreativnost prebudila. Začela sem izdelovati nakit, obnovila stanovanje v popolnem slogu ponovne uporabe (ko še nisem vedela, kaj ponovna uporaba je) in odšla za leto dni v tujino. Odprle so se mi različne možnosti za snovanje novega poglavja v Rimu in v New Yorku, vendar se ta ritem nikakor ni ujel z mojimi vrednotami,« pravi Metka, ki se je leta 2011 vrnila v Koper, ravno na dan otvoritve prenovljene semedeljske promenade. Zdelo se ji je, da jo je njeno mesto veselo. V njeno življenje so prišli povsem novi ljudje in novi podvigi. Delo z otroki, ples, učenje in ustvarjalnost so ji razširjali (ali bolje rečeno ožali) obzorja o človekovih pristnih potrebah. Vstopnica

za njeno pot ponovne uporabe je bila, ko je očetu čistila omaro in je želel, da vse kravate vrže v smeti. Predelala jih je v pasove in jih začela prodajati na art marketih.

»Ker v Kopru tovrstne priložnosti ni bilo, sem zasnovala umetniško-ekološko tržnico Talent, ki je enkrat mesečno potekala na Prešernovem trgu. Na enem izmed dogodkov smo Tekstilnici (Ekologi

brez meja) uredili gazebo za izmenjavo oblačil, na drugih smo gostili delavnice obnove pohištva, modno revijo, zelemejnjo, izmenjevalnico igračk, ... in moja obzorja so se ponovno razširila (v povsem drugo smer). Leta 2014 sem ustvarila program Reciklandija - za razvoj kulture ponovne uporabe za osnovnošolce in ga izvajala pod okroljem Marjetice Koper v vseh šolah MOK, s primorskim družbenim centrom Središče Rotunda smo vzpostavili prvi mini co-working, popolnoma opremljen iz ponovne uporabe in kmalu se je rodila ideja večerov za ženske z izmenjevalnico oblačil SWAPjeTOP. S Saro Bičič in Polono Žigo smo zasnovali koncept, ki je izmenjavo oblačil postavil v butični okvir in prestavil iz segmenta sociale v polje etične izbire. Leta 2015 se je pričelo sodelovanje s Komunalno Izola in kmalu je nastal prvi CUP - Center uporabnih predmetov na lokaciji zbirnega centra. Leta 2018 smo pa pridobili EU sredstva LAS Istre in tako vzpostavili CUP v MESTU, ki hitro postal središče izmenjave in ponovne uporabe,« se spominja Metka, ki je glede potrošništva doživela raznoliko vzgojo in izkusila nasprotja. Na eni strani samooskrbo, vrt, vinograd, šivanje, pripravo ozimnice in pleteno košaro

za osnovne nakupe v trgovini. Na drugi cele kolekcije oblačil v neomejenih količinah in močno potrošništvo. Hvaležna je, da ji je bilo že kot zelo mladi dano izkusiti toliko različnih dimenzij. Njen vzornik je bil njen nono, ki je na malem koščku zemlje pridelal vso zelenjavo, ki so jo potrebovali. Znal je vse popraviti, obnoviti, zgraditi ali izdelati in jo je ogromno naučil. Mamo pa je kot deklica občudovala za njenim šivalnim strojem, saj jima je šivala vsa oblačila - Metki srajce, hlače in obleke, sebi pa kostime.

TEŽKO JE SPREMINJATI PREPRIČANJA PRI LJUDEH

Dnevno opazujem, kako preprosto bi lahko bilo življenje, če bi vsi delili in izmenjevali to, kar imamo brez predsodkov do rabljenih predmetov in plehkkih želja po novih, večslojno zapakiranih in pogosto dragih izdelkih. Kako harmonično se stvari lahko prerazporejajo v lokalni skupnosti in koliko manj odpadkov nastane. Nemogoče je ostati nespremenjen, ko vstopiš v CUP - Center Uporabnih Predmetov na Muzčevi ulici 7 v Izoli. Uporabniki se med seboj povezujejo, rojevajo se prijateljstva in sodelovanja in vedno so pripravljeni priskočiti na pomoč, tako da lahko rečem, da je CUP postal neke vrste stičišča ekološko usmerjenih ljudi in podporna skupnost. Metka v sklopu CUPa izvaja tudi kreativne delavnice ponovne uporabe za osnovnošolce in predavanja na temo hitre mode in trajnostnega podjetništva za študente. Ob dnevih kot npr. dan Zemlje, dan Okolja, itd. pa srujejo dogodke in odmevne akcije, ki počasi, a temeljito vplivajo na okoljsko ozaveščenost lokalne skupnosti. Trenutno se ponovno loteva predelave kravata, ki ostajajo na vrhu njene lestvice materialov za ponovno uporabo.

»Potrošniška naravnost se spreminja počasi, a se. Po eni strani vidim, kakšen porast doživlja spletno

ANDREJA
COMINO

nakupovanje, na drugi pa srečujem vedno več ljudi, ki se odloči za minimalizem in življenje pristnih vrednot. Ali se bomo nekega dne vsi spremenili in razumeli, da nima smisla »trošiti denarja, ki ga nimamo, da bi kupili stvari, ki jih ne potrebujemo, da bi očarali ljudi, ki nas ne zanimajo.« Ne vem. Vem pa, da je to svet, v katerem si želim živeti in zato sejem semena, ki ga ustvarjajo. V centru so skoraj tri četrtine vsega, kar prejmemo, oblačila in modni dodatki. Z nasmehom od odprtja središča povem, da se ne bojim, da bi kdaj imeli premalo stvari, bolj skrbimo zato, da stvari dobijo svoje nove lastnike in svoje novo življenje. Je pa res, da se pogosto išče posoda, tako da lahko med vrsticami podam vabilo bralcem in bralkam, ki imajo kakšen lonec ali ponev odveč, da nas obiščejo.«

VLAK JE ZA VSE

SE VAŠ RAČUNALNIK PREGREVA?

Hladilni sistem šteje med ključne dele računalnika, ki omogoča njegovo brezhibno delovanje. Z uporabo in časom se začne v hladilnem sistemu nabirati prah, ki onemogoča ustrezno hlajenje računalnika.

KAKO NABIRANJE PRAHU VPLIVA NA HLADILNI SISTEM RAČUNALNIKA?

Hladilni sistem računalnika je sestavljen iz ventilatorjev, hladilnih teles in cevi, ki omogočajo prehod zraka skozi hladilni sistem. Ko se začne v hladilnem sistemu kopičiti prah, se zmanjša učinkovitost delovanja hladilnih reber, kar povzroča pregrevanje računalnika.

Vse to spremlja bolj hrupno delovanje ventilatorjev, saj se ti za doseganje enakega učinke hlajenja vrtijo hitreje in delujejo tako rekoč brez predaha, kar povzroča hrup, ki moti uporabnika in vpliva na izkušnjo pri delu z računalnikom.

ZAKAJ JE POMEMBNO, REDNO ČISTITI HLADILNI SISTEM?

Redno čiščenje hladilnega sistema je zelo pomembno za zagotavljanje optimalnega delovanja računalnika. Če se prah nabere v hladilnem sistemu, lahko povzroči, da se računalnik pregreje, kar lahko vodi v okva-

ro sistema. Poleg tega lahko previsoke temperature vplivajo na življenjsko dobo komponent računalnika, kot sta procesor in grafična kartica.

KAKO OČISTITI HLADILNI SISTEM RAČUNALNIKA?

Čiščenje hladilnega sistema računalnika ni težko, vendar zahteva nekaj znanja in previdnosti. Preden začnete s čiščenjem, moramo izkjučiti računalnik iz električnega napajanja. Nato odstranimo ohišje računalnika in z uporabo stisnjenega zraka spihamo vse dele hladilnega sistema. Pri tem smo pozorni, da ne preobremenimo ventilatorjev. To lahko vodi do okvare drsnega ležaja, tak ventilator je potrebno zamenjati. Pri čiščenju hladilnega sistema je priporo-

KARLO
RADOVAC

čljivo odstraniti še hladilno telo iz procesorja ter grafične kartice in zamenjati hladilno pasto.

KAKO POGOSTO JE TREBA OČISTITI HLADILNI SISTEM?

Poseg je priporočljivo opraviti vsaj enkrat na tri leta oziroma v primeru, ko opazimo, da se računalnik pregreva ali ventilatorji glasneje delujejo, če se pa zaradi pregrevanja ugasne je to zadnji alarm.

V kolikor nimate ustreznega orodja in ročnih spretnosti, prepustite slednje strokovnjakom. Strošek posega v višini 40 evrov je opazno nižji od popravila dragih komponent ali potrebe po nakupu novega računalnika.

 Računalniški center
kjer za vsako težavo najdemo rešitev

Računalniške storitve, Karlo Radovac s.p.
Obala 105, 6320 Portorož
TEL.: 040 227 846 • web: www.3xr.si

© - PROMOCIJSKO SPOROČILO

Tahebo mazilo je izvrstno masažno sredstvo, ki blaži bolečine, skrbi za prekrvavljenje, prijetno hladi in daje občutek sprostitve.
Deluje **protivnetno in antibakterijsko**.

2x50 ml

Akcijska cena: 30 €

- za bolečine v ramenih, hrbtu, v predelu medenice, pri obolenju medvretenčnih plosčic
- pri izvinah, izpahih in udarninah
- za masažo mišic in sklepov
- pri vnetju mišic, mišični utrujenosti in krčih
- pri nespečnosti katere vzrok je lahko slaba prekrvavitev
- pri glavobolu (vmasiramo ga v sence)
- za blaženje simptomov pri revmatoidnem artritisu
- zmanjšuje možnost za pojav krvnih strdkov

KE-VIN,
storitve, proizvodnja in trgovina,
Kevin Štangelj s.p.,
Kanižarica 86, 8340 Črnomelj
www.tahebo-lavida.si

Kontakt:
T: 030 227 490 ali 030 227 498
E: info@tahebo-lavida.si

Rokometno društvo Koper: Cilj je ustvariti dobre domače igralce

Rokometno društvo Koper je zgodba o uspehu, ki je kmalu po nastanku obrodila najbolj sočne sadove. Nekateri so ga primerjali s feniksom, ker se je po razpadu RK Cimos Koper ponovno pobral, rodil iz pepela in vedno znova dokazuje, da je, kot radi rečemo, rokomet v Kopru doma. To drži kot pribito.

MLADINCI DRŽAVNI PRVAKI 2022

Makro5

Z vami gradimo že več kot 30 let.

Moja dobra družba ob kavi v enem izmed zadnjih zimskih juter sta bila član uprave, nekdanji predsednik društva in eden izmed »očetov« RD Koper **Aljoša Bertok** ter sinonim za koprski rokomet in aktualni predsednik društva **Nejc Poklar**.

Zgodbo začnemo na začetku, in sicer leta 2013. Takrat, ko se je zgodba za RK Cimos končala, so pristopili na drugačen način. Vso svojo pozornost in energijo so vložili in še vedno vlagajo v vzgojo lastnega kadra. Vse mlajše selekcije so preselili v novonastali klub. Že sama članska ekipa je takrat temeljila na 16 in 17 let starih fantih (letnika 95 in 96), ki so bili zelo nadarjeni in so že samo po dveh sezonah ponovno pokazali, da so iz pravega testa, saj jim je uspel ponovni preboj v prvo ligo.

Že od začetka so se trudili širiti dejavnost po osnovnih šolah v občini Koper. Danes rokometni krožek organizirajo na kar dvanajstih osnovnih šolah v koprski občini: OŠ Dušan BordOn, OŠ Kooper, OŠ Anton Ukmar, OŠ Pier Paolo Vergerio il Vecchio in še na šolah v Šmarjah, Marezigah, Pradah, Sv. Antonu, Dekanih, Škofijah, Ankaranu in Hrvatinih. Kljub temu da so moško rokometno društvo, pa v šolske krožke vključujejo tudi deklice do določene starosti. »Sodelujemo in dopolnjujemo se z ŽURD-om (Žensko univerzitetno rokometno društvo), ker smo del iste družine.

Mi smo vsi rokometaši,« doda Bertok. V sezoni 2019/2020 so imeli številčne selekcije, potem je korona vse skupaj malo ustavila. Z letošnjo sezono so ponovno zaznali večji vpis. Vpisanih imajo 250 otrok v šolskih krožkih in prek 150 članov v klubskih selekcijah (imajo 9 klubskih selekcij: v najmlajši so letniki 2013, v mladins-

ki pa 2003). Kot je ob tem dodal Bertok, je ustvarjanje lastnega kadra za njih edina zdrava in dolgoročna strategija. »Želimo si zagotoviti večino kadra prek lastne šole, kar je povezano tudi s finančnimi sredstvi (če želiš pripeljati igralce iz tujine, je to za denarnico bistveno bolj obremenjujoče). To je tudi z vidika delovanja kluba praktično potrebno.«

RD Koper deluje s podporo stalnih sponzorjev: MOK, Luka Koper, Zavarovalnica Sava in **NLB**. Prav NLB že nekaj let izvaja projekt **Šport mladim**, prek katerega vlagajo sponzorska sredstva za vzgojo mladih v športu. Prek projekta vlagajo sredstva v pet športov, med katerimi je tudi rokomet. »Na njihov razpis se prijavljamo že šest let in do zdaj smo bili vedno uspešni. Pri izbiri so pozorni na pogoje, ki jih posamezno društvo zagotavlja mladim. Z rokometnega področja smo edini klub v primorski regiji, ki smo na tem razpisu uspešni. V sodelovanju z NLB-jem imamo priložnost člane našega društva ozaveščati o pomenu denarja, financ, organiziramo delavnice na to temo, kar smo tudi že nekajkrat izkoristili. Med epidemijo smo prek aplikacije ZOOM organizirali delavnico o pomenu denarja in varčevanja. Otrokom so razlagali, kako imeti prvi stik z denarjem. Mladi rokometaši pa so imeli pri

ALEKS VLAH

NLB-ju možnost odpreti tudi svoj prvi račun,« projekt predstavi Poklar. Rezultat trdega dela RD Koper se je pokazal lani, ko so bili mladinci v mladinski kategoriji državni prvaki. Obeta se spet kar nekaj dobrih igralcev, ki bodo svojo športno kariero nadaljevali v članski ekipi. Največ ambicij imajo pri starejših dečkih

MANCA
HRIBOVŠEK

MLAJŠI DEČKI B

MLAJŠI DEČKI C

STAREJŠI DEČKI B

KADETI

GEOTIM
www.geotim.si

PRIMOR
KOPER
WWW.PRIMOR-KOPER.COM

2009/10, z ostalimi pa se bodo poskušali prebiti v zaključne boje. »Cilj je ustvariti dobre domače igralce, ki bodo ime RD Koper kasneje ponesli tudi v svet. V tem trenutku prednjači **Aleks Vlah**, ki je eden izmed nekdanjih koprskih igralcev iz generacije 96/97 in je trenutno glavno ime slovenske članske reprezentance. Poleg njega pa še naša **Grega Krečič** in **Staš Jovičič**,« ponosno pove Bertok. Misel nadaljuje Poklar, ki še enkrat poudari, da jim je pri mlajših selekcijah prioriteta razvoj ter rokometna in človeška vzgoja: »Rezultat pri mlajših selekcijah ni najbolj pomemben oziroma ni prioriteta, ampak motivacija, da vedo, za kaj se borijo in da jih to žene naprej. Veliko časa in energije vložimo v šolanje. Skrbimo za to, da imajo otroci najprej urejene zadeve v šoli, ker vemo, da če bo v šoli zapelo, jih starši ne bodo pustili na trening. Zato imamo koordinatorja za mlajše selekcije, Uroša Rapotca, ki skrbi za celotno piramido in je na vezi z vsemi šolami ter od njih dobiva tedenska in mesečna poročila. Naš cilj je, da otrokom ponudimo celoten spekter podpore. To je naša vizija – da vzgajamo domač kader, ki bo dober, uspešen. To nam tudi uspeva. Če kot primer izpostavim lanski

MINI ROKOMET

naslov državnih mladinskih prvakov: osvojili smo ga z domačim kadrom, domačimi fanti ter s pomočjo nekaterih fantov s Kozine, Ajdovščine in Izole. Mi jim ponujamo dobre pogoje za njihov napredek in upamo, da bodo fantje to prepoznali, da bodo še kakšno leto ostanejo v našem klubu. Se pa zavedamo, da smo stopnica do nečesa večjega in to je tudi naš cilj. Da lahko rečemo, da so rokometne zvezde, kot je Aleks Vlah, svojo kariero pričele ravno doma, v RD Koper.« Vpis poteka skozi celotno leto. Na voljo imajo tudi enomesečna preizkusna obdobja za otroke, da poskusijo, če je rokomet za njih ali ne. »Tisti, ki jih ta ekipni šport zanima, lahko kontaktirajo nekoga iz kluba po spletni strani ali elektronskem naslovu. Najlažje je, če se otroci v ta šport vključijo v prvih treh razredih osnovne šole. Kasneje je težje, ker se vključujejo v ekipo, ki že

nekaj zna. Ni sicer nemogoče, je pa težje. V ta namen imamo enega trenerja, ki se ukvarja samo z začetniki. Pa tudi posebnega trenerja za vratarje, za fizično pripravo (pri starejših), na razpologo imamo tudi fizioterapevta. Pogoji so res dobri,« pove Bertok. Vse selekcije imajo na urniku trening 4x na teden. Najbolj perspektivnim fantom, ki imajo urejene tudi stvari v šoli in doma, omogočijo, da se enkrat tedensko na treningu priključijo starejšim ekipam. »Veliko poudarka damo na vključevanje, družabnost, pripadnost. Ekipe se med seboj spodbujajo, razumejo, navijajo drug za drugega. Mi bi želeli prek rokometnega fantom predati tri stvari: da v življenju obstajajo pravila. Športna društva so v naši družbi ena izmed redkih stvari, kjer lahko sam določaš politiko, kako boš vzgajal in kakšna so pravila. Pri nas ni krajsnic. Toliko kot vložiš, toliko dobiš. Da se je za vsako stvar potrebno potruditi. Če hočeš nekaj doseči, je potrebno nekaj vložiti. In tretja stvar je, da nikoli nisi sam. V klubskem športu je kolektivnost, oziroma ta vidik, da skupaj lahko nekaj dosežeš, zelo pomemben. Meni je to rokomet dal in to želimo prenašati naprej,« zaključuje Bertok.

SLOVENIJA - ČRNA GORA

Pripovedi o vinu: Miha Batič

REPORTAŽA VINSKEGA VEČERA V RESTAVRACIJI MARINA PORTOROŽ

V RESTAVRACIJO MARINA PORTOROŽ SO SE PONOVRNO VRNILI TRADICIONALNI VINSKI VEČERI »PRIPOVEDI O VINU«, KJER GOSTIMO SLOVENSKE VINARJE, SPOZNAVAMO NJIHOVA VINA TER OKUSIMO, KAKO SE DOPOLNJUJEJO Z GURMANSKIMI STVARITVAMI NAŠEGA CHEFA JERNEJA PODPEČANA.

V petek, 17. marca se je na vinskem večeru predstavil vinar Miha Batič iz Šempasa pri Novi Gorici, ki sodi med tiste vinarje, pri katerih je že ime jamstvo za kakovost. Njihova vina, med katerimi zagotovo izstopajo vina iz linije Angel, gredo v tujini za med, zato ni presenečenje, da je leta 2018 na vinskem svetovnem tekmovanju njihovo Angel belo 2016 postalo naravno belo vino leta. Uvod v vinski večer je oznanil pomladno obarvan pozdrav iz kuhinje – mladi sir, čemaž, pinjole, postrežen ob klasičnem aperitivu Rebula 2022. Hladna predjed je bila fuzija Japonske in Istre – tuna, wasabi in šparglji v družbi zlatorumene Batičeve klasike Marlon 2021. Domači, ročno izdelani ravioli z dimljenim cipljem, kefirjem in koprcom so se kot topla predjed lepo podali k enemu od najboljših predstavnikov belih zvrsti Vipavske doline – Angel belo 2020. Miha je na dogodku premierno predstavil tudi dve novi vini iz linije Angel. Tako je glavno jed - telečji hrbet s štruklji rdečega zelja in pršutom - obogatil z zrelim rdečim

vinom Angel Barbera 2020. Najboljše pa je ohranil za sladico - borovničevo pito z rožmarinom, ki jo je oplemenitil z globoko rubinasto barvo vina Angel Merlot Selekcija 2020. Zanj trdi, da je rdeče vino, ki je postavilo letvico kakovosti vin na najvišjo raven. Temu primerna je bila tudi visoka cena prestižne buteljke, ki je znašala 150€. **Vtisi vinarja Batiča zaobjemajo vzdušje druženja ob kozarcu žlahtne pijače:** "Do restavracije Marina Portorož gojim posebno spoštovanje. Bila je ena prvih restavracij, ki je na vinski karti podpisovala vina Batič. Marina Portorož je že pred tremi desetletji pod taktirko g. Hermana slovela kot vodilna restavracija obalne Istre. Od takrat so se časi večkrat zamenjali. Te dni se je v njej odvijal večer v družbi vin Batič. Počaščen sem bil s prisotnostjo mnogih dolgoletnih družinskih prijateljev. Nasmehi na njihovih obrazih so mi govorili, da bi ta restavracija težko dobila boljšega od g. Ambroža in njegove ekipe. Ta večer sem imel možnost okusiti stvaritve Marine Portorož in chefa Jerneja Podpečana v eni najlepših oblik. To je bila odlična priložnost, da smo ljubiteljem vina Batič prvič predstavili Angel Rdeče Rezerva 2020. Slednje vino je vstekleničeno le ob izjemnih letinah. Njegov predhodnik je luč sveta ugledal pred dobrim desetletjem. Pozno v noč smo ob zadnjih baladah v splojnosti odšli vsak v svojo smer, obogateni s spoznanjem, ki kliče po vračanju." V pomlad vstopamo z novimi projekti, vinskimi večeri ter izobraževalnimi delavnica-mi, ki bodo nadgradile enogastronomsko ponudbo Istre.

Od **24. marca do 2. aprila** bo v naši restavraciji potekala pomladna verzija **Tedna restavracij**, kjer je poudarek trajnostno naravnan: »Več okusa, manj ostankov.« Najokusnejši teden pomladi tako obeta izbrana kulinarčna doživetja ter edinstvene menije, polne mamljivih spomladanskih okusov. V sredo, **29. marca** in v soboto, **15. aprila** sledita še zadnji dve delavnici iz sklopa petih izobraževalnih vinskih večerov, ki jih bo vodil hišni sommelier **David Alaimo**. Na delavnicah si bodo udeleženci obogatili znanje o vinu ter spoznali veliko zanimivosti iz sveta sommelierstva. V sodelovanju z Društvom vinogradnikov slovenske Istre bomo v četrtek, **6. aprila** gostili prav posebno vinsko popotovanje **»Malvazija tour«**. Ob spremeljavi štirihodnega menija boste degustirali kar deset različnih malvazij šestih vinarjev: Vina Sanabor, Kmetija Mahnič, Bordon wines, Steras wines, Vinakoper in Zaro. V petek, 14. aprila nastopi nov vinski večer, kjer se nam bo predstavil vinar Andrej Erzetič iz Višnjevika, ki se ponaša s častnim nazivom rojstni kraj rebule. Kmetija Erzetič je prva v Brdih, ki ponuja obe sorti vin – tako rumeno kot črno rebulo. Spremljajte pestro dogajanje na naših družbenih omrežjih in nas obiščite v zavetju jadrnic, v samem srcu portoroške marine. Vabljeni v Restavracijo Marina Portorož.

© - PROMOCIJSKO SPOROČILO

Pomladna pastelna garderoba

**ČAS JE ZA SVEŽA POMLADNA
OBLAČILA, ZATO NAJ ČRNO IN DRUGE
TEMNE BARVE ZAMENJAJO BARVITI
ODTENKI.**

TOPLO VREME IN DALJŠI POMLADANSKI DNEVI KAR KLIČEJO PA PREVETRITVI GARDEROBNIH OMAR. PLAŠČE, PULOVERJE IN TOPLE BUNDE SKRBNO OČISTIMO IN POSPRAVIMO DO NASLEDNJE SEZONE, V OMARI PA NAREDIMO PROSTOR ZA NOVA IN SVEŽA OBLAČILA. IN KAJ BO »IN« LETOŠNJO POMLAD?

Če ste se že kaj sprehajali po trgovinah z oblačili ali občudovali njihove izložbe, zagotovo niste prezrli smernic letošnje pomladi – pastelne barve. Na police se je znova vrnila pastelno vijolična, ki je nekaj let ni bilo na sceni, ob njej pa se pojavljajo tudi »baby blue« oziroma svetlo modra, ki se odlično poda k belim oblačilom, breskvino rožnata pa tudi drugi pastelni odtenki od masleno rumene do svetlo zelene in drugih nežnih odtenkov. Med barvami letošnje pomladi najdemo tudi kožnato oziroma »nude« ter sivo oziroma srebrno. Od živih barv pa bo zagotovo v ospredju električno modra oziroma modra barva avatarja tako za oblačila kot tudi obutev, torbice in druge modne dodatke. Med

PASTELNE BARVE NAJ PREPLAVIJO VAŠO GARDEROBNO OMARO.

živahnejšimi barvami bo to pomlad prisotna tudi kivi oziroma avokado zelena.

DŽINS NA DŽINS

Smernica, ki smo jo letos že zasledili in bo spomladi še bolj v ospredju je t.i. »denim na denim« oziroma kombinacija več oblačil iz džinsa. Dolgo džins krilo z razpoko

IZBERITE OBLAČILA IN MODNE DODATKE V MODRI BARVI AVATARJA.

BREZ DŽINSA NAM LETOS ŽIVETI NI.

spredaj, ki je letos »must have«, lahko tako brez slabe vesti pokombinirate s korzetom iz džinsa. Prav tako bosta to pomlad na primer odlična kombinacija dolga obleka iz džinsa in džins jakna ali pa vaše najljubše kavbojke in »oversize« srajca iz džinsa. Izvrstna rešitev pa je lahko tudi kombinizon oziroma jumpsuit iz džinsa. Skratka, to pomlad nam brez džinsa živeti ni!

**ŽIVALSKI VZORCI IN CVETLIČNI
POTISK**

Sicer bo tudi to pomlad še vedno na sceni živalski potisk. Vzorci leoparda, pitona, tigra in zebre bodo popestrili vaš »outfit«. Paziti je treba le na zmernost, saj pretiravanje z živalskimi vzorci hitro deluje preveč ceneno in pretirano. Poleg živalskih vzorcev so to pomlad modni tudi cvetlični vzorci in detajli oziroma poslikave iz risank. Oblačila, ki jih popestri Spuži kvadratnik, so denimo letošnji izum prepoznanih modnih hiš.

KAJ OBUITI?

Tako kot smo napovedali že ob začetku leta 2023, so letos znova »in« balerinke, še zlasti iz satena in žameta, za tiste bolj drzne se na sceno vračajo natikači s platformo in cokli, za ljubiteljice salonarjev pa čevlji z vrtoglavo visoko in elegantno peto ter koničasto špico. Če boste izbrale obutev z detajli iz briljantov ali bleščic, pa boste delovale še bolj šik. Tiste, ki obožujete bolj udobno obutev, pa lahko še naprej stavite na »sneakers«. Bele superge lahko še naprej brez slabe vesti kombinirate praktično z vsakim outfitom.

Foto – unsplash

BARVA AVOKADA BO LETOS SPOMLADI ENA OD NAJBOLJ TRENDOVSKIH BARV.

**Kdo je koprski
Kogo?**

Kogo v istrskem narečju pomeni kuhar. Danes predstavljamo Tilna, ki kuharsko palico vihti v restavraciji Kogo.

Danes 29-letni Tilen se je rodil v majhni kmečki vasi, obdani z bogato naravo in njivami, polnimi domačih pridelkov in zvokov živali. Strast do kuhinje mu je že v rani mladosti vlila mama, preostanek pa so nato opravili vrhunski slovenski kuharski šefi. Njegov življenjski moto »ne sanjaj svojega življenja, živi svoje sanje« mu je bilo vodilo, da je skozi leta premagoval tudi na videz nemogoče ovire in se že v rani mladosti podal izkušnjam naproti. Kot domoljub z mišljenjem, da lahko postaneš vrhunski chef tudi če ne prestopiš meje svoje domovine, je deset svojih let namenil nabiranju znanja po slovenskih restavracijah, predvsem z namenom, da bi Slovenijo spoznal kot kulinarično deželo. Ob tem je spoznaval tudi jedi naših sosednjih držav in vse to domiselno nadgrajeval. Tako se je oblikoval

v kuharskega mojstra, ki ima popolnoma drugačen odnos do tradicionalnih jedi, okoliških surovin in tehnik priprave. »V same jedi tudi rad vmešam kanček tuje kulinarike, vendar je osnova vedno tradicija«, pojasnjuje in nam zaupa, da tradicionalnim jedem dodaja tudi moderne priokuse z modernimi tehnikami. Mojestrovine Tilna Župevca lahko spoznate v koprski restavraciji Kogo, na Šmarski cesti 1, tik ob naši največji vinski kleti Vinakoper. Ob odličnih jedeh vam bodo ponudili tudi najboljšo vinsko spremljavo iz bogate palete vin Vinakoper.

© - PROMOCIJSKO SPOROČILO

TOYOTA
C-HR
HYBRID
ELECTRIC

HITRA DOBAVA

DO
10
LET
JAMSTVA

AVTO CENTER JEREB
051 233 101
051 682 666

Povprečna poraba goriva za vozila Toyota C-HR Hybrid: od 4,9 do 5,3 l/100 km in emisije CO₂: od 110 do 119 g/km. Emisijska stopnja: za 2,0 hibrid EURO 6 AP in za 1,8 hibrid EURO 6 AM. Emisije NOx: od 0,0036 g/km do 0,0049. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. 10 letno jamstvo hibridne baterije velja ob rednih servisih na 1 leto ali 15.000 prevoženih km (kar nastopi prej) pri pooblaščenih prodajno-servisni Toyotini trgovski mreži. Po preteku tovarniške garancije vam ponujamo brezplačno vključitev v program jamstva Toyota Relax (vse do starosti 10 let ali 185.000 km). Slika je simbolična. Več na www.toyota.si. Toyota Adria d.o.o., Brnčičeva 51, Ljubljana.

42 | OBALaplus

OBALaplus | 43

PREVERJAMO URBANE MITE:

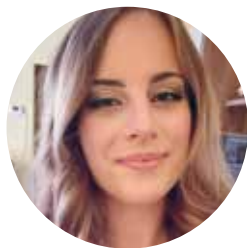
Šparglji – istrsko superživilo

Končno! Prejšnji teden smo dočakali letošnje spomladansko enakonočje, v nedeljo pa smo še kazalce premaknili za eno uro naprej, kar pomeni, da bodo dnevi sedaj vse daljši in daljši.

Medtem ko odštevamo do poletja, pa lahko uživamo v vsem, kar nam pomlad prinaša: prve visoke temperature, sončne dneve, aktivnosti in druženje na prostem ter seveda tudi sezono nabiranja špargljev, ki je za nas Primorje zelo pomembna in težko pričakovana. O špargljih kroži kar nekaj mitov in resnic, ki jih bomo preverili. Na naslednjih straneh časnika ObalaPlus pa preverite, kaj kreativnega lahko s sveže nabranimi šparglji ustvarite v kuhinji.

- Spodnji del špargljev moramo odrezati.** Delno drži. Namreč spodnjih olesenelih delov špargljev ne odrežemo, ampak preprosto odlomimo. Sicer pa lahko šparglje hranimo v hladilniku tudi dva tedna, vendar bodo iz dneva v dan bolj »nitasti«.
- Po zaužitju špargljev urin smrdi.** Drži. Šparglji so diuretik, kar pomeni, da spodbujajo izločanje vode iz telesa. Značilen vonj urina, ki ga lahko zavohamo že 15 minut po zaužitju špargljev, povzroča 1,2-ditiolan-4-karboksilna kislina, ki vsebuje žveplo. Najbolj zanimivo dejstvo je pa to, da določeni ljudje tega vonja sploh ne zaznajo.
- Šparglji so naravni afrodiziak.** Drži. Šparglji poleg antioksidantov, ki upočasnijo staranje kože, folne kisline, ki je zelo pomembna za nosečnice, vsebujejo tudi veliko vitamina E. Prav ta vitamin pa stimulira spolne hormone. Poleg tega pa ne vsebujejo maščob, holesterola in so zato odlično živilo, če se pred poletjem želite znebiti še kakšnega odvečnega kilograma.

MANCA
HRIBOVŠEK

- Šparglje lahko vidimo rasti.** Drži. Na območju Krasa in Primorja rastejo divji šparglji, ki lahko v enem dnevu zrastejo do 20 centimetrov. Lahko bi rekli, da rastejo pred našimi očmi.

Zavzeti nabiralci špargljev imajo svoje skrite koticke, kjer to istrsko superživilo pobirajo, lokacija pa je seveda skrbno varovana skrivnost. Ko se odpravite naslednjič na spomladanski sprehod ali pohod, ne pozabite pogledati okrog sebe in pobrskajte za zakladom, ki nam ga narava ponuja. Še namig, če spadate med tiste, ki šparglje raje kupite v trgovini, pa se lahko na preprost način prepričate, če so sveži: spodnji del šparglja stisnite in če je svež, se bo iz njega pocedil dišeč sok.

Vrt v aprilu

Počasi se poslavlja marec, ki ga niso zastopali imenovali sušec. V tem mesecu zemlja izčrpa zimsko vlago in se začne počasi sušiti. Padavin je bilo malo, zato v upanju, da bo april bolj deževen, takoj pričnemo s setvijo in sajenjem na naših vrtovih. Na že pripravljene površine lahko posadimo vzgojene sadike iz specializiranih trgovin. Posadimo solate, špinato, blitvo, peteršilj, zeleno, rdečo peso, čebulo in rukolo, glede na vremenske razmere sredi meseca posadimo že tudi plodovke. V izbranih trgovinah je bogata ponudba različnih vrst paradižnikov, paprik, melancanov, feferonov. Ob saditvi je potrebno vedno dodati nekaj kakovostnega gnojila in substrata v sadilno jamo. Pomembno je tudi, da sadike dobro zalijemo.

Zeliščni vrt se aprila bujno razrašča. Bogato odganjajo vse rastline, da se je kar užitek sprehoditi med njimi. V specializiranih trgovinah je v tem obdobju široka paleta zelišč in dišavnic. Pregledamo, če so trajne rastline dobro odgnale, enoletne pa na novo dosadimo vsako sezono. Posadimo lahko šetraj, luštrek, meliso, borago, ognjič, kamilico, drobnjak, baziliko, šetraj, smilj in še veliko ostalih zanimivih dišavnic in zeliščnih rastlin. Bolj, kot se temperature višajo, bolj je naš zeliščni raj podoben aromaterapevtskemu koticu. Kdor še ni porezal oljk, lahko to stori še aprila, druga obrezovanja so se zaključila, saj je večina rastlin že v vegetaciji. V tem obdobju je pomembno, da opazujemo razvoj rasti. Preprečiti moramo napade škodljivcev in bolezni. Če opa-

zimo nepravilen razvoj listja in brstov, se v trgovinah z usposobljenim osebjem pozanimamo, kaj bi se lahko z rastlino dogajalo, če je potrebno, ukrepamo po navodilih. Če imamo travo kot podrast, je april tudi čas za košnjo.

V **okrasnem vrtu** se začenja obdobje, v katerem zelo uživamo. S cvetjem nas obdarjajo čebulnice, spominčice, belisi, mačehe, primule. Razmišljati pa moramo o cvetenju, ki nam bo krasilo gredice in okenske police vse poletje in jesen. Odpravimo se v **VRTNARIJO MOŠKON** na PARECAGU. Tam bomo lahko izbirali med različnimi barvami pelargonij, surfinij, verbenami, begonijami, tagetesom, dalijami, fuksijami, vodenkami, zmajevimi krili... Za tiste, ki imate sonca ne pretek, vam bodo gazanije in asteris-

cus pričarale pravi raj. Tudi za korita je precej velika izbira okrasnih kopriv, bacope, alisum, vmes pa lahko posadite tudi kakšno sadiko jagode, dobre tudi za »pod zob«. VRTNARIJA MOŠKON na PARECAGU vam ponuja tudi možnost, da kupljene rastline pri njih posadijo v vaša korita, ki jih dostavite na vrtnarijo.

Travno rušo je potrebno dobro prezračiti in odstraniti vso suho travo. Zelo pomembno je, da dosejemo tam, kjer je potrebno. Za dosajevanje uporabimo kakovostno oplašeno seme. Opravimo tudi gnojenje, da se bo travna ruša kakovostno razvila in bo primerna za uživanje na njej.

SAŠO
MEJAK

VELIKA IZBIRA OKRASNIH RASTLIN:
za balkone, vrtove, cvetlična korita...
ODPRTO VSAK DAN, RAZEN NEDELJE.

Parecag 31, gsm: 041 607 594

ISBE d.o.o.

Liminjanska cesta 96
6320 Portorož
T: +386 5 677 86 22
F: +386 5 677 06 22
E: isbedoo@gmail.com

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

DOMAČE ISTRSKE JEDI KUHANE PO NAROČILU

DOSTAVA: Ankaran, Izola, Koper in Piran vsak dan med 11. in 19. uro

Naročila do 17. ure dostavimo naslednji dan!

DOMAČI RECEPT

Kremna špargljeva rižota

Sezona špargljev je na vrhuncu, socialna omrežja so polna fotografij špargljevih šopkov in včasih dobimo občutek, da ljubitelji te spomladanske dobrote prav tekmujemo med seboj, kdo jih je nabral več in kdo pozna boljše mesto, kjer uspevajo.

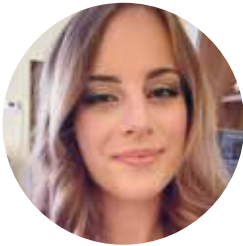
Na prejšnjih straneh časnika OBALApplus ste lahko prebrali mite in resnice, ki krožijo o špargljih. Seveda pa so zelo cenjeni tudi v istrski kuhinji in lahko iz njih marsikaj pripravimo. Vsi poznamo značilne jedi, kot so špargljeva juha, fritaja s šparglji, rižota s šparglji... Zato bom z vami danes delila nekaj drugačnega, in sicer recept za kremno špargljevo rižoto.

POSTOPEK

Čebulo, česen nasekljamo in jih popražimo na olju. Dodamo riž, zalijemo z vinom mešamo in počakamo, da riž postekleni. Vse skupaj zalijemo s čisto zelenjavno juho in pustimo, dokler se riž ne skuha. Po potrebi juho še dodajamo. Medtem očistimo in nalomimo sveže šparglje in jih v ponvi popražimo na stolpljenem maslu. Dušimo jih toliko časa, dokler se ne zmehčajo. Ko je riž kuhan, šparglje primešamo v rižoto, solimo in popravo po okusu ter dodamo nariban parmezan (dodajte ga toliko, kot vam glede na vaš oku ustreza). Za piko na i lahko dodate še malo sladke smetane.

Meni se že med pisanjem recepta cedijo sline. Kot vedno tudi tokrat velja povabilo, da recept preizkusite tudi v praksi in mi fotografije končne jedi pošljete na manca.hribovsek@obalaplus.si. Vesela bom vašega odziva. Pa ne pozabite, rižota bo še bolj okusna, če boste šparglje nabrali sami.

MANCA HRIBOVŠEK

Sestavine za 2 osebi:

- 250 gramov riža,
- 150 špargljev,
- parmezan,
- čebula, česen,
- 25 gramov masla,
- čista zelenjavna juha,
- 2 dcl belega vina,
- olivno olje,
- sol, poper.

ELEKTROCENTER

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganelška c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

Za vaš hitrejši nakup sedaj z novim načinom samopostrežbe • Vabljeni v prenovljeno specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom!

SESTAVIL B. K.	GOZDARSKI ČUVAJ, DELAVEC	GOSTA JUHA IZ MESA, KROMPIRJA, ZELENJAVE	ABELOV BRAT	KEMIJSKI ZNAK ZA DUŠIK		BORUT LESJAK	JAPONSKI IGRALEC GOLFA ISAŌ	11 ČRKA ABECEDE		TEŽKE SANJE	MESTO V JZ NIGERIJ	ŠTEFAN EMERŠIČ	1 ČRKA ABECEDE		DALIŠE ČASOVNO OBDOBJE, VEK	NEKDANJA SLOVENSKA PLAVALKA ISAKOVIČ	ORIENTAL. RIŽEVO ŽGANJE
DEL KROŽNICE				GROBO ORIENTAL. DOMAČE SUKNO				PRIPADNIK KRŠČANSKE SEKTE V ZDA					PREPROSTA VRATA IZ LAT, ZLASTI V PLOTU				
NAZIV NEKDANJEGA VLADARJA PRI JORUBIH V AFRIKI				TLA, POD (KNJIŽ.)				VZDEVEK NOVAKA BOKOVIČA					DRŽAVNA BLAGAJNA				
ZABOJ IZ LESENIH LETEV ZA SADJE (NAR.)				BORIS URBANC				TROPŠKA ŽABA					OČE				
						POPEK KAPROVCA KOT ZAČIMBA						AKVARIJSKA RIBICA, ACARA					
												VZKLJK NA BIKOBORBAH					
SLOVENSKI KOLESAR BOŠTJAN						ŠIVANKA (POG.)					ESTONSKI PEVEC GEORGIJ				ALŠ KLINAR GL. MESTO ŠVICARSKEGA KANTONA AARGAU		
						JEZERO NA IRSKEM					REKA V AVSTRJI						
EGIPČANSKI BOG SONCA			NIZEK, RAVEN SVET	POVRŠINSKA MERA			ANTON ERBERG			SLOVAŠKO MESTO						KENIJSKI ATLET JULIUS	TERMALNO ZDRAVILIŠČE V ČRNI GORI
				J. AMERIŠKA KUKAVICA						GRŠKI OTOK							
	NEMŠKI IGRALEC FRITZ	VŠEČNA, SPEVNA MELODIJA KOČKA (LAT.)						SIN					VULKANSKA RAZPOKA NA ISLANDIJI				
													ATLETINJA MARTINA				
MONAŠKI KNEZ								ZVOK Z DOLOČENO VIŠINO				MORSKI RAK BREZ KLEŠČ					
								NIZOZEMSKI KOLESAR JAN				MLEČNI IZDELEK					
GLAVNO MESTO ALŽIRIJE						GRŠKI BOG VOJNE					NAJVEČJA PUŠČAVA NA SVETU						
						ANTIČNO IME ZADRA (LAT.)					SOLAR ZA POLICISTA						
IME JAPONSKEGA PISATELJA, ITO				PRIPADNIK CIGANOV ARMENSKI REŽISER BEK NAZAROV						NAJVEČJI MORSKI SESALEC				REKA V KAZAHSTANU			
										SPODNJI DEL POSODE					KRAJ PRI DOMŽALAH		
SREDNJE- AMERIŠKA DRŽAVA							SORTA JABOLK								ROBERT OMERZEL		
															KOMUNALNI, CESTNI DELAVEC		
	KRAJŠE POTOVANJE ZA ZABAVO	KRAJ V IZRAELU					FRANČOSKA PISATELJICA GEORGE					SLOVENSKI PODJETNIK PEČEČNIK				SLED, KI SE NAREDI Z VLEČENJEM UPLJENJENE ŽIVALI	ENOTA ZA ČISTINO ZLATA
		REKA V NEMČIJI					KOZAREC S PEČLJEM					BOGASTVO GOZDOV					
IGOR SAMOBOR			VAS V SLOVENSKIH GORICAH					KUKAVICA V JZ AZIJI					SLOVENSKI PESNIK FRANCE				
			BODEČ PLEVEL					TREBUŠNA MAST					GL. MESTO JORDANIJE				
FRANČOSKI SLIKAR KIT. RODU WOLKI				GRŠKI BOG VOJNE					DEL KRAJA PRI GROSUPLJEM	NAPOVEDO- VALKA SENICA				POŽELENJE, SLAST			
				GLAVNI ŠTEVNIK						OSEBNI ZAJMEK				ŽIVILSKA INDUSTRIJA V KAMNIKU			
ZGOŠČEN SVETLOBNI ČUREK						KAVBOJSKA VRV Z ZANKO					DELAVEC, KI ODVAŽA SMETI						
						MARJAN CIGLIČ					OLGA NAPOTNIK						
TOVARNA ŠPORTNE OPREME V BEGUNJAH					MESTO V ITALIJI							NAPAD, NASKOK, NAVAL					
SESTRA OČETA ALI MATERE					POLJSKI SKLADATELJ FREDERIC							SLOVENSKI DUHOVNIK IVAN					

ILAVA: slovaš. mesto AOKI: jap. golfist ARNUŠ: slo. kolesar ZAO: fr. slikar AMUD: kraj v Izraelu RAAS: nizoz. kolesar IADER: Zadar (lat.) LAKI: razpoka UIL: kaz. reka

ALTROKE
ISTRA
by Vinakoper

NOVOST
2023

Vinakoper ima nova 🍷.

Izkusite povsem novo edicijo velikonočnega čokoladnega jajca Altroke Istra by Vinakoper in uživajte v aromah izbrane temne čokolade iz najboljših kakavovih zrn, odete v osvežujoče koščke dehidriranih malin.

Nekateri temu rečejo eksplozija gurmanskih užitkov. **Mi temu preprosto rečemo altroké!**

ODPIRALNI ČAS

Restavracija KOGO: pon–sob 11.00–22.00
Vinski butik: pon–pet 8.30–19.00, sob 8.00–13.00

WWW.VINAKOPER.SI
Šmarska cesta 1, SI-6000 Koper
T: +386 566 30 136
Restavracija KOGO: +386 51 261 726

 VINSKI BUTIK